

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
Οικονομολόγος/ Μέλος ΟΕΕ
Απόφ. Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ
κ' ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΟΤΩΝ για το 2017-2018-2019.

**(Εξαγωγές-Εισαγωγές στο σύνολο των 2ψήφιων και 4ψήφιων Κωδικών,
Χώρες Προορισμού-Προέλευσης, Κυριότερα Προϊόντα,
Κυριότεροι Εταίροι, Πλεόνασμα-Έλλειμμα ανά κωδικό και Χώρα,
Συμπεράσματα, Προοπτικές)**

Στοκχόλμη, Ιούλιος 2020

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	Σελίδα
ΓΕΝΙΚΑ	4
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	6
ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	8
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΛ.ΣΤΑΤ.	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	12
1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ-ΑΡΙΘΜ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΞΑΓΟΥΝ-ΕΙΣΑΓΟΥΝ	12
2. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	13
3. ΕΛΛΑΔΑ-ΕΕ, ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕΤΑΞΥ 28 Κ-Μ	15
4. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΙΜΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 2019	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β. ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ & ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ-ΠΟΤΩΝ	18
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	18
Α. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ-ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ/FAO	18
Β. Η ΚΑΠ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ (2021-2027)	18
Γ. ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΕ	19
Δ. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	19
ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ	20
Ε. ΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ/ΙΟΒΕ	23
ΣΤ. 2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡ.ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ. ΕΞΑΓΩΓΕΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡ.-ΠΟΤΩΝ	24
1. ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ Κ'ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ-ΠΟΤΩΝ	24
2. ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ Κ'ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΟΤΩΝ ΣΕ 2ΨΗΦΙΟΥΣ ΚΑΙ 4ΨΗΦΙΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ	25
ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ 23 2ΨΗΦΙΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ	25
3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟΥΣ 156 4ΨΗΦΙΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ	27
Α. ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	27
Β. ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ-ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ	30
Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ-ΠΕΡΙΟΧΗ	31
Δ. ΚΩΔΙΚΟΙ ΜΕ ΕΥΡΕΙΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	33
Ε. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	34
ΣΤ. ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΕ ΕΞΑΓΩΓΕΣ Κ'ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.	
ΑΝΑΛΥΣΗ 4ΨΗΦΙΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΑΝΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ - ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔ.ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	36
1. ΦΡΕΣΚΑ-ΔΙΑΤΗΡΗΜΕΝΑ/ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΦΡΟΥΤΑ Κ'ΛΑΧΑΝΙΚΑ	36
2. ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ-ΛΙΠΗ / ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ	38
3. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ-ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ Κ' ΜΕΛΙ	41
4. ΚΛΑΔΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ	45
5. ΙΧΘΥΗΡΑ - ΑΥΓΟΤΑΡΑΧΟ ΜΕΣΟΛΛΟΓΙΟΥ	46
6. ΝΕΡΑ-ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ-ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ-ΚΡΑΣΙΑ	49
Α. ΚΡΑΣΙΑ	49
Β. ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ	51
7. ΚΑΦΕΣ - ΖΑΧΑΡΗ	53
8. ΣΟΓΙΑ Κ' ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ	53
9. ΓΟΜΟΛΑΚΑ/ ΜΑΣΤΙΧΑ ΧΙΟΥ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε. ΠΟΡΕΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ - ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ	55
Α.1. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ	55
Α.2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ	56
Β. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ 31 ΚΩΔΙΚΟΥΣ ΜΕ ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ ΑΠΟ 7 ΕΚ.ΕΥΡΩ	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ. ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 2019	59
ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ κ' ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ.	
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ κ' ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	63
1. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	63
2. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	66
3. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	66
4. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ -ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ	67
5. ΣΤΕΒΙΑ	67
6. ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ	67
7. ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	68
8. ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ -ΕΝΩΣΕΙΣ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ-ΦΟΡΕΙΣ	68
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	72

Όπως είναι γνωστό, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας, είναι διαχρονικό και εμφανίζει δομικά χαρακτηριστικά καθώς βασικά προϊόντα του όπως καύσιμα, μηχανολογικός εξοπλισμός, ηλεκτρονικά, οχήματα κ.α. δεν παράγονται στη χώρα. Κατά συνέπεια όσο αναπτύσσεται η οικονομία, η αύξηση των εισαγωγών -αναμενόμενη και αναπόφευκτη έως ένα βαθμό- συμβάλλει περαιτέρω και στο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου.

Άρα για την μείωση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο, ζητούμενο είναι αρχικά η αύξηση της παραγωγής, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας, η περαιτέρω αύξηση των εξαγωγών και η προσπάθεια υποκατάστασης των εισαγωγών, όπου αυτό είναι εφικτό.

Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη σημασία που έχει ο τομέας της γεωργίας για την ελληνική οικονομία και ειδικότερα για την παραγωγή, αλλά και λόγω του αναπτυξιακού της πολλαπλασιαστή για την απασχόληση, τη μεταποίηση, τις μεταφορές, τις εξαγωγές και την τόνωση της εξωστρέφειας και επίσης καθώς ο γεωργικός τομέας αποτελεί έναν από τους βασικούς μοχλούς ανάπτυξης και παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας, συνετάχθη η παρούσα μελέτη, η οποία βασιζόμενη στα πρόσφατα αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ (Απρίλιος 2020) καταγράφει αναλυτικά την πορεία εξαγωγών και εισαγωγών στο σύνολο των 23 2ψήφιων και 156 4ψήφιων Κωδικών των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Όσον αφορά στα γενικά στοιχεία για τον τομέα της γεωργίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. /Εθνικοί Λογαριασμοί/Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία κατά κλάδο (Τομέας της Γεωργίας-Δασοκομίας-Αλιείας - Κωδ.ΕΣΑ 10/ΑΥΑ)- (Εκτιμήσεις) (1995-2019) και κατά την τριετία 2017-2019, **η συμβολή του κλάδου ως ακαθάριστη αξία στο ΑΕΠ,**

εάν υπολογισθεί σε τρέχουσες τιμές παραμένει σταθερή στο 3,7% καθ'όλη την διάρκεια της τριετίας. ενώ εάν υπολογισθεί σε σταθερές τιμές πρ.έτους, βαίνει ελαφρά μειούμενη καθώς το ποσοστό στο σύνολο ήταν στο 3,9% το 2017, στο 3,7% το 2018 και στο 3,6% το 2019,

ενώ σύμφωνα με τις χρονοσειρές κατά τα παρακάτω έτη, οι αντίστοιχες τιμές ήταν :

2015 για τις τρέχουσες τιμές 3,8% και για τις σταθερές 3,4%

2011 για τις τρέχουσες τιμές 3% και για τις σταθερές 3,1%

2006 για τις τρέχουσες τιμές 3,2% και για τις σταθερές 3,5%

2001 για τις τρέχουσες τιμές 5,2% και για τις σταθερές επίσης 5,2%

1996 για τις τρέχουσες τιμές 6,7% και για τις σταθερές 7%

Παράλληλα και σύμφωνα με σχετική έρευνα του IOBE¹

“..το μερίδιο του πρωτογενούς τομέα στη συνολική απασχόληση της οικονομίας, έφθασε στο 11,2% το 2017 (έναντι 16% το 2000) ποσοστό που είναι σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η συνολική αξία παραγωγής του γεωργικού κλάδου, πλησίασε το 2018 τα 11 δισ.Ευρώ, με το συνολικό εισόδημα από γεωργική επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα (σε τρέχουσες τιμές) να διαμορφώνεται το 2018 σε 4,8 δισ.Ευρώ (με σημαντικό τμήμα του εγχώριου γεωργικού εισοδήματος να προέρχεται από τις επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η βαρύτητα των οποίων παραμένει κατά πολύ υψηλότερη σε σύγκριση με τον μέσο όρο στην ΕΕ28)..

..Το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας το 2017 ήταν 5,1 εκατ. Εκτάρια, εκ των οποίων **το μεγαλύτερο ποσοστό (39%)** επί του συνόλου αποτελούσαν το 2017 **οι μόνιμοι βοσκότοποι**, η έκταση των οποίων σημείωσε κατακόρυφη αύξηση το 2008, όταν οι κοινοτικές ενισχύσεις αποσυνδέθηκαν από την παραγωγή και συνδέθηκαν με τις εκτάσεις. **Οι αρόσιμες εκτάσεις**, οι οποίες περιλαμβάνουν τα φυτά μεγάλης καλλιέργειας και λοιπές καλλιέργειες (σιτηρά για καρπό, βρώσιμα όσπρια, βιομηχανικά φυτά, κτηνοτροφικά φυτά, μπιστανικά και πατάτες) **καλύπτουν το 37%** της γεωργικής έκτασης, με τάση μικρής υποχώρησης από το 2000, ενώ **το υπόλοιπο 24%** καταλαμβάνεται από τις **μόνιμες δενδρώδεις καλλιέργειες** (και πολύ σε πολύ μικρό ποσοστό από κήπους ιδιωτικής κατανάλωσης)..

..Παράλληλα το μέσο μέγεθος της αγροτικής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα είναι 6,6 εκτάρια (στοιχεία 2016), ενώ το 90% των εκμεταλλεύσεων έχουν μέγεθος μικρότερο των 2 εκταρίων, μέγεθος εξαιρετικά μικρό για τις σύγχρονες συνθήκες παραγωγής. Το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων έχει ως συνέπεια την ανεπαρκή μηχανοποίηση, το χαμηλό επίπεδο ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών, τη χαμηλή παραγωγικότητα και το πολύ χαμηλό εισόδημα των αγροτικών οικογενειών..

¹ IOBE, Αγροτικά Μηχανήματα και Ανταγωνιστικότητα του Αγροτικού Τομέα στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος 2019, http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_02122019_REP_GR.pdf

..Το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα είναι χαμηλό και έχει επιπτώσεις, όχι μόνο στην παραγωγικότητα, αλλά και στην εισαγωγή καινοτομιών και στην προσαρμοστικότητα του κλάδου στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της διεθνούς αγοράς..

..Η μέση παραγωγικότητα εργασίας στον εγχώριο αγροτικό τομέα ήταν το 2018 κατά 36% μικρότερη σε σύγκριση με την ΕΕ28, αναδεικνύοντας ένα σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα του εγχώριου αγροτικού τομέα, ενώ το ζήτημα της παραγωγικότητας του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα είναι ευρύτερο και δεν αφορά μόνο την εργασία..

..Από την εξέταση της υφιστάμενης δομής του εξωτερικού εμπορίου αγροτικών προϊόντων και ειδών διατροφής, προκύπτει ότι υπάρχουν κατηγορίες προϊόντων με καλές εξαγωγικές επιδόσεις που ταυτόχρονα συνεισφέρουν θετικά στο εγχώριο εμπορικό ισοζύγιο. Αυτές είναι τα φρούτα και τα λαχανικά καθώς και τα προϊόντα αλιείας και ιχθυοκαλλιέργειας. Αντίθετα, ιδιαίτερα δυσμενείς όρους στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων και ειδών διατροφής εμφανίζουν τα κρέατα, οι ζωοτροφές, τα δημητριακά και τα γαλακτοκομικά προϊόντα, για τα οποία η εγχώρια παραγωγή δεν καλύπτει τις ανάγκες της ζήτησης...”

Κατά συνέπεια, αυτό που επιχειρείται με την παρούσα μελέτη και πέραν της καταγραφής της αξίας εξαγωγών ή εισαγωγών των γενικών ομάδων προϊόντων, είναι αφενός να καταδειχθούν οι προορισμοί και οι χώρες προέλευσης των 2ψήφιων και 4ψήφιων κωδικών, αναδεικνύοντας και τις σημαντικότερες ή λιγότερο σημαντικές περιοχές προορισμού/προέλευσης και αφετέρου να αναδειχθούν ειδικότερα εκείνοι οι 4ψήφιοι κωδικοί προϊόντων οι οποίοι συμβάλλουν στην αύξηση των εξαγωγών και εισαγωγών των γενικότερων κατηγοριών τους, εκείνοι οι 4ψήφιοι κωδικοί που συντελούν στη δημιουργία πλεονάσματος ή ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο και τελικά εκείνοι που παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα, διευκολύνοντας τον σχεδιασμό, εφαρμογή και την αξιολόγηση της στρατηγικής ανάπτυξης των εξαγωγών των αγροτικών προϊόντων και δυνατότητας υποκατάστασης των εισαγωγών τους.

Τέλος και πέραν των προϊόντων και κλάδων, επιχειρείται επίσης να καταγραφεί η δυναμική της κάθε χώρας προορισμού/προέλευσης εξαγωγών/εισαγωγών και να αναδειχθεί το ειδικό της βάρος στο εμπορικό ισοζύγιο των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Η Μελέτη στηρίζεται στους Πίνακες Εξαγωγών-Εισαγωγών Προϊόντων σε 2ψήφιο και 4ψήφιο Κωδικό, όπως αυτοί δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα ΕΛ.ΣΤΑΤ.. Όπως είναι γνωστό, οι Πίνακες αυτοί, εμφανίζονται στα στοιχεία του Ιανουαρίου του κάθε έτους, συνολικά για το κάθε έτος Ανά Χώρα (ξεκινώντας από τη Γαλλία και καταλήγοντας στην Ανταρκτική) και αύξοντα 4ψήφιο κωδικό (ξεκινώντας από τον 0101 και καταλήγοντας στον 99SS για το σύνολο των προϊόντων και **για τα αγροδιατροφικά-ποτά στον 2309**).

Η Μελέτη, βασίζεται στην αντιστροφή των ανωτέρω στοιχείων, **όχι ανά Χώρα Εξαγωγών/εισαγωγών και κατά αύξοντα 4ψήφιο κωδικό εξαγόμενων/εισαγόμενων προϊόντων, αλλά ανά αύξοντα 2ψήφιο και 4ψήφιο κωδικό εξαγόμενων/εισαγόμενων προϊόντων ανά Χώρες.**

Οι κύριες αιτίες της ανωτέρω αντιστροφής, είναι ότι αφενός με την δομή των στοιχείων ως Χώρα και προϊόν, είναι μεν δυνατή η αναζήτηση στοιχείων για τις εξαγωγές και εισαγωγές από/προς την Χ χώρα, αλλά δεν είναι δυνατή η ανεύρεση στοιχείων για τις συνολικές εισαγωγές και εισαγωγές προϊόντος ανά χώρα, δεν είναι δυνατή η αναγνώριση της χώρας ως κυριότερου ή μη προορισμού/προέλευσης για το κάθε προϊόν και αφετέρου το γεγονός ότι, για πλείστους όσους παράγοντες (π.χ. κατά κεφαλήν ΑΕΠ, μέγεθος πληθυσμού, παραγωγή, συμπληρωματική ή ανταγωνιστική οικονομία, καταναλωτικές προτιμήσεις, χλιομετρική απόσταση κλπ) **καμμία διάρθρωση εξαγωγών/εισαγωγών κωδικού προϊόντος ανά χώρα δεν είναι όμοια με διάρθρωση εξαγωγών/εισαγωγών προς/από άλλες χώρες** (όπως και καμμία διάρθρωση εξαγωγών-εισαγωγών προς/ανά χώρα δεν είναι όμοια προς/από άλλες χώρες).

Ως χαρακτηριστικά δε παραδείγματα των ανωτέρω από τις **συνολικές** ελληνικές εξαγωγές, σταχυολογούνται και αναφέρονται τα κάτωθι :

1. Σε οριζόντια αναζήτηση των **κυριότερων κοινών εξαχθέντων προϊόντων** (χρονική περίοδος 2013-2018) στις κυριότερες περιοχές των εξαγωγών που είναι οι χώρες της Ευρώπης και της Βαλκανικής, από τα 10 κυριότερα προϊόντα μόλις τα 3 είναι κοινά και στις 2 περιοχές, Στην Ευρώπη, τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα είναι, **Κωδ.2710 Έλαια Πετρελαίου, 3004 Φάρμακα**, 7606 Ελάσματα Αλουμινίου, 7607 Φύλλα Αλουμινίου, 0406 Τυριά, 1509 Ελαιόλαδο, 7411 Σωλήνες από Χαλκό, **2005 Λαχανικά Παρασκευασμένα**, 2008 Καρποί-Φρούτα Παρασκευασμένα, 0810 Φράουλες-Ακτινίδια.
Ενώ στις Βαλκανικές χώρες, τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα είναι, **Κωδ.2710 Έλαια Πετρελαίου**, 0805 Εσπεριδοειδή, 7604 Ράβδοι Αλουμινίου, 3903 Πολυμερή Στυρολίου, 7214 Ράβδοι από Σίδηρο, 7213 Χοντρόσυρμα από Σίδηρο, **2005 Λαχανικά Παρασκευασμένα**, 9503 Παιχνίδι, **3004 Φάρμακα**, 0809 Βερίκοκα-Ροδάκινα κ.α.
2. Σε ενδεικτική επίσης σύγκριση μεταξύ Ιταλίας και Γερμανίας (1^{ος} και 2^{ος} εξαγωγικός προορισμός αντίστοιχα), σε σχέση με τα πόσα κοινά προϊόντα υπάρχουν ανάμεσα στα περίπου 45 κυριότερα που εξαγονται στις 2 χώρες, μπορούν να ανευρεθούν μόλις 12 κοινά προϊόντα (Κωδ.2710 Έλαια Πετρελαίου, 1509 Ελαιόλαδο, 0302 Ψάρια, 7411 Σωλήνες από Χαλκό, 3004 Φάρμακα, 7606 Ελάσματα Αλουμινίου, 2005 Λαχανικά Παρασκευασμένα, 0810 Φράουλες, 8544 Σύρματα-Καλώδια, 2008 Καρποί-Φρούτα Παρασκευασμένα, 8507 Ηλεκτρικοί Συσσωρευτές και 6109 Τι σεργ).
3. Στις γειτονικές χώρες, Αυστρία, Τσεχία και Ουγγαρία, από τα 7 ή 8 **κυριότερα** εξαγόμενα ανά χώρα προϊόντα, μόλις 3 είναι κοινά και στις 3 χώρες (Κωδ.2710 Έλαια Πετρελαίου, 3004 Φάρμακα, 7604 Ράβδοι Αλουμινίου).
4. Στις 4 σκανδιναβικές χώρες (σημ. η Φινλανδία είναι μέλος της ΕΕ και της ευρωζώνης, οι Σουηδία και Δανία είναι μέλη της ΕΕ και όχι της ευρωζώνης ενώ η Νορβηγία δεν είναι χώρα μέλος της ΕΕ), από το σύνολο των εξεταζομένων **κυριότερων** προϊόντων, μόλις 3 είναι κοινά (Κωδ. 2005 Λαχανικά Παρασκευασμένα, 2710 Έλαια Πετρελαίου, 3004 Φάρμακα) και στις 4 χώρες, ενώ μόλις 2 (Κωδ. 0406 Τυριά , 1509 Ελαιόλαδο) είναι κοινά σε 3 χώρες

Κατά συνέπεια η δημιουργία του νέου Πίνακα με Προϊόν ανά Χώρα, λειτουργεί συμπληρωματικά προς τον αρχικό Πίνακα της ΕΛ.ΣΤΑΤ./Χώρα/Προϊόν, δίδοντας άμεση και ευκρινή εικόνα για τους προορισμούς των ελληνικών εξαγωγών και τις χώρες προέλευσης των εισαγωγών (και όχι μόνο).

Ο νέος συνολικός Πίνακας που έχει δημιουργηθεί, αναλύεται σε 7 Φύλλα/spreadsheets και εξετάζει συνολικά όλους τους υπάρχοντες 23 2ψήφιους (από τον 01 έως τον 23) και όλους τους υπάρχοντες 156 4ψήφιους κωδικούς αγροδιατροφικών προϊόντων/ποτών (από τον 0101 έως τον 2309) όπως αυτοί καταγράφονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., με έτος βάσης το 2019.

Σημειώνεται ότι από τους 156 ανωτέρω αναφερόμενους 4ψήφιους κωδικούς, **εξετάζονται αναλυτικά οι 125 κωδικοί** οι οποίοι και σημειώνουν αξία είτε εξαγωγής είτε εισαγωγής άνω των 7 εκ.Ευρώ και **εξετάζονται γενικά οι 31 κωδικοί** που σημειώνουν αξία είτε εξαγωγής είτε εισαγωγής κάτω των 7 εκ.Ευρώ.

Σημειώνεται επίσης ότι το σύνολο των 4ψήφίων κωδικών είναι περίπου 187 και όσον αφορά στους υπόλοιπους περίπου 31 δεν λαμβάνονται υπόψη, καθώς το ύψος εξαγωγών είναι είτε μηδενικό είτε μερικές δεκάδες χιλιάδες Ευρώ και το ύψος των εισαγωγών είναι από επίσης μηδενικό έως μερικές εκατοντάδες χιλιάδες Ευρώ, άρα τελικά δεν επηρεάζει ούτε στο ελάχιστο τις συνολικές αξίες και τα ποσοστά.

Αναλυτικότερα και στα 7 προαναφερόμενα Φύλλα του Αρχικού Πίνακα excel, περιλαμβάνονται :

- ΦΥΛΛΟ 1**, 23 2ΨΗΦΙΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ, 2017-2018-2019, Εισαγωγές-Εξαγωγές-Σύνολα, Ποσοστά% στο Σύνολο, Έλλειμμα/Πλεόνασμα Ισοζυγίου, (ένας Πίνακας)
- ΦΥΛΛΟ 2**, 23 2ΨΗΦΙΟΙ, 125 4ΨΗΦΙΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ (αξία εξαγωγών ή εισαγωγών άνω των 7 εκ.Ευρώ), Ανάλυση κατά αξία εξαγωγών-εισαγωγών για την ζετία 2017-2019, ανά κυριότερη χώρα εξαγωγών-εισαγωγών ανά κωδικό.
(σύνολο 273 Πίνακες, 23 για τους 2ψήφιους Κωδικούς, 250 για τους 4ψήφιους)

Οι 2ψήφιοι κωδικοί παρουσιάζονται στην παρακάτω μορφή :

CN2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ
02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ	95.760.730	1.240.996.684	-1.145.235.954

Κυριότ. Χώρες Εξαγ.& Εισαγ.	ΙΤΑΛΙΑ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ
	24.452.730	337.725.890
	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ
	13.402.247	238.646.316

όπου όπως παρατηρείται, σημειώνεται η αξία εξαγωγών και εισαγωγών, το πλεόνασμα ή έλλειμμα και οι κυριότερες χώρες εξαγωγών και εισαγωγών.

Στη συνέχεια και δίπλα από τους 2ψήφιους κωδικούς παρατίθενται οι **4ψήφιοι κωδικοί** που αντιστοιχούν στην κάθε ομάδα - **με εξαγωγές/εισαγωγές, άνω των 7 εκ.Ευρώ**- κωδικοί οι οποίοι όπως προαναφέρθηκε ανέρχονται στους **125** ενώ καταγράφονται συνολικά 2 Πίνακες ανά προϊόν (για Εξαγωγές και Εισαγωγές) άρα κατά συνέπεια, **συνολικά 250 Πίνακες**.

Η μορφή που έχουν οι πίνακες 4ψήφίων κωδικών είναι η παρακάτω :

0203'	Κρέατα χοιροειδών, νωπά κλπ	2017	2018	2019
A/A	ΧΩΡΑ	ΑΞΙΑ	ΑΞΙΑ	ΑΞΙΑ
1	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.577.477	2.997.842	2.288.516
2	ΚΥΠΡΟΣ	2.201.193	2.502.640	2.126.343
3	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.160.658	1.002.612	1.686.354
4	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	861.783	1.224.317	1.679.549
5	ΑΛΒΑΝΙΑ	4.090	37.816	397.104
	Σύνολο Ανωτ.Χωρών	5.805.201	7.765.227	8.177.866
	% Ανωτ.Χωρών στο Γεν.Σύνολο	66,9	78,7	77,7
	Γενικό Σύνολο εξαγωγών	8.680.802	9.862.758	10.529.430

3. **ΦΥΛΛΟ 3**, ΣΥΝΟΛΑ ΑΞΙΑΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ (χωρίς να γίνεται αναφορά σε χώρες όπως στο Φύλλο 2), ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ Η ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ 2019 ΑΝΑ 4ψήφιο κωδικό
4. **ΦΥΛΛΟ 4**, ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΑ 2019 ΑΝΑ 4ψήφιο κωδικό (ξεκινώντας από το μεγαλύτερο)
5. **ΦΥΛΛΟ 5**, ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ 2019 ΑΝΑ 4ψήφιο κωδικό (ξεκινώντας από το μεγαλύτερο)
6. **ΦΥΛΛΟ 6**, ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ 31 4ΨΗΦΙΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ (αξία εξαγωγών ή εισαγωγών κάτω των 7 εκ.Ευρώ), ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ-ΕΛΛΕΙΜΜΑ, ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
7. **ΦΥΛΛΟ 7**, 33 ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ κ'ΤΟΜΕΑ ΠΟΤΩΝ, ΑΞΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡ.-ΠΟΤΩΝ ΑΝΑ ΧΩΡΑ, ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΧΩΡΑ, ΠΟΣΟΣΤΑ % ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ-ΠΟΤΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (ΣΟ)

Προς εξοικείωση τυχόν μη οικείων αναγνώστων με τους όρους και καθώς η Μελέτη βασίζεται σε αυτούς, αναφέρονται τα εξής :

Η Ονοματολογία των προϊόντων, χωρίζεται σε επίπεδα ανάλογα με την γενικότητα ή την αναλυτικότητα της περιγραφής τους.

1) Κατηγορία Τυποποιημένης Ταξινόμησης Διεθνούς Εμπορίου ΤΤΔΕ/SITC1/Standard International Trade Classification

Η ονοματολογία στο πρώτο επίπεδο **θεσπίστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη/UN**, ενώ στην παρούσα χρονική στιγμή εφαρμόζεται η 4η αναθεωρημένη έκδοση της SITC (SITC Revision 4), η οποία εγκρίθηκε το 2006 κατά την 37η σύνοδο της Στατιστικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών². Στο πρώτο επίπεδο/Κατηγορία Τυποποιημένης Ταξινόμησης Διεθνούς Εμπορίου ΤΤΔΕ/SITC1/Standard International Trade Classification, περιλαμβάνονται δέκα ομάδες (από 0 έως 9), στις οποίες τα προϊόντα έχουν πολύ γενική περιγραφή π.χ. 0 Τρόφιμα και Ζώα ζωντανά, 1 Ποτά και Καπνός, 2 Πρώτες ύλες μη εδωδιμες εκτός από Καύσιμα, 3 Ορυκτά Καύσιμα και λιπαντικά κλπ .

2) Διεθνής Ταξινόμηση Συνδυασμένης Ονοματολογίας/ΣΟ

Η Συνδυασμένη Ονοματολογία (ΣΟ) - Combined Nomenclature (CN), αποτελεί την **ονοματολογία των εμπορευμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** και περιγράφει τα εμπορεύματα με τρόπο τέτοιο ώστε να είναι δυνατή η περιλήψή τους, στις στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου (ενδοκοινοτικού και εξωκοινοτικού) καθώς και του τελωνειακού δασμολογίου.

Η ΣΟ θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2658/87, με σκοπό να διευκολύνει την εφαρμογή του Κοινού Εξωτερικού Δασμολογίου, την τήρηση στατιστικών στοιχείων όσον αφορά στις εμπορικές συναλλαγές της Ένωσης και στην εφαρμογή της πολιτικής της, αναφορικά με τις εισαγωγές και τις εξαγωγές εμπορευμάτων. Βασίζεται στο Εναρμονισμένο Σύστημα Περιγραφής και Κωδικοποίησης των εμπορευμάτων (ΕΣ) το οποίο είναι διεθνές και βρίσκεται κάτω από την ομπρέλα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τελωνείων. Η Διεθνής Σύμβαση για το Εναρμονισμένο Σύστημα Περιγραφής και Κωδικοποίησης Εμπορευμάτων έχει καθιερώσει Διεθνή Ονοματολογία, αποκαλούμενη Εναρμονισμένο Σύστημα Περιγραφής και Κωδικοποίησης Εμπορευμάτων, ή απλά Εναρμονισμένο Σύστημα (ΕΣ), με στόχο την ομοιόμορφη κατάταξη στο διεθνές εμπόριο και αποτελείται από περίπου 5000 ομάδες αγαθών.

Υπογραμμίζεται ότι σημαντικό εργαλείο για την **εύρεση κωδικών** της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (ΣΟ) αποτελεί η μηχανή αναζήτησης της ΕΛ.ΣΤΑΤ./**Διαδικτυακό Σύστημα Online Αναζήτησης Κωδικών**³, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αναζήτηση προϊόντων είτε μέσω κωδικών ή μέσω περιγραφής τους.

Διαφορά 2ψήφιου/CN2 και 4ψήφιου/CN4 επιπέδου Διεθνούς Ταξινόμησης Συνδυασμένης Ονοματολογίας.

²[https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Glossary:Standard_international_trade_classification_\(SITC\)/el](https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Glossary:Standard_international_trade_classification_(SITC)/el)

³ ΕΛ.ΣΤΑΤ. <https://eurostat.statistics.gr/SearchNew/search>

Η διαφορά μεταξύ των 2 επιπέδων, έγκειται στο γεγονός ότι ο **Διψήφιος Κωδικός (CN2)**, αναφέρει την Ομάδα/Κατηγορία προϊόντων με γενική περιγραφή **π.χ. 08 Καρποί και Φρούτα Βρώσιμα, Φλούδες Εσπεριδοειδών ή Πεπονιών**, ήτοι από την περιγραφή, γίνεται κατανοητό σε ποια προϊόντα **περίπου** αναφέρεται, αλλά δεν είναι δυνατόν να αναγνωρισθεί ακριβώς ποια είναι αυτά.

Ο **Τετραψήφιος Κωδικός (CN4)** περιγράφει αναλυτικότερα τα προϊόντα κάθε Διψήφιας Ομάδας, ήτοι στον παραπάνω Διψήφιο Κωδικό **08 Καρποί και Φρούτα Βρώσιμα, Φλούδες Εσπεριδοειδών ή Πεπονιών**, περιλαμβάνονται η παρακάτω 14 4ήφιοι Κωδικοί :

- 0801 Καρύδια κοκοφοινίκων, καρύδια Βραζιλίας κ.ά.
- 0802 Καρποί με κέλυφος νωποί ή ξεροί κ.ά.
- 0803 Μπανάνες
- 0804 Χουρμάδες, Σύκα κ.ά.
- 0805 Εσπεριδοειδή νωπά ή ξερά
- 0806 Σταφύλια νωπά ή ξερά
- 0807 Πεπόνια, καρπούζια κ.ά.
- 0808 Μήλα, Αχλάδια κ.ά.
- 0809 Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα κ.ά.
- 0810 Φράουλες, Ακτινίδια, Αβοκάντο κ.ά.
- 0811 Καρποί και φρούτα, άψητα/ψημένα/βρασμένα, κατεψυγμένα, έστω και με προσθήκη ζάχαρης
- 0812 Καρποί και φρούτα προσωρινά διατηρημένα
- 0813 Βερίκοκα, Μήλα κ.ά.
- 0814 Φλούδες εσπεριδοειδών ή πεπονιών

Κατά συνέπεια γίνεται πιστεύουμε σαφές, ότι για να καταστεί εφικτή η εμβάθυνση της ανάλυσης των στοιχείων Εξαγωγών και Εισαγωγών, **απαιτείται η προσφυγή σε 4ψήφιους κωδικούς**, ώστε να αποτυπωθεί : ποια ακριβώς προϊόντα έχουν τις μεγαλύτερες αξίες εξαγωγής/εισαγωγής, ποια δημιουργούν τα πλεονάσματα/ ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο, ποιες χώρες και σε ποια προϊόντα αποτελούν του σημαντικούς ή λιγότερο σημαντικούς εμπορικούς εταίρους και τέλος από ποιες χώρες προορισμού/προέλευσης αποστέλλονται/προέρχονται τα προϊόντα που δημιουργούν πλεονάσματα/ελλείμματα στο ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο.

Αναφέρεται επίσης ότι πέραν των 2ψήφιων και 4ψήφιων κωδικών υπάρχουν οι 6ψήφιοι και 8ψήφιοι κωδικοί, οι οποίοι είναι περισσότερο αναλυτικοί, ενώ ως χαρακτηριστικό παράδειγμα ανάλυσης τους, αναφέρεται το εξής :

[Διψήφιος Κωδικός : 04 - ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ. ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ. ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΥ](#)

[Τετραψήφιος Κωδικός : 0401 - Γάλα και κρέμα γάλακτος \(ανθόγαλα\) που δεν είναι συμπυκνωμένα και δεν περιέχουν ζάχαρη ή άλλα γλυκαντικά](#)

[Εξαψήφιος Κωδικός : 040110 - Περιεκτικότητας κατά βάρος σε λιπαρές ουσίες που δεν υπερβαίνει το 1 %](#)

[Οκταψήφιος Κωδικός: 04011010 - Σε άμεσες συσκευασίες καθαρού περιεχομένου που δεν υπερβαίνει τα 2 l](#)

Παράλληλα υπογραμμίζεται ότι καθώς το σύστημα της Συνδυασμένης Ονοματολογίας (ΣΟ), είναι δομημένο σε συγκεκριμένη λογική ώστε να συμπεριλαμβάνει χιλιάδες κωδικούς, προκύπτουν ορισμένα ζητήματα μεθοδολογίας, τα οποία φυσικά δεν αφορούν μόνο στην Ελλάδα καθώς η ΣΟ είναι μεθοδολογία της Eurostat, τα οποία -και όσον αφορούν ονοματολογίες και κωδικούς σε ελληνικά προϊόντα- αναφέρονται δειγματοληπτικά:

Από την αναζήτηση Κωδικών ή Ονοματολογίας προϊόντων, στην ιστοσελίδα της ΕΛ.ΣΤΑΤ. <https://eurostat.statistics.gr/SearchNew/search> , προκύπτουν τα εξής :

Το σύστημα ΣΟ, περιγράφει αρχικά τα προϊόντα σε διψήφιους ή τετραψήφιους κωδικούς, **αλλά π.χ.** αν και τα παρακάτω είναι όλα προϊόντα του κλάδου/κύκλου Κτηνοτροφίας και συνδέονται απόλυτα μεταξύ τους, εντάσσονται σε διαφορετικούς κωδικούς **π.χ. άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό** έχουν τα Ζώντα Ζώα (0102 Βοειδή Ζωντανά, 0103 Χοιροειδή ζωντανά κλπ), **άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό** έχουν τα Κρέατα (0201 Κρέατα βοειδών, 0204 Κρέατα προβατοειδών κλπ), **άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό** έχει το Γάλα και

κρέμα γάλακτος (0401), άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό έχουν τα αυγά πτηνών (0407), άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό έχουν τα “Έντερα, κύστεις και στομάχια ζώων, ολόκληρα ή σε τεμάχια, άλλα από εκείνα των ψαριών”(0504), άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό έχουν τα παρασκευάσματα/κονσέρβες κρεάτων (1602) και άλλο άλλο διψήφιο/τετραψήφιο κωδικό οι ζωοτροφές (2309).

Μέλι-Μετάξι

Το μέλι και το μετάξι αποτελούν ομοειδή προϊόντα, όμως στη ΣΟ

-το Μέλι κατατάσσεται στον **Διψήφιο Κωδικό 04** “Γάλα και προϊόντα γαλακτοκομίας, Αυγά πτηνών” και στον 4ψήφιο κωδικό κατατάσσεται στον 0409 “Μέλι Φυσικό”

-το ακατέργαστο Μετάξι κατατάσσεται στον **Διψήφιο Κωδικό 50** “Μετάξι” και στον 4ψήφιο κωδικό κατατάσσεται στον 5002 “Μετάξι ωμό (ακατέργαστο) όχι στριμμένο”.

Γαλακτοκομικά-Αυγά Πτηνών

Τα ανωτέρω προϊόντα αν και είναι τελείως διαφορετικά μεταξύ τους, τοποθετούνται στον ίδιο Διψήφιο Κωδικό 04, ενώ στον 4ψήφιο Κωδικό τα Γαλακτοκομικά αναλύονται σε διάφορους κωδικούς (0402, 0403, 0404, 0405, 0406) και τα Αυγά τοποθετούνται στους κωδικούς 0407 (με σόφλι) και 0408 (χωρίς σόφλι).

Γομολάκα-Μαστίχα Χίου

Ο Διψήφιος Κωδικός 13 περιγράφεται ως “Γόμες-Ρητίνες-Χυμοί και άλλα εκχυλίσματα φυτικά”,

ο Τετραψήφιος Κωδικός 1301 περιγράφεται ως “Γομαλάκα, Γόμες, ρητίνες, γόμες-ρητίνες και ελαιορητίνες (π.χ. βάλσαμα), φυσικές”

και ο Οκταψήφιος Κωδικός 13019000 περιγράφεται ως “Αλλα”.

Στον Οκταψήφιο Κωδικό 13019000 “Αλλα” εντάσσεται (όπως συμβαίνει και με άλλα παρόμοια προϊόντα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε διάφορους κωδικούς) και η Μαστίχα Χίου, **χωρίς όμως να αναγράφεται ως ονομασία προϊόντος**.

Ρετσίνα

Όσον αφορά στη Ρετσίνα, καταγράφεται στον Τετραψήφιο Κωδικό 2204 Κρασιά και στον οκταψήφιο κωδικό 22042107 Οίνοι ΠΓΕ, **χωρίς επίσης να αναφέρεται ονομαστικά**.

Αντίθετα ονομαστικά αναφέρονται και μάλιστα σε 3 διαφορετικούς οκταψήφιους κωδικούς τα : “Κρασιά Madeira και Μοσχάτο Setubal” Κωδικοί 22042185, 22042285 και 22042985, και τα “Κρασί Σάμου και Μοσχάτο Λήμνου” Κωδικοί 22042188, 22042288 και 22042988.

Αποτέλεσμα είναι ότι δεν μπορούν να αναζητηθούν και να καταγραφούν οι εξαγωγές ρετσίνας (και εισαγωγές εάν η ρετσίνα δεν ήταν προϊόν ΠΓΕ).

Προϊόντα Σόγιας

Τα κουκιά Σόγιας τοποθετούνται στον Διψήφιο 12 και στον 4ψήφιο 1201, το Σογιέλαιο στο Διψήφιο 15 και στον 4ψήφιο 1507 και οι Πίτες-Υπολείμματα Σογιέλαιου στο διψήφιο 23 και στον 4ψήφιο 2304, με αποτέλεσμα αν χρειάζεται η συνολική αποτίμηση της επίπτωσης των προϊόντων Σόγιας στις Εξαγωγές-Εισαγωγές-Εμπορικό Ισοζύγιο, να χρειάζεται να αθροιστούν οι κωδικοί συνολικά.

Ελιές - Ελαιόλαδο

Σε άλλη ομάδα διψήφιων κωδικών τοποθετούνται οι ελιές (2001, 2005) και σε άλλη το ελαιόλαδο (1509).

Διψήφιος Κωδικός 16 “Παρασκευάσματα κρεάτων/ψαριών/μαλακόστρακων/μαλάκιων/άλλων ασπόνδυλων υδρόβιων”.

Στο συγκεκριμένο κωδικό χρειάζεται η παραπομπή στον 4ψήφιο αναλυτικότερο κωδικό για να καθορισθεί ποιοι κωδικοί αφορούν τα παρασκευάσματα κρεάτων (π.χ. λουκάνικα, κονσέρβες) και ποιοι τα παρασκευάσματα ψαριών (π.χ.κονσέρβες, μαλακόστρακα διατηρημένα).

Κατά συνέπεια, για να είναι ευκρινής η αποτύπωση της συμβολής των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών καθώς και του συνόλου των αγροτικών προϊόντων στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας, τα μεν αγροδιατροφικά προϊόντα και ποτά περιλαμβάνονται στους Πίνακες excel σύμφωνα φυσικά με την ΣΟ,

αλλά στην ανάλυση που ακολουθεί λαμβάνονται υπόψη συνολικά ως ομάδες προϊόντων πέραν της ΣΟ, ενώ όσον αφορά τη συμβολή του Καπνού, Δερμάτων, Γουνοδερμάτων, Μεταξιού και Βαμβακιού, έχουν περιληφθεί οι συνολικές αξίες εισαγωγής/εξαγωγής στο συνολικό Πίνακα που αποτυπώνει και την συμβολή

του συνόλου των αγροτικών καθώς και των επιμέρους ομάδων του στο σύνολο του Εμπορικού Ισοζυγίου της χώρας κατά το 2019.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στο ισοζύγιο αγαθών καταγράφονται οι συναλλαγές σε αγαθά (εισαγωγές/εξαγωγές), των οποίων η κυριότητα αλλάζει μεταξύ ενός κατοίκου και ενός μη κατοίκου. Επιπλέον, στο ισοζύγιο αγαθών καταχωρίζονται οι τριγωνικές συναλλαγές* και η αξία των αγαθών για τον εφοδιασμό πλοίων και αεροπλάνων.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος⁴, οι στατιστικές εξωτερικού εμπορίου της ΕΛΣΤΑΤ περιλαμβάνουν:

A) τις στατιστικές εισαγωγών και εξαγωγών **από και προς τρίτες χώρες εκτός ΕΕ (Extrastat)**, οι οποίες συγκεντρώνονται από τα τελωνεία μέσω του Ενιαίου Διοικητικού Εντύπου, και

B) τις στατιστικές **ενδοκοινοτικού εμπορίου (Intrastat)**, οι οποίες συγκεντρώνονται μέσω του ειδικού εντύπου που αποστέλλουν οι επιχειρήσεις (δήλωση Intrastat)

Στις στατιστικές εξωτερικού εμπορίου της ΕΛΣΤΑΤ, **η αξία των εξαγωγών αναγγέλλεται σε όρους f.o.b.** (free on board), ενώ **η αξία των εισαγωγών σε όρους c.i.f.** (cost, insurance, freight).

Δεδομένου ότι η αναγγελία τόσο των εξαγωγών όσο και των εισαγωγών στο ισοζύγιο πληρωμών γίνεται σε όρους f.o.b., η Τράπεζα της Ελλάδος μετατρέπει τις εισαγωγές σε αξία f.o.b., εφαρμόζοντας ένα σταθερό συντελεστή μετατροπής 5% (δηλαδή $f.o.b. = c.i.f. * (1-0,05)$) και η διαφορά που προκύπτει κατανέμεται στις μεταφορικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες κατά τα 4/5 και 1/5 αντιστοίχως.

Αναλυτικότερες πληροφορίες για το "Ισοζύγιο Πληρωμών – Ενσωμάτωση στο ισοζύγιο αγαθών των στοιχείων εξωτερικού εμπορίου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)", μπορούν να αναζητηθούν στο Δελτίο Τύπου⁵ της Τράπεζας της Ελλάδος της 21/9/2015.

***Τριγωνικές Συναλλαγές (Triangular transactions)**

Η έννοια της τριγωνικής συναλλαγής είναι η αλυσίδα παράδοσης στην οποία εμπλέκονται τρία μέρη/εταιρείες, με τα αγαθά αντί να μεταφέρονται από την πρώτη εταιρεία στην δεύτερη εταιρεία, να μεταφέρονται από την πρώτη στην τρίτη π.χ. επί παραδείγματι, μία εταιρεία/προμηθευτής με βάση την Ευρωπαϊκή Χώρα Α, δέχεται παραγγελία αγαθών από μία εταιρεία/πελάτη με βάση την Ευρωπαϊκή Χώρα Β, αλλά τα αγαθά παραδίδονται από τρίτη εταιρεία με βάση την Ευρωπαϊκή Χώρα Γ (πρακτικά η συναλλαγή αποτελείται από μία μόνο παράδοση αγαθών αλλά από δύο τιμολογήσεις).

Σημειώνεται ότι για να θεωρηθεί μια συναλλαγή ως τριγωνική, πρέπει και τα τρία μέρη/εταιρείες να είναι πρόσωπα εγγεγραμμένα στα Μητρώα ΦΠΑ σε τρία Κράτη Μέλη.

(αναλυτικότερες πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στον παρακάτω ιστότοπο της ΕΕ⁶)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

⁴ Τράπεζα της Ελλάδος, <https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekswterikos-tomeas/isozygio-plhrwmwn/isozygio-agathwn>

⁵ Τράπεζα της Ελλάδος, <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-typoy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=f45fb546-98ae-4db3-97c1-596fe4e5103c>

⁶ European Commission, https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/eu-vat-rules-topic/person-liable-tax_en

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ, ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΞΑΓΟΥΝ-ΕΙΣΑΓΟΥΝ

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2017)⁷ και συγκεκριμένα το Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, **κατά το 2017 ο αριθμός των Νομικών Μονάδων** που παρουσίασαν δραστηριότητα στην Ελλάδα **έφθανε στις 1.415.370**, οι οποίες και απασχολούσαν 4.178.199 άτομα.

Εξ αυτών και εκ του συνόλου των τομέων, είχαν καταγραφεί στους παρακάτω 3 τομείς :

- 528.632 νομικές μονάδες στη Γεωργία-Δασοκομία-Αλιεία, οι οποίες και απασχολούσαν 516.082 εργαζομένους
- 58.300 νομικές μονάδες στη Μεταποίηση, οι οποίες και απασχολούσαν 326.335 εργαζομένους
- και 234.733 νομικές μονάδες στο Χονδρικό-Λιανικό Εμπόριο, οι οποίες και απασχολούσαν 696.823 εργαζομένους

Παράλληλα σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁸ **ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν εισαγωγές, εξαγωγές ή και τα δύο είδη συναλλαγών ανήλθε σε 38.839 επιχειρήσεις** (κατά συνέπεια, εάν ληφθεί υπόψη το σύνολο των Επιχειρήσεων -1.415.370- και ο αριθμός των Επιχειρήσεων που πραγματοποίησαν εισαγωγές, εξαγωγές -38.839-, **προκύπτει ότι μόλις 2,4% του συνόλου των επιχειρήσεων**, δραστηριοποιούνται στον τομέα των εισαγωγών-εξαγωγών).

Περαιτέρω και όπως σημειώνεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ., από την ανάλυση των στοιχείων των εξαγωγών (2017), κατά τάξη μεγέθους των επιχειρήσεων με βάση την απασχόληση κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, παρατηρείται ότι :

- οι μικρές επιχειρήσεις** με λιγότερους από 50 απασχολούμενους, οι οποίες αποτελούν το 91,0% του συνολικού αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων, πραγματοποίησαν το 27,7% της συνολικής αξίας των εξαγωγών,
- οι μεσαίες επιχειρήσεις** με 50 μέχρι 249 απασχολούμενους, οι οποίες αποτελούν το 6,0% του συνολικού αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων, πραγματοποίησαν το 23,0% της συνολικής αξίας των εξαγωγών,
- και οι μεγάλες επιχειρήσεις** άνω των 249 απασχολούμενων, οι οποίες αποτελούν το 1,6% του συνολικού αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων, πραγματοποίησαν το 49,1% της συνολικής αξίας των εξαγωγών.

Σημειώνεται παράλληλα ότι σύμφωνα με έρευνα της ΕΥ⁹, “..από την διερεύνηση του ποσοστού συμμετοχής εξαγωγικών επιχειρήσεων στο σύνολο της αξίας των εξαγωγών κατά μέγεθος (% του συνόλου), στις 5 μεγαλύτερες επιχειρήσεις αντιστοιχεί το 25,9% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στις 20 μεγαλύτερες επιχειρήσεις αντιστοιχεί το 36,7% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στις 50 μεγαλύτερες επιχειρήσεις αντιστοιχεί το 45,5% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών και **στις 100 μεγαλύτερες επιχειρήσεις αντιστοιχεί το 53,6% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών** (2015).

Επιπλέον και σύμφωνα με την ανωτέρω έρευνα, όσον αφορά στην παραγωγικότητα (προστιθέμενη αξία ανά εργαζόμενο) ανά κλάση μεγέθους επιχειρήσεων στην Ελλάδα, 2014, η παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο σε επιχειρήσεις που απασχολούν 0-9 εργαζομένους φθάνει στα 14.131 Ευρώ, σε επιχειρήσεις που απασχολούν 10-49 εργαζομένους φθάνει στα 39.113 Ευρώ και **σε επιχειρήσεις που απασχολούν 250+ εργαζομένους φθάνει στα 45.108 Ευρώ**, ενώ όσον αφορά στις εξαγωγές αγαθών ανά Περιφέρεια και δεδομένης της συγκέντρωσης του κυριότερου όγκου των εξαγωγών σε έναν σχετικά μικρό αριθμό επιχειρήσεων μεγαλύτερου μεγέθους, η γεωγραφική συγκέντρωση των ελληνικών εξαγωγών οριοθετείται κυρίως γύρω από την Αττική και τη Μακεδονία, ενώ ακολουθεί η Πελοπόννησος και, σε χαμηλότερες θέσεις, η Στερεά Ελλάδα, η Θεσσαλία και η νησιωτική Ελλάδα.

Τέλος και όπως σημειώνεται στην ίδια έρευνα, η δομή των ελληνικών εξαγωγών έχει αλλάξει σημαντικά μέσα στα τελευταία 30 χρόνια. Η μετάβαση της οικονομίας σε οικονομία υπηρεσιών αποτυπώνεται σαφέστατα και στη **σύνθεση των εξαγωγών της χώρας**. Οι υπηρεσίες, πλέον, καλύπτουν οριακά άνω του 50% των εξαγωγών, έχοντας αγγίξει και επίπεδα άνω του 65% πριν την κρίση..”.

⁷ ΕΛ.ΣΤΑΤ., Στατιστικό Μητρώο Επιχειρήσεων, <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SBR01/->

⁸ ΕΛ.ΣΤΑΤ. “Στατιστικές Διεθνούς Εμπορίου κατά Επιχειρηματικά Χαρακτηριστικά για το 2017”/31 Ιουλίου 2019

⁹ Έρευνα ΕΥ, Made in Greece, Το μεγάλο στοίχημα των ελληνικών εξαγωγών.

https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gr/topics/growth/ey-survey-made-in-greece-the-greek-exports-challenge.pdf

2. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Όπως προαναφέρθηκε, το ελληνικό Εμπορικό Ισοζύγιο είναι διαχρονικά ελλειμματικό, με το εμπορικό έλλειμμα να φθάνει το 2019 στα 21,9 δισ.Ευρώ (η υψηλότερη τιμή του σημειώθηκε το 2008 με 44,3 δισ.Ευρώ), καθώς οι εξαγωγές (αν και από το 2017 σημειώνουν διαδοχικά ρεκόρ αύξησης) έφθασαν στα 33,9 δισ.Ευρώ και οι εισαγωγές (οι οποίες επίσης σημειώνουν έντονα ανοδική τάση κατά την τελευταία τριετία) στα 55,7 δισ.Ευρώ (η υψηλότερη τιμή τους σημειώθηκε το 2008 με 65,5 δισ.Ευρώ).

Αναλυτικότερα :

	Αξίες σε Ευρώ		
	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ
2000	12.681.414.456	36.249.946.785	-23.568.532.329
2005	14.856.564.077	46.436.660.959	-31.580.096.882
2008	21.227.704.098	65.528.263.654	-44.300.559.556
2011	24.242.490.789	47.888.167.977	-23.645.677.188
2012	27.478.388.875	47.966.691.922	-20.488.303.047
2013	27.222.987.658	45.822.998.069	-18.600.010.411
2014	27.085.481.728	46.695.220.555	-19.609.738.827
2015	25.753.649.414	42.211.335.239	-16.457.685.825
2016	25.445.760.008	42.317.819.186	-16.872.059.178
2017	28.865.382.720	47.357.263.964	-18.491.881.244
2018	33.472.389.658	54.119.830.175	-20.647.440.517
2019*	33.857.282.339	55.712.622.509	-21.855.340.170

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.¹⁰ (*Προσωρινά Στοιχεία)

Όσον αφορά στις ελληνικές εξαγωγές, σημειώνεται ότι το 2000 έφθασαν στα 12,7 δισ.Ευρώ, το 2005 στα 14,9 δισ.Ευρώ (αύξηση σε σχέση με το 2000 +17%), το 2011 στα 24,2 δισ.Ευρώ (αύξηση σε σχέση με το 2005 +62%) και το 2019 στα 33,9 δισ.Ευρώ (αύξηση σε σχέση με το 2011 +40%) ενώ η αύξηση το 2019 έναντι του 2000 έφθασε στο +167%.

Ανωτέρω άνοδος καταγράφεται και στα διεθνή στοιχεία, καθώς σύμφωνα με το σύστημα αναζήτησης στατιστικών του διεθνούς εμπορίου WITS της Παγκόσμιας Τράπεζας (σημ. το WITS δημιουργήθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα σε συνεργασία με τον UNCTAD, UNSD και τον WTO) και όσον αφορά στον δείκτη **“Index of Export Market Penetration”** (σημ. όσο υψηλότερος είναι τόσο περισσότερο τα εξαγόμενα προϊόντα της χώρας εμφανίζονται σε ξένες αγορές και το αντίστροφο), **για την Ελλάδα έφθασε το 2018 στο 9,54, ενώ το 2008 ήταν στο 8,67, το 1998 ήταν στο 6,51 και το 1988 ήταν στο 3,45¹¹ με αποτέλεσμα η Ελλάδα για το 2018 να κατατάσσεται στην 38^η θέση παγκόσμια.**

Όσον αφορά στον ίδιο δείκτη παρατίθενται για λόγους παρουσίασης της ευρύτερης εικόνας, οι αντίστοιχοι δείκτες το 2018 για τις πρώτες 37 χώρες : Κίνα 47,40 - ΗΠΑ 40,10 - Γερμανία 39,83 - Ιταλία 35,61 - Ην.Βασίλειο 33,12 - Γαλλία 32,48 - Ισπανία 28,01 - Ινδία 27,14 - Κάτω Χώρες 27,07 - Τουρκία 24,22 - Βέλγιο 23,94 - Ιαπωνία 22,91 - Πολωνία 20,73 - Ελβετία 19,84 - Ν.Κορέα 19,64 - Αυστρία 18,64 - Σουηδία 17,29 - Τσεχία 17,00 - Δανία 16,60 - Ταϊλάνδη 16,55 - Καναδάς 16,25 - Πορτογαλία 13,86 - Αυστραλία 13,49 - Μαλαισία 13,35 - Ινδονησία 13,04 - Ουγγαρία 12,91 - Βραζιλία 12,62 - Σιγκαπούρη 12,35 - Ν.Αφρική 12,13 - ΗΑΕ 12,58 - Ρωσία 11,50 - Φινλανδία 11,36 - Ρουμανία 11,20 - Σλοβακία 10,26 - Σλοβενία 10,21 - Ισραήλ 10,40 - Βουλγαρία 10,08 (ενώ από τις υπόλοιπες χώρες αναφέρονται οι : Ιρλανδία 9,27 - Νορβηγία 8,66 - Λιθουανία 8,64 - Αίγυπτος 6,69 - Κροατία 6,61 - Μαρόκο 6,52 - Λετονία 6,24 και Αργεντινή 5,76).

¹⁰ ΕΛ.ΣΤΑΤ. 01. Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο με διάκριση Ενδοκοινοτικού Εμπορίου και Εμπορίου με Τρίτες Χώρες, σε Αξία και Ποσότητα (Προσωρινά Στοιχεία) (Ιαν.2000 - Δεκ.2019)

¹¹ WITS <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/country/by-country/startyear/LTST/endyear/LTST/indicator/NDX-XPRT-MKT-PNRTTN> (Πίνακας excel)

Παράλληλα το **μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών στις παγκόσμιες εξαγωγές** σύμφωνα με τον ΣΕΒ¹² έφθασε στο 0,317% το 2017 (έναντι 0,506% το 2000 και 0,396% το 2010), ενώ το **μερίδιο των ελληνικών εισαγωγών στις παγκόσμιες εισαγωγές** έφθασε στο 0,176% το 2017 (έναντι 0,156% το 2000 και 0,158% το 2010).

Όσον αφορά στις ελληνικές εισαγωγές, η ανώτερη τιμή τους κατεγράφη το 2008 με 65,5 δισ.Ευρώ, με αποτέλεσμα και το έλλειμμα του ισοζυγίου να φθάσει στα ανώτερη τιμή του των 44,3 δισ.Ευρώ, ενώ επιπλέον κατά την επταετία 2012-2017 κινούνται μεταξύ 42 δισ.Ευρώ και 47 δισ.Ευρώ, ενώ την τελευταία 2ετία 2018-2019 κινούνται με αυξητικούς ρυθμούς.

Σημειώνεται επίσης ότι κατά την 2ετία 2015-2016 τόσο οι εξαγωγές όσο και οι εισαγωγές σημείωσαν σημαντική πτώση.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη βάση WITS/World Bank¹³ και όσον αφορά στο 2018, η αύξηση του συνολικού όγκου εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας, έφθασε στο 7,84% 2018/2017 έναντι αύξησης 3,5% του παγκόσμιου εμπορίου, ενώ παράλληλα **οι ελληνικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ έφθασαν στο 36,1% με το αντίστοιχο ποσοστό για τις εισαγωγές να φθάνει στο 36,4%.**

Όσον αφορά στον ίδιο ποσοστό για άλλες χώρες, παρατίθενται για λόγους παρουσίασης της ευρύτερης εικόνας, τα ποσοστά των : Πορτογαλία οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ έφθασαν στο 43,52% με το αντίστοιχο ποσοστό για τις εισαγωγές να φθάνει 43,44%, Ισπανία εξαγωγές 35,12% και εισαγωγές 32,40%, Ιρλανδία εξαγωγές 122,33% και εισαγωγές 89,19%, Γερμανία εξαγωγές 47,42% και εισαγωγές 41,25%, Σουηδία εξαγωγές 45,79% και εισαγωγές 43,29%, Ιταλία εξαγωγές 31,45% και εισαγωγές 28,95%, ΗΠΑ εξαγωγές 12,22% και εισαγωγές 15,33%, Γαλλία εξαγωγές 31,34% και εισαγωγές 32,11%, Ην.Βασίλειο εξαγωγές 30,01% και εισαγωγές 31,77%, Τουρκία εξαγωγές 29,53% και εισαγωγές 30,63%, Ρουμανία εξαγωγές 41,64% και εισαγωγές 44,85%, Ρωσία εξαγωγές 30,74% και εισαγωγές 20,77% κ.α.

Όσον αφορά στους **10 κυριότερους εμπορικούς εταίρους** της Ελλάδας αυτοί είναι (οι αξίες είναι στρογγυλοποιημένες) :

A/A	2019 - ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΑΞΙΕΣ ΣΕ ΔΙΣ.ΕΥΡΩ	A/A	2019 - ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΑΞΙΕΣ ΣΕ ΔΙΣ.ΕΥΡΩ
1	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	6,2	1	ΙΤΑΛΙΑ	3,7
2	ΙΤΑΛΙΑ	4,8	2	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2,3
3	ΙΡΑΚ	4,6	3	ΚΥΠΡΟΣ	2,1
4	ΚΙΝΑ	4,1	4	ΤΟΥΡΚΙΑ	2,0
5	ΡΩΣΙΑ	4,1	5	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1,6
6	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	2,8	6	Η Π Α	1,3
7	ΓΑΛΛΙΑ	2,4	7	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1,2
8	ΙΣΠΑΝΙΑ	2,1	8	ΓΑΛΛΙΑ	1,2
9	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	2,0	9	ΛΙΒΑΝΟΣ	1,2
10	ΤΟΥΡΚΙΑ	1,9	10	ΙΣΠΑΝΙΑ	1,1

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.¹⁴, Δημιουργία-Επεξεργασία Πινάκων Παντ.Γιαννούλης

Περαιτέρω και αν γίνει αναφορά σε στοιχεία των προηγούμενων δεκαετιών και όσον αφορά στις 10 κυριότερες χώρες ελληνικών Εξαγωγών, προκύπτει ότι στη διάρκεια της προηγούμενης 30ετίας, 6 χώρες είναι οι διαχρονικά σταθεροί προορισμοί των ελληνικών εξαγωγών, καθώς αν και σε διαφορετικές θέσεις κατάταξης παραμένουν στον κατάλογο και είναι : η Ιταλία, η Γερμανία, η Κύπρος, οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία.

¹² ΣΕΒ, Δελτίο για την Ελληνική Οικονομία, Τεύχος 168/29-1-2019

¹³ <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/GRC>

¹⁴ ΕΛ.ΣΤΑΤ. 09. Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές, κατά Χώρα - Εταίρο (Προσωρινά Στοιχεία) (Ιανουαρίου 2004 - Δεκεμβρίου 2019)

Κατάταξη	2019	2010	2000	1990*
1	ΙΤΑΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
2	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
3	ΚΥΠΡΟΣ	ΚΥΠΡΟΣ	ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΓΑΛΛΙΑ
4	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΗΠΑ	ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ
5	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΗΠΑ
6	ΗΠΑ	ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΚΥΠΡΟΣ	ΚΥΠΡΟΣ
8	ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	ΗΠΑ	ΔΗΜ.Β.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ
7	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ
9	ΛΙΒΑΝΟΣ	ΓΑΛΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ
10	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΛΙΒΥΗ	ΓΑΛΛΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ., ΣΕΒΕ*, Δημιουργία-Επεξεργασία Πίνακα Παντ.Γιαννούλης

3. ΕΛΛΑΔΑ- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ 28 Κ-Μ

Όσον αφορά στις γεωγραφικές περιοχές, **κυριότερος εμπορικός εταίρος της Ελλάδας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση**, οι εξαγωγές προς τις χώρες της οποίας έφθασαν το 2019, στα περίπου 18,9 δισ.Ευρώ (56% συνόλου), ενώ οι εισαγωγές το 2019, έφθασαν στα περίπου 29,6 δισ.Ευρώ (53% συνόλου).

Επιπρόσθετα και όσον αφορά στο **2018***, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ/DG TRADE¹⁵ για το ενδοκοινοτικό εμπόριο μεταξύ των κ-μ της Ένωσης, προκύπτει ότι η Ελλάδα έχει το 4^ο χαμηλότερο ποσοστό εξαγωγών προς τις άλλες χώρες κ-μ με 52,8% και το το 2^ο χαμηλότερο ποσοστό εισαγωγών από τις άλλες χώρες κ-μ με 51,4%.

Υπογραμμίζεται ότι η κύρια αιτία των ανωτέρω χαμηλών ποσοστών, είναι η εξαιρετικά υψηλή συγκέντρωση που παρουσιάζεται στις ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο, **λόγω του Διψήφιου Κωδικού 27 Προϊόντα Πετρελαίου**, προϊόν για το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποτελεί σημαντική αγορά, ούτε για τις εξαγωγές ούτε για τις εισαγωγές.

*Αναλυτικότερα και για το 2018 σημειώνεται ότι

Οι συνολικές ελληνικές εξαγωγές έφθασαν σε αξία περίπου στα 33,5 δισ.Ευρώ ενώ οι εισαγωγές έφθασαν περίπου στα 54,1 δισ.Ευρώ¹⁶. Ο **Διψήφιος Κωδικός 27 Προϊόντα Πετρελαίου**, σημείωσε αξία εξαγωγών περίπου στα 11,5 δισ.Ευρώ και εισαγωγών περίπου στα 15,9 δισ.Ευρώ¹⁷, **αντιπροσωπεύοντας ποσοστό στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών στο 34,3% και ποσοστό στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών στο 29,4%**.

Περαιτέρω και όπως προαναφέρθηκε στον **Διψήφιο Κωδικό 27 Προϊόντα Πετρελαίου**, οι χώρες κ-μ, δεν συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά είτε εξαγωγών, είτε εισαγωγών καθώς η αξία εξαγωγών προς αυτές έφθασε στο περίπου 1,8 δισ.Ευρώ και η αξία εισαγωγών στα περίπου 1,3 δισ.Ευρώ, **αντιπροσωπεύοντας ποσοστό στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς τις χώρες κ-μ στο 15,5% και στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών ποσοστό στο 8,2%**.

Όπως επίσης προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων του Διψήφιου Κωδικού 27, **οι εξαγωγές προϊόντων πετρελαίου** συγκεντρώνονται κυρίως σε Λίβανο με 1,4 δισ.Ευρώ, Τουρκία με 1,3 δισ.Ευρώ και

¹⁵ DG TRADE, DG Trade/Statistical Guide 2019, https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf
Σελίδα 62

¹⁶ ΕΛ.ΣΤΑΤ., Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο με διάκριση Ενδοκοινοτικού Εμπορίου και Εμπορίου με Τρίτες Χώρες, σε Αξία και Ποσότητα (Προσωρινά Στοιχεία) (Ιανουαρίου 2000 - Δεκεμβρίου 2019), <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFC02/2018-M01>

¹⁷ ΕΛ.ΣΤΑΤ., Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και διψήφιο επίπεδο Διεθνούς Ταξινόμησης Συνδυασμένης Ονοματολογίας (CN2), <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SFC02/2018-M01>

Αίγυπτο με 1 δισ.Ευρώ, ενώ **αντίστοιχα οι εισαγωγές κυρίως προέρχονται** από το Ιράκ με 4,5 δισ.Ευρώ, τη Ρωσία με 3,5 δισ.Ευρώ και το Καζακστάν με 1,5 δισ.Ευρώ.

Στοιχεία ενδοκοινοτικού εμπορίου

ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΟΣΟΣΤΑ %		ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΟΣΟΣΤΑ %	
Υψηλότερα		Υψηλότερα	
Σλοβακία	85,7	Σλοβακία	80,0
Τσεχία	84,4	Κροατία	77,6
Ουγγαρία	81,8	Αυστρία	77,5
Πολωνία	80,3	Εσθονία	76,6
		Τσεχία	76,5
Χαμηλότερα		Πορτογαλία	75,7
Κύπρος	28,6	Λετονία	74,8
Ην.Βασίλειο	47,1	Ρουμανία	74,7
Ιρλανδία	50,2	Χαμηλότερα	
Ελλάδα	52,8	Κάτω Χώρες	45,8
		Ελλάδα	51,4
		Ην.Βασίλειο	52,8
		Κύπρος	57,4
		Ισπανία	58,4

Πηγή : DG Trade, Επεξεργασία-Δημιουργία Πίνακα Παντ.Γιαννούλης

Παράλληλα και όσον αφορά στα συνολικά ποσοστά των 28 κ-μ στο σύνολο των ενδοκοινοτικών εξαγωγών και εισαγωγών, προκύπτει ότι η Ελλάδα καταλαμβάνει την 20^η θέση, συγκεντρώνοντας ποσοστό 0,5% των συνολικών ενδοκοινοτικών εξαγωγών και 0,8% των συνολικών ενδοκοινοτικών εισαγωγών.

Αναλυτικότερα :

		ΣΥΝ.ΕΝΔΟΚΟΙΝ.ΕΞΑΓΩΓΩΝ	ΣΥΝ.ΕΝΔΟΚΟΙΝ.ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ
		Ποσοστό Χώρας %	Ποσοστό Χώρας %
	ΕΕ	100,0	100,0
1	Γερμανία	22,1	21,0
2	Κάτω Χώρες	13,0	7,2
3	Γαλλία	8,3	11,4
4	Βέλγιο	8,2	7,1
5	Ιταλία	7,4	7,3
6	Ισπανία	5,5	5,6
7	Ην.Βασίλειο	5,5	8,7
8	Πολωνία	5,0	4,5
9	Τσεχία	4,1	3,5
10	Αυστρία	3,2	3,7
11	Ουγγαρία	2,5	2,2
12	Σουηδία	2,4	2,9
13	Ιρλανδία	2,0	1,7
14	Σλοβακία	1,9	1,8

15	Δανία	1,6	1,8
16	Ρουμανία	1,5	1,8
17	Πορτογαλία	1,3	1,6
18	Φινλανδία	1,1	1,4
19	Σλοβενία	0,8	0,7
20	Ελλάδα	0,5	0,8

Πηγή : DG Trade/Statistical Guide 2019¹⁸,
Επεξεργασία Πίνακα Παντ.Γιαννούλης

4.ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΙΜΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Η ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2019

Όσον αφορά στα **κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα κατά το 2019**, σύμφωνα με τον ΠΣΕ¹⁹, αυτά είναι (κατά σειρά αξίας) :

- Τα **προϊόντα πετρελαίου** αποτελούν και για το 2019, το κυριότερο εξαγωγίμο προϊόν της χώρας,
- στη 2η θέση, ακολουθούν τα **Φάρμακα**,
- στην 3η θέση παραμένουν τα **Προϊόντα Αλουμινίου**,
- στην 4η θέση το **Βαμβάκι**
- στην 5η θέση, βρίσκονται οι **Υπολογιστικών Μηχανές**
- στην 6^η θέση τα **Ιχθυηρά**,
- στην 7η βρίσκονται οι εξαγωγές **Μη Κατεψυγμένων Λαχανικών**
- στην 8^η θέση οι εξαγωγές **Σωλήνων από Αλουμίνιο**
- και στην 9η ανήλθαν οι εξαγωγές **Τυριών** (των οποίων το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών είναι η φέτα)

Όσον αφορά στα προϊόντα σε 4ψήφιο κωδικό προϊόντος, σημαντικότερο προϊόν (Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.) :

- στις εξαγωγές είναι ο κωδ. **2710 Λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά**, με συνολική αξία εξαγωγών για το 2019 **στα περίπου 9,9 δισ.Ευρώ** (για την ακρίβεια 9.860.154.023 Ευρώ), αξία που αντιστοιχεί **στο 29%** της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών (με κυριότερους εξαγ.προορισμούς, την Τουρκία, το Λίβανο και την Ιταλία με περίπου 1 δισ.Ευρώ σε κάθε μία),
- στις εισαγωγές είναι ο κωδ. **2709 Λάδια ακατέργαστα, από πετρέλαιο ή από ασφαλτούχα ορυκτά**, με συνολική αξία εισαγωγών για το 2019 **στα περίπου 9,4 δισ.Ευρώ** (για την ακρίβεια 9.363.562.218 Ευρώ), αξία που αντιστοιχεί **στο 16,9%** της συνολικής αξίας των ελληνικών εισαγωγών (κυριότερη χώρα προέλευσης είναι το Ιράκ με 4,6 δισ.Ευρώ).

Σημειώνεται ότι, λόγω του εξαιρετικά υψηλού βαθμού συγκέντρωσης των εξαγωγών και εισαγωγών που παρουσιάζουν τα 2 ανωτέρω προϊόντα, οιαδήποτε αύξηση ή μείωση στις αξίες τους, θα συμπαρασύρει προς την ίδια κατεύθυνση και το γενικότερο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών ή εισαγωγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β.

ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ- ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Κ'ΠΟΤ'ΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α. Το μέλλον του κλάδου τροφίμων και της γεωργίας παγκόσμια

¹⁸ DG TRADE, DG Trade/Statistical Guide 2019, https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf
Σελίδα 62

¹⁹ ΠΣΕ/ΚΕΕΚ, Επιστημάνσεις, Αρθμ.97/2-2019

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του FAO²⁰, με δεδομένο ότι το σύνολο του παγκόσμιου πληθυσμού θα κινηθεί προς το όριο των 50 δις. ατόμων έως το 2050 και παράλληλα περίπου 800 εκ. άνθρωποι υποσιτίζονται και πεινούν, το μέλλον των τροφίμων και της γεωργίας αντιμετωπίζει αβεβαιότητες που δημιουργούν σοβαρά ερωτήματα και ανησυχίες σχετικά με την απόδοση και τη βιωσιμότητά του. Οι αβεβαιότητες περιστρέφονται γύρω από διαφορετικούς παράγοντες, όπως η αύξηση του πληθυσμού, οι διατροφικές επιλογές, η τεχνολογική πρόοδος, η κατανομή εισοδήματος, η κατάσταση των φυσικών πόρων, η κλιματική αλλαγή, η βιωσιμότητα της ειρήνης ενώ κανείς δεν γνωρίζει με ακρίβεια πώς αυτοί οι παράγοντες θα εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Ωστόσο, είναι βέβαιο ότι θα διαμορφώσουν το μέλλον. Για το λόγο αυτό, Χώρες, Διεθνείς Οργανισμοί, Κοινωνία των πολιτών και Ακαδημαϊκοί ζητούν ολοένα και περισσότερο μια έγκυρη προοπτική άσκηση που περιγράφει εναλλακτικά σενάρια και επισημαίνει πιθανές οδούς για τα τρόφιμα και το γεωργικό σύστημα.

Βάσει των ανωτέρω, ο FAO, έχει επεξεργασθεί 3 σενάρια, με το κάθε σενάριο να περιγράφει ένα εναλλακτικό μέλλον από το έτος βάσης 2012, έως το 2050 :

1. Το πρώτο είναι το σενάριο **“Business As Usual -BAU”** που χαρακτηρίζεται κυρίως από τη συνέχεια των τάσεων και των κατευθύνσεων πολιτικών του παρελθόντος.
2. Το δεύτερο είναι το σενάριο **“Towards Sustainability /Προς την αειφορία-TSS”**, που έχει σχεδιαστεί για να επεξεργασθεί ποιες προληπτικές αλλαγές χρειάζονται για την οικοδόμηση περισσότερο βιώσιμων, τροφίμων και γεωργικών συστημάτων.
3. και το τρίτο είναι το σενάριο **“Stratified Societies/“στρωματοποιημένες” κοινωνίες -SSS”**, όπου περιγράφεται ένα μέλλον επιδεινούμενων ανισοτήτων όσον αφορά στο εισόδημα, στις ευκαιρίες απόκτησης και στην πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, σε χώρες και επίπεδα (σημ. upper/middle/lower class) κοινωνιών .

B. Η ΚΑΠ στο μέλλον (2021 - 2027)

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/Γενική Γραμματεία Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων/Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΑΑ 2014-2020²¹,

“..Ανταποκρινόμενη στις νέες συνθήκες και προκλήσεις, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της νέας Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) μετά το 2020 θα έχει μια πιο ολοκληρωμένη και συνεκτική προσέγγιση η οποία θα υλοποιηθεί μέσω της θέσπισης και έγκρισης ενός Στρατηγική Σχεδίου ΚΓΠ ανά Κράτος Μέλος (ΚΜ) που θα καλύπτει τόσο τον Πυλώνα Ι (άμεσες ενισχύσεις, τομεακές παρεμβάσεις ανά τομείς γεωργικών προϊόντων) όσο και τον Πυλώνα ΙΙ (αγροτική ανάπτυξη) της ΚΓΠ.

Η στόχευση της νέας ΚΓΠ για μια έξυπνη και ανθεκτική γεωργία, για την ενίσχυση της μέριμνας για το περιβάλλον και το κλίμα και για την ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών, εκφράζεται μέσα από την επίτευξη 9 ειδικών στόχων που αφορούν τόσο τον Πυλώνα Ι όσο και τον Πυλώνα ΙΙ και οι οποίοι είναι εξής:

1. υποστήριξη βιώσιμων γεωργικών εισοδημάτων και ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την Ευρ. Ένωση για τη στήριξη της επισιτιστικής ασφάλειας,
2. ενίσχυση του προσανατολισμού προς την αγορά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση,
3. βελτίωση της θέσης των αγροτών στην αλυσίδα αξίας
4. συμβολή στο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτήν, καθώς και τη συμβολή στην παραγωγή βιώσιμων μορφών ενέργειας
5. προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας
6. συμβολή στην προστασία της βιοποικιλότητας, ενίσχυση των υπηρεσιών οικοσυστήματος και διατήρηση οικοτόπων και τοπίων
7. προσέλκυση νέων γεωργών και διευκόλυνση της επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές
8. προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της βιο-οικονομίας και της βιώσιμης δασοκομίας

²⁰ “The future of food and agriculture, Alternative pathways to 2050”, Rome, 2018,

<http://www.fao.org/3/CA1553EN/ca1553en.pdf>)

²¹ ΥΠΑΑΤ, ΓΓΑΠΔΚΠ, ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 <http://www.agrotikianaptixi.gr/el/%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CF%80%CE%B1%CE%B1/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%BF-2020>

9. βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της Ευρ. Ένωση στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης για ασφαλή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα, διαχείριση, για επίλυσης του ζητήματος των απορριμμάτων τροφίμων, καθώς και για καλή μεταχείριση των ζώων..”

Γ. Κυκλική οικονομία / Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το 2015 ένα σχέδιο δράσης για να στηρίξει την επιτάχυνση της μετάβασης της Ευρώπης προς μία κυκλική οικονομία, την τόνωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Το σχέδιο δράσης προβλέπει 54 μέτρα για να «κλείσει» ο κύκλος ζωής των προϊόντων: από την παραγωγή και την κατανάλωση μέχρι τη διαχείριση των αποβλήτων και την αγορά δευτερογενών πρώτων υλών. Παράλληλα, **ορίζει πέντε τομείς προτεραιότητας** των οποίων η μετάβαση θα επιταχυνθεί σε όλο το εύρος της αξιακής αλυσίδας τους

1. πλαστικά,
2. απόβλητα τροφίμων,
3. πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας,
4. κατασκευές και κατεδαφίσεις,
5. βιομάζα και υλικά βιολογικής προέλευσης

και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην οικοδόμηση ισχυρών θεμελίων επί των οποίων μπορούν να στηριχθούν και να ευδοκιμήσουν οι επενδύσεις και η καινοτομία.

Η μετάβαση αυτή στηρίζεται οικονομικά από τα [Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία](#), το πρόγραμμα [Ορίζοντας 2020](#), το [Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων \(ΕΤΣΕ\)](#) και το πρόγραμμα [LIFE](#). Το σχέδιο δράσης προωθεί επίσης τη στενή συνεργασία με Κράτη-μέλη, Περιφέρειες και Δήμους, Επιχειρήσεις, Ερευνητικούς φορείς, Πολίτες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που συμμετέχουν στην κυκλική οικονομία.

Δ. Παράγοντες που επιδρούν στις εξαγωγές-εισαγωγές προϊόντων και ειδικότερα αυτές των αγροτικών/αγροδιατροφικών προϊόντων/ποτών

Για να γίνει περισσότερο αντιληπτή, η πορεία και η ανάλυση των προϊόντων που ακολουθεί κάτωθι, σταχυολογούνται και αναφέρονται οι κυριότεροι παράγοντες επίδρασης :

- Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας επιχειρήσεων
- Πλαίσιο λειτουργίας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής
- Απουσία ή έλλειμμα τοπικής παραγωγής
- Επιπτώσεις μεταβαλλόμενων κλιματικών συνθηκών στη γεωργική παραγωγή
- Αειφορία/βιωσιμότητα, προστασία περιβάλλοντος
- Κυκλική οικονομία
- Κοινωνική Αλληλέγγυα και Συνεργατική οικονομία
- Συμβολαιακή Γεωργία
- Αγροτικές συλλογικές οργανώσεις/αγροτικό επιχειρηματικό μοντέλο, καινοτομικά επιχειρηματικά μοντέλα
- Οικονομίες κλίμακος, παραγωγικότητα, κόστος παραγωγής, κόστος εργασίας, κόστος ενέργειας, κόστος μεταφοράς κλπ
- Ειδικοί Φόροι π.χ. κατανάλωσης,
- Ανταγωνιστικότητα ως προς την τιμή/Ανταγωνιστικότητα εκτός τιμής (παράγοντες διαφοροποίησης χαρακτηριστικών των προϊόντων όπως π.χ. καινοτομία, ποιότητα, τεχνολογία),
- Τυποποίηση/μεταποίηση/επωνυμία προϊόντων
- Επιχειρηματικότητα
- 4^η βιομηχανική επανάσταση/4IR, νέα μορφές οργάνωσης της αγροτικής παραγωγής (AI, Blockchain, Drones, Internet of Things/IoT, κ.ά.)
- Καταναλωτικές προτιμήσεις στις χώρες προορισμού
- Συμπληρωματική/Ανταγωνιστική οικονομία χώρας προέλευσης/προορισμού
- Μείωση/Αύξηση παραγωγής από ανταγωνίστριες χώρες
- Ζήτηση φυτο-υγειονομικών πρωτοκόλλων από τρίτες χώρες

- Ύπαρξη Κρατικών Μονοπωλίων, επιβολή δασμών, ντάμπινγκ, επιβολή ποσοτικών περιορισμών-quotas κ.ά.
- Τριγωνικές Συναλλαγές, Ενδοεταιρικές συναλλαγές/ Πολυεθνικές επιχειρήσεις
- Επανεξαγωγές
- Δίκτυα διανομής στις χώρες προορισμού
- Logistics
- τυχαία γεγονότα, είτε ήσσονος είτε μείζονος σημασίας (π.χ.έκρηξη ισλανδικού ηφαιστείου το 2010 και απαγόρευση πτήσεων στον ευρωπαϊκό χώρο για μικρό διάστημα, εμπορικοί πόλεμοι π.χ. επιπλέον δασμοί 25% αποφάσισαν οι ΗΠΑ για το βιομηχανικό ροδάκινο, απαγόρευση εισαγωγών από Ρωσία, πανδημία κορονοϊού κ.α.)

Απαγόρευση εισαγωγών από Ρωσία

Όπως είναι γνωστό, τον Αύγουστο του 2014, η Ρωσική Κυβέρνηση, επέβαλε απαγόρευση εισαγωγών σε ορισμένες κατηγορίες αγροτικών προϊόντων, προερχομένων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις : ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Νορβηγία, Ουκρανία, Αλβανία, Μαυροβούνιο, Ισλανδία και Λιχτενστάιν. Αυτή η απαγόρευση επηρέασε έκτοτε δραματικά, τόσο την γενικότερη πορεία των ελληνικών εξαγωγών προς την Ρωσία και κυρίως την πορεία των εξαγωγών Φρούτων και Λαχανικών προς αυτήν, καθώς αυτή η ομάδα προϊόντων, εντασσόταν στα κυριότερα εξαγόμενα προς τη Ρωσία προϊόντα.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικό απόσπασμα του Πίνακα ελλ.εξαγωγών προς Ρωσία για το 2013, 2014 και 2015 :

Κωδ.	Περιγραφή	2013	2014	2015
0810'	Φράουλες, Ακτινίδια κλπ	51.013.834	28.225.587	0
0809'	Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα,	48.864.612	39.514.827	0
0805'	Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά	5.120.058	1.072.936	0
0707'	Αγγούρια και αγγουράκια, νωπά	5.038.007	2.452.063	0

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πανδημία Κορονοϊού

Σύμφωνα με άρθρο του **"Reuters"** στις 24/6/2020²², συμμαχία Κρατών και Οργανισμών με επικεφαλής τον Π.Ο.Υ. ζητάει από Κυβερνήσεις και ιδιώτες δωρητές να συγκεντρωθεί ποσό της τάξης των 31,3 δισ.\$ ώστε μέσα στους επόμενους 12 μήνες να δημιουργηθούν και να παραδοθούν test και εμβόλια για την αντιμετώπιση της πανδημίας, ενώ μέχρι σήμερα περίπου 9,7 εκ.άτομα έχουν προσβληθεί από τον κορονοϊό ενώ περίπου 489 χιλ. άτομα έχουν χάσει την ζωή τους. Παράλληλα η επικεφαλής του ΔΝΤ κα Kristalina Georgieva δήλωσε ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση είναι πιθανό να δοκιμάσει τις αντοχές του fund των 1 τρισ.\$ που έχει συγκεντρωθεί από το Ταμείο "αν και δεν έχουμε φθάσει ακόμη εκεί".

Σύμφωνα με το **ΔΝΤ** (Ιούνιος 2020)²³, η παγκόσμια ανάπτυξη προβλέπεται να μειωθεί κατά 4,9% το 2020, 1,9 εκατοστιαίες μονάδες κάτω από την αντίστοιχη πρόβλεψη του Ταμείου τον Απρίλιο του 2020.

Όπως σημειώνεται, η πανδημία COVID-19 είχε αρνητικότερο αντίκτυπο το πρώτο εξάμηνο του 2020, από ότι αρχικά αναμενόταν, ενώ κατά το 2021 η παγκόσμια ανάπτυξη προβλέπεται στο 5,4%. Συνολικά, η αύξηση του ΑΕΠ είναι περίπου 6½ ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερη από ότι στις προβλέψεις προ πανδημίας τον Ιανουάριο του 2020. Οι δυσμενείς επιπτώσεις στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος είναι ιδιαίτερα έντονες, θέτοντας σε κίνδυνο τη σημαντική πρόοδο που είχε σημειωθεί στη μείωση της ακραίας φτώχειας στον κόσμο από τη δεκαετία του 1990.

Παράλληλα και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του **ΟΗΕ**²⁴ η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να μειωθεί το 2020 κατά μ.ο. 3.2% ή περίπου -8.5 τρισ.\$, με την μείωση του ΑΕΠ στις οικονομίες των αναπτυσσόμενων κρατών να υπολογίζεται στο -5% και στις αναπτυσσόμενες στο -0,7%.

²² Reuters, <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-latest-factbox/factbox-latest-on-the-worldwide-spread-of-the-coronavirus-idUSKBN23V399>

²³ IMF, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020>

²⁴ UN, "World Economic Situation and Prospect (**WESP**)" May 2020, <https://news.un.org/en/story/2020/05/1064032>

Σύμφωνα με άρθρο στην εφημερίδα **"The Wall Street Journal"**²⁵ "..Όταν η παγκόσμια οικονομία τελικά ξεπεράσει την πανδημία, περιμένετε να είναι λιγότερο παγκοσμιοποιημένη από πριν. Οι Κυβερνήσεις, συμπεριλαμβανομένων πολλών μακροχρόνιων υποστηρικτών του παγκόσμιου εμπορίου, χρησιμοποιούν την κρίση για να δημιουργήσουν εμπόδια στο εμπόριο και να φέρουν την μεταποίηση πίσω σε αυτές.

Η Ιαπωνία πληρώνει τώρα εταιρείες της για να μετεγκαταστήσουν τα εργοστάσιά τους πίσω, από την Κίνα. Ο Γάλλος πρόεδρος Εμμανουήλ Μακρόν δεσμεύεται «για πλήρη ανεξαρτησία» στον κρίσιμο τομέα των ιατρικών προμηθειών έως το τέλος του έτους. Στην Ουάσινγκτον, στηρίζουν τις νέες προδιαγραφές του "Αγοράστε Αμερικανικά" όσον αφορά στις κρατικές δαπάνες στην υγεία.

Από τους κατασκευαστές ημιαγωγών έως τους παραγωγούς χειρουργικών εργαλείων, οι πολυεθνικές εταιρείες επανεξετάζουν τα απομακρυσμένα δίκτυα παραγωγής, τα οποία έχουν αποδειχθεί ευάλωτα στην περίοδο της πανδημίας.

«Αυτό που έχει κάνει η πανδημία είναι να επισημάνει μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους η παγκοσμιοποίηση μπορεί να έχει πάει πολύ μακριά», δήλωσε ο κ. Peter Anderson, αντιπρόεδρος της αλυσίδας εφοδιασμού και κατασκευής για τον κατασκευαστή κινητήρων με έδρα την Ιντιάνα "Cummins Inc", εταιρεία με δίκτυο 125 εργοστασίων σε 27 χώρες, "καθώς λόγω επιδημιών, φυσικών καταστροφών και εμπορικών πολέμων, φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις έχουν εκτεθεί υπερβολικά στον κίνδυνο των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού.."

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της **Eurostat**²⁶ (15/6/2020) στο εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ με τρίτες χώρες, για την περίοδο Ιανουαρίου-Απριλίου τ.ε. σημειώθηκε μείωση στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες κατά 8,3% και μείωση στις εισαγωγές από τρίτες χώρες κατά 9,0%, ενώ επιπλέον και όσον αφορά στο εμπορικό ισοζύγιο μεταξύ των 27 κ-μ, σημειώθηκε μείωση κατά 10,2%,

Παράλληλα το συνολικό εμπορικό ισοζύγιο των κ-μ (τόσο με τρίτες χώρες όσο και μεταξύ των κ-μ) και σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, σημείωσε θετική αξία σε 9 κ-μ (Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Αυστρία, Σλοβενία και Σουηδία), ενώ στα υπόλοιπα 18 κ-μ σημείωσε αρνητική αξία, ενώ όσον αφορά :

-στις συνολικές εξαγωγές των κ-μ, στην Ιρλανδία σημειώθηκε θετικό ποσοστό%, στη Δανία ουδέτερο ποσοστό%, και στα υπόλοιπα 25 κ-μ σημειώθηκε αρνητικό ποσοστό%

-στις συνολικές εισαγωγές των κ-μ και στα 27 κ-μ σημειώθηκε αρνητικό ποσοστό%.

Όσον αφορά στις εξαγωγές και εισαγωγές της ΕΕ προς/από τρίτες χώρες/κυριότερους προορισμούς, σημείωσαν μείωση με τις ΗΠΑ (-3,3% οι εξαγωγές και -1% οι εισαγωγές), μείωση με την Κίνα (-5,6% οι εξαγωγές και -1,9% οι εισαγωγές) και μείωση με το Ην.Βασίλειο (-19,1% οι εξαγωγές και -13,2% οι εισαγωγές).

Σύμφωνα με την Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος, που υπέβαλε στο Κοινοβούλιο στις 29/6/2020, ο Διοικητής της κ.Ι.Στουρνάρας, περιλαμβάνονται τρία σενάρια για την εξέλιξη του ΑΕΠ. Σύμφωνα με το βασικό σενάριο, εκτιμάται ότι το ΑΕΠ θα υποχωρήσει σημαντικά το 2020, καταγράφοντας ρυθμό μεταβολής -5,8%. Το 2021 εκτιμάται ότι θα ανακάμψει και θα αυξηθεί κατά 5,6%, ενώ το 2022 θα σημειώσει επίσης αύξηση κατά 3,7%.

Σύμφωνα με το ήπιο σενάριο, το οποίο υποθέτει μια πιο σύντομη μεταβατική περίοδο προς την κανονικότητα, το ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 4,4% το 2020 και θα αυξηθεί κατά 5,8% το 2021 και κατά 3,8% το 2022.

Σύμφωνα με το δυσμενές σενάριο, το οποίο συνδέεται με μια ενδεχόμενη αναζωπύρωση του κορονοϊού, οι συνέπειες της πανδημίας αναμένεται να είναι πιο έντονες και με μεγαλύτερη διάρκεια και η ανάκαμψη της οικονομίας θα είναι βραδύτερη, με το ΑΕΠ να εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 9,4% το 2020, ενώ θα αυξηθεί κατά 5,7% το 2021 και 4,5% το 2022.

Σύμφωνα με το Κέντρο Προγραμματισμού και Κοινωνικών Ερευνών/ΚΕΠΕ²⁷, το εύρος της ύφεσης στην Ελλάδα για το 2020 εκτιμάται μεταξύ 5,67% και 7,16%.

²⁵ WSJ, <https://www.wsj.com/articles/how-the-coronavirus-will-reshape-world-trade-11592592995>

²⁶ Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294876/6-15062020-AP-EN.pdf/5a036ad2-8a36-faaf-4fd9-fb1a285d5ee4>

²⁷ ΚΕΠΕ, Περιοδικό Οικονομικές Εξελίξεις, Τεύχος 42/Ιούνιος 2020, <https://www.kepe.gr/index.php/el/erevna/dimosieyseis/oikonomikes-ekselixis/item/3037-oikonomikes-exelixeis-tefchos-42.html>

Περαιτέρω και από την γενικότερη ελληνική και ξένη αρθρογραφία για τις εκτιμήσεις των επιπτώσεων της πανδημίας του κορονοϊού, προκύπτει ότι σαφώς και οι επιπτώσεις θα είναι δυσμενείς, χωρίς ακόμα να μπορεί να υπολογισθεί το συνολικό μέγεθος ή ποιοι κλάδοι ή προϊόντα ή υπηρεσίες, θα πληγούν περισσότερο και ποιοι λιγότερο. Οι εκτιμήσεις πάντως συγκλίνουν στο γεγονός ότι πέραν της μείωσης/στασιμότητας των επενδύσεων, όποιοι κλάδοι εμπλέκονται περισσότερο με τις μεταφορές/τουρισμό/εστίαση/παραγωγή θα πληγούν και περισσότερο, λόγω των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκόσμια π.χ. Φυσικά καταστήματα, Ξενοδοχεία, Αεροπορικές εταιρείες, Travel trade, HORECA κ.α.

Σε σχέση με τη γεωργική παραγωγή, είναι σαφές ότι επίσης πλήγεται καθώς μεταξύ άλλων, λόγω των μέτρων lockdown δημιουργείται πρόβλημα με την εύρεση εποχικών εργατών συγκομιδής, δημιουργείται πρόβλημα με την μείωση της ζήτησης άρα και αύξηση των αποθεμάτων, δημιουργείται πρόβλημα με την μεταφορά των εμπορευμάτων, δημιουργείται πρόβλημα με τη μείωση της ρευστότητας κλπ.

Όσον αφορά στο ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο, σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία από την ΕΛ.ΣΤΑΤ.²⁸,

Η συνολική αξία των εισαγωγών - αφίξεων κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2020 ανήλθε στο ποσό των 16.400,7 εκ.Ευρώ έναντι 18.238,7 εκ.Ευρώ κατά το ίδιο διάστημα του έτους 2019, παρουσιάζοντας μείωση, σε ευρώ 10,1%. Η αντίστοιχη αξία χωρίς τα πετρελαιοειδή παρουσίασε μείωση κατά 742,4 εκ.Ευρώ, δηλαδή 5,6%. και η αντίστοιχη αξία χωρίς τα πετρελαιοειδή και τα πλοία παρουσίασε μείωση κατά 680, εκ.Ευρώ, δηλαδή 5,1%, σε σχέση με το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2019.

Η συνολική αξία των εξαγωγών - αποστολών κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2020 ανήλθε στο ποσό των 10.042,3 εκ.Ευρώ έναντι 10.988,5 εκ.Ευρώ κατά το ίδιο διάστημα του έτους 2019, παρουσιάζοντας μείωση, σε ευρώ 8,6%. Η αντίστοιχη αξία χωρίς τα πετρελαιοειδή παρουσίασε αύξηση κατά 86,5 εκ.Ευρώ, δηλαδή 1,1% και η αντίστοιχη αξία χωρίς τα πετρελαιοειδή και τα πλοία παρουσίασε αύξηση κατά 100,7 εκ.Ευρώ, δηλαδή 1,3%, σε σχέση με το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2019.

Παράλληλα όμως υπάρχουν και κάποιοι κλάδοι οι οποίοι ευνοούνται όπως αυτός του ηλεκτρονικού εμπορίου, ο οποίος σύμφωνα με τον Δελτίο Τύπου του ΣΕΒ²⁹ “..Τα περιοριστικά μέτρα αντιμετώπισης του κορονοϊού επέφεραν μεγάλη αύξηση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Ο Απρίλιος 2020 έκλεισε με αύξηση 171% των ηλεκτρονικών πωλήσεων σε σχέση με το ίδιο διάστημα πέρυσι, ενώ το 2019 οι ηλεκτρονικές πωλήσεις B2C απέφεραν €5,8 δισ. Επίσης, το 87% των καταναλωτών πραγματοποίησαν τις ηλεκτρονικές τους αγορές από εγχώριες επιχειρήσεις, αναδεικνύοντας την ανάγκη υποστήριξης των επιχειρήσεων στην παροχή της πληρέστερης δυνατής ενημέρωσης των καταναλωτών στο ηλεκτρονικό εμπόριο..”

Σημειώνεται επίσης ότι σύμφωνα με τα επεξεργασμένα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. από τον το Σύνδεσμο Ελληνικών Επιχειρήσεων Εξαγωγής, Διακίνησης Φρούτων Λαχανικών και Χυμών INCOFRUIT-HELLAS, και όσον αφορά στο διάστημα Ιανουαρίου-Απριλίου 2020, η αύξηση των εξαγωγών σε αξία άγγιξε το 26,7% και σε όγκο το 14,8%, σε σύγκριση με το ίδιο διάστημα του περασμένου έτους. Πιο συγκεκριμένα ο όγκος των εξαγωγών των νωπών οπωροκηπευτικών ανήλθε σε 551.111 τόνους έναντι των 480.231 τόνων το 2019, ενώ η αξία τους σε 418.139.687 ευρώ έναντι 330.123.568 ευρώ τα ίδιο διάστημα του περυσινού έτους.

Επιπλέον τονίζεται ότι όσον αφορά στα μέτρα που έχουν ληφθεί τόσο στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και παγκόσμια στον τομέα των εμπορευματικών μεταφορών λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, έχει εκδοθεί σχετικό ενημερωτικό σημείωμα³⁰ από το Υπουργείο Εξωτερικών/Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας, το οποίο και μπορεί να αναζητηθεί στον ιστότοπο www.agora.mfa.gr .

Ε. Δομικά Χαρακτηριστικά ελληνικής γεωργίας

²⁸ ΕΛ.ΣΤΑΤ./Εμπορευματικές Συναλλαγές της Ελλάδος/Δελτίο Τύπου : Απρίλιος 2020/5 Ιουνίου 2020

²⁹ ΣΕΒ/ Δελτίο Τύπου για την έκδοση στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας διαρκείας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας του “[Πρακτικού Οδηγού για σωστή επικοινωνία των επιχειρήσεων με τους καταναλωτές](#)”

³⁰ Σχετικό link <http://www.agora.mfa.gr/news/1019-metra-ston-tomea-ton-diethnon-emporevmatikon-metaforon-logo-pandimias-koronoioy-covid-19>

Όσον αφορά στα δομικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γεωργίας σύμφωνα με μελέτη του **IOBE**³¹, προκύπτει (μεταξύ άλλων) ότι τα κύρια διαρθρωτικά της προβλήματα είναι τα εξής:

1. **Ανισομερής κατανομή μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής.** Στην Ελλάδα, η συμμετοχή της φυτικής παραγωγής στη συνολική γεωργική παραγωγή αγαθών είναι διαχρονικά πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με το ποσοστό συμμετοχής της ζωικής παραγωγής, με την αναλογία μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής να κυμαίνεται σχεδόν στο 3:1 κατά μέσο όρο. Η αναλογία αυτή είναι ανισομερής συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (5,7 προς 4,3).
2. **Υψηλή εξάρτηση από επιδοτήσεις.** Οι επιδοτήσεις προϊόντων αποτελούσαν κατά μέσο όρο το 15% της συνολικής αξίας παραγωγής του γεωργικού κλάδου τη 10ετία 1995-2005, ενώ έκτοτε παρατηρείται αξιοσημείωτη μείωση του σχετικού ποσοστού συμμετοχής στο 4% το 2009. Στην Ελλάδα η συμβολή των κρατικών ενισχύσεων στη γεωργική παραγωγή ήταν διαχρονικά υψηλότερη σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι συνολικές κρατικές δαπάνες στον αγροτικό τομέα το 2010 που ήταν η δεύτερη χρονιά μεγάλης κάμψης της αγροτικής παραγωγής ανήλθαν στα 9,2 δισ., καταγράφοντας σωρευτική αύξηση 39% την περίοδο 2003-2010. Για το 2009 (επίσης χρονιά πτώσης αγροτικής παραγωγής) οι συνολικές οικονομικές ενισχύσεις στον αγροτικό τομέα ανήλθαν στα 8,8 δισ., σημειώνοντας ετήσιο ρυθμό αύξησης 9,2%. Οι αυξημένες επιδοτήσεις λειτουργούσαν ανασταλτικά στην προσπάθεια αναβάθμισης του γεωργικού προϊόντος και επέτειναν τα φαινόμενα αδράνειας.
3. **Το μικρό μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.** Το μέσο μέγεθος της αγροτικής εκμετάλλευσης στην Ελλάδα είναι μόλις 44,2 στρέμματα (περίπου 5 εκτάρια, όταν π.χ. στην Τσεχία είναι πάνω από 100), ενώ μόνο το 3% των αγροτικών εκμεταλλεύσεων έχουν μέγεθος άνω των 200 στρεμμάτων.
4. **Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.** Μόλις το 4% των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα έχει ανώτατη και ανώτερη μόρφωση, ενώ το 20% διαθέτει απολυτήριο λυκείου.
5. **Χαμηλός βαθμός αξιοποίησης της εκμηχάνισης, Χαμηλή παραγωγικότητα.** Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός των εκμεταλλεύσεων δεν επιτρέπει την ορθολογική αξιοποίηση του εξοπλισμού, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στη χαμηλή παραγωγικότητα της ελληνικής γεωργίας.
6. Μια άλλη παράμετρος που επηρεάζει σημαντικά τις επιδόσεις και την αναπτυξιακή δυναμική του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα είναι **οι συνθήκες χρηματοδότησης**. Τα προβλήματα του τραπεζικού συστήματος και η κατάρρευση της ελληνικής οικονομίας στη διάρκεια της οικονομικής κρίσης αντανακλώνται στον δραστικό περιορισμό της χρηματοδότησης και του πρωτογενούς τομέα.

ΣΤ. 2 Στοιχεία που επηρεάζουν το αγροδιατροφικό ισοζύγιο στην Ελλάδα

Όσον αφορά στις εξαγωγές, θα πρέπει να σημειωθεί η επίδραση στη ζήτηση των προϊόντων, που ασκεί η ελληνική ομογένεια και οι έλληνες εργαζόμενοι στο εξωτερικό, ενώ όσον αφορά στις εισαγωγές, θα πρέπει να σημειωθεί η επίδραση που ασκεί το τουριστικό ρεύμα στην Ελλάδα του άνω των κατά μ.ο. περίπου 30 εκ.ατόμων/ετησίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ.

1.ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ Κ'ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ/ΠΟΤΩΝ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2019, οι **συνολικές** ελληνικές εξαγωγές έφθασαν στα 33,9 δισ.Ευρώ, οι συνολικές ελληνικές εισαγωγές στα 55,7 δισ.Ευρώ και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου στα 21,9 δισ.Ευρώ.

³¹ IOBE, Αγροτικά Μηχανήματα και Ανταγωνιστικότητα του Αγροτικού Τομέα στην Ελλάδα, Σεπτέμβριος 2019, http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_02122019_REP_GR.pdf

Παράλληλα από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. όσον αφορά **στα Αγροδιατροφικά Προϊόντα και Ποτά σε 2ψήφιο κωδικό κατά το 2019**, οι εξαγωγές έφθασαν στα περίπου 5,6 δισ.Ευρώ, οι εισαγωγές στα περίπου 7,1 δισ.Ευρώ και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου στο 1,5 δισ.Ευρώ, με ποσοστό στο σύνολο των συνολικών εξαγωγών στο 16,6%, στο σύνολο των εισαγωγών στο 12,7% και στο Έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου στο 5,8%.

Εάν στις παραπάνω αξίες των Αγροδιατροφικών και Ποτών, προστεθούν και τα λοιπά Αγροτικά Προϊόντα όπως τα Καπνά, τα Δέρματα, τα Γουνοδέρματα, το Μετάξι και το Βαμβάκι, προκύπτει ότι **η αξία του συνόλου των Αγροτικών Προϊόντων** στις εξαγωγές έφθασε στα 6,9 δισ.Ευρώ, στις εισαγωγές στα 7,6 δισ.Ευρώ και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου στα 697 εκ.Ευρώ, με ποσοστό στο **σύνολο των συνολικών εξαγωγών στο 20,37%**, στο **σύνολο των εισαγωγών στο 13,63%** και στο Έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου στο 3,19%.

Στη συνέχεια **εάν από το Σύνολο των Εξαγωγών, αφαιρεθούν τα Πετρελαιοειδή**, παρατηρείται ότι οι συνολικές ελληνικές εξαγωγές έφθασαν στα 14,8 δισ.Ευρώ, οι συνολικές ελληνικές εισαγωγές στα 41,2 δισ.Ευρώ και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου στα 26,4 δισ.Ευρώ.

Εάν στα παραπάνω στοιχεία υπολογισθούν οι αξίες των αγροδιατροφικών προϊόντων και οι αξίες του συνόλου των Αγροτικών προϊόντων, προκύπτει ότι :

Όσον αφορά στα Αγροδιατροφικά/Ποτά, **το ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών χωρίς Πετρελαιοειδή φθάνει στο 37,81%**, **το ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών χωρίς Πετρελαιοειδή φθάνει στο 17,12%** και το ποσοστό τους στο Έλλειμμα του Ισοζυγίου χωρίς Πετρελαιοειδή φθάνει στο 5,48%.

Με την πρόσθεση στα Αγροδιατροφικά/Ποτά και των Καπνών, Δερμάτων, Γουνοδερμάτων, Μεταξιού και Βαμβακιού, προκύπτει ότι **το ποσοστό του συνόλου των Αγροτικών προϊόντων στο Ισοζύγιο χωρίς Πετρελαιοειδή, στο σύνολο των εξαγωγών φθάνει στο 46,35%**, **το ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών χωρίς Πετρελαιοειδή φθάνει στο 18,42%** και το ποσοστό τους στο Έλλειμμα του Ισοζυγίου χωρίς Πετρελαιοειδή φθάνει στο 2,71%.

Αναλυτικότερα :

Αξίες σε Ευρώ

2019 ^(*)	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ
Ελληνικό Εξωτερικό Εμπόριο³²	33.857.282.339	55.712.622.509	-21.855.340.170
Σύνολο 23 2ψήφιων Κωδικών Αγροδιατ./Ποτών³³	5.612.192.992	7.058.904.170	-1.446.711.178
Ποσοστό % στο Γενικό Σύν.	16,58	12,67	5,8
επιπλέον			
Κωδ. 24 Καπνά	508.147.567	327.937.067	180.210.500
Κωδ. 41 Δέρματα	28.391.612	20.415.213	7.976.399
Κωδ. 42 Γουνοδέρματα και Γουναρικά	177.057.214	103.773.053	73.284.161
Κωδ. 50 Μετάξι	350.356	1.919.543	-1.569.187
Κωδ. 52 Βαμβάκι	570.357.042	80.606.151	489.750.891
Γεν.Σύνολο Αγροτικών Προϊόντων	6.878.593.048	7.593.555.197	-714.962.149
Ποσοστό Αγροτικών % στο Γεν.Σύνολο	20,32	13,63	3,27
Γενικό Σύνολο Εξωτ.Εμπορίου	14.841.524.717	41.235.402.375	-26.393.877.658

³² ΕΛ.ΣΤΑΤ. 01. Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο με διάκριση Ενδοκοινοτικού Εμπορίου και Εμπορίου με Τρίτες Χώρες, σε Αξία και Ποσότητα (Προσωρινά Στοιχεία) (Ιαν.2000 – Δεκ.2019)

³³ ΕΛ.ΣΤΑΤ. [Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και διψήφιο επίπεδο Διεθνούς Ταξινόμησης Συνδυασμένης Ονοματολογίας \(CN2\)](#)

Εξαιρ.Πετρελαιοειδών³⁴			
Σύνολο 23 2ψήφιων Κωδικών Αγροδιατ./Ποτών	5.612.192.992	7.058.904.170	-1.446.711.178
Ποσ. % Αγροδιατρ.στο Γεν.Σύνολο εξαιρ.Πετρελαιοειδών	37,81	17,12	5,48
Γεν.Σύνολο Αγροτικών Προϊόντων	6.878.593.048	7.593.555.197	-714.962.149
Ποσ. % Αγροτικών στο Γεν.Σύνολο εξαιρ.Πετρελαιοειδών	46,35	18,42	2,71

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ. (* προσωρινά στοιχεία), Δημιουργία-Επεξεργασία Πίνακα : Παντ.Γιαννούλης

2.ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ & ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΟΤΩΝ ΣΕ 2ΨΗΦΙΟ Κ' 4ΨΗΦΙΟ ΚΩΔΙΚΟ

Όπως έχει προαναφερθεί, η ανάλυση στη Μελέτη των Κωδικών Αγροδιατροφικών Προϊόντων και Ποτών, γίνεται σύμφωνα με τους 23 2ψήφιους Κωδικούς της Συνδυασμένης Ονοματολογίας από τον 01 έως και τον 23 και 156 4ψήφιους Κωδικούς της Συνδυασμένης Ονοματολογίας από τον 0101 έως τον 2309 (σημ. εάν η ανάλυση χρειάζεται να γίνει ακόμη ποιο αναλυτική σε 6ψήφιο ή 8ψήφιο κωδικό, είναι σαφές ότι οι κωδικοί που θα προκύψουν θα είναι πολλαπλάσιοι των 156).

Υπενθυμίζεται ότι και το Ισοζύγιο των Αγροδιατροφικών & Ποτών παρουσιάζει διαχρονικό έλλειμμα.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΕ 2ΨΗΦΙΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ

Στον 2ψήφιο Κωδικό Συνδυασμένης Ονοματολογίας³⁵, εντάσσονται 23 ομάδες προϊόντων στα Αγροδιατροφικά Προϊόντα και Ποτά, ξεκινώντας από την ομάδα 01 και καταλήγοντας στην ομάδα 23.

Όπως προκύπτει από την καταγραφή και ανάλυση των στοιχείων εξαγωγών και εισαγωγών για την τριετία 2017-2019, στο **Φύλλο 1 του επισυναπτόμενου Πίνακα σε μορφή excel** και για την εξεταζόμενη ζετία 2017-2019, εμφανίζεται αρχικά ότι το εμπορικό ισοζύγιο είναι πλεονασματικό σε 4 Κωδικούς και ελλειμματικό στους υπόλοιπους 19 κωδικούς.

Αναλυτικότερα, το Σύνολο των Εξαγωγών/Εισαγωγών καθώς και το Έλλειμμα του Ισοζυγίου Αγροδιατροφικών και Ποτών για την περίοδο 2017-2019 ήταν :

2017 Εισαγωγές 6.700.413.293 Ευρώ, Εξαγωγές 5.236.240.827 Ευρώ, Έλλειμμα 1.464.172.466 Ευρώ
2018 Εισαγωγές 6.744.466.733 Ευρώ, Εξαγωγές 5.691.911.243 Ευρώ, Έλλειμμα 1.052.555.490 Ευρώ
2019 Εισαγωγές 7.058.904.170 Ευρώ, Εξαγωγές 5.612.192.992 Ευρώ, Έλλειμμα 1.446.711.178 Ευρώ

Όπως παρατηρείται, **οι Εισαγωγές παρουσιάζουν συνεχή ανοδική πορεία 2019/2017 +359 εκ.Ευρώ, ενώ οι εξαγωγές παρουσιάζουν επίσης άνοδο τόσο το 2018 όσο και το 2019 σε σχέση με το 2017, 2019/2017 +376 εκ.Ευρώ, 2018/2017 +455,7, με την διαφορά ότι το 2019 σε σχέση με το 2018 παρουσίασαν μείωση κατά 79,7 εκ.Ευρώ (-1,4%).**

Οι προαναφερθέντες **4 Κωδικοί που παρουσιάζουν πλεόνασμα το 2019 ήταν : 20 Παρασκευασμένα Λαχανικά +810,1 εκ.Ευρώ, 08 Καρποί-Φρούτα 598,9 εκ.Ευρώ,, 03 Ψάρια +199 εκ.Ευρώ και 15 Λίπη-Έλαια 184,8 εκ.Ευρώ,**

ενώ αντίστοιχα οι κυριότεροι από τους 19 κωδικούς που παρουσιάζουν έλλειμμα ήταν : **02 Κρέατα -1,1 δισ.Ευρώ, 23 Ζωοτροφές -412,9 εκ.Ευρώ, 10 Δημητριακά -291,1 εκ.Ευρώ και 09 Καφές -220,9 εκ.Ευρώ.**

Όσον αφορά στις εξαγωγές και στους κωδικούς που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αξία το 2019, αυτοί είναι:

1. 20 Παρασκευάσματα Λαχανικών, αξία εξαγωγών 1,1 δισ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 19,3%
2. 08 Καρποί-Φρούτα, αξία εξαγωγών 977,3 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 17,4%

³⁴ ΕΛ.ΣΤΑΤ. [02. Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο με διάκριση Ενδοκοινοτικού Εμπορίου και Εμπορίου με Τρίτες Χώρες, σε Αξία και Ποσότητα, εξααιρουμένων των Πετρελαιοειδών \(Προσωρινά Στοιχεία\) \(Ιανουαρίου 2000 - Δεκεμβρίου 2019\)](#)

³⁵ ΕΛ.ΣΤΑΤ. [Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και διψήφιο επίπεδο Διεθνούς Ταξινόμησης Συνδυασμένης Ονοματολογίας \(CN2\)](#)

3. 04 Γάλα και προϊόντα, αξία εξαγωγών 701,5 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 12,5%
4. 03Ψάρια και Μαλακόστρακα/Μαλάκια, αξία εξαγωγών 682,3 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 12,2%
5. 05 Λίπη-Έλαια, αξία εξαγωγών 444,1 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 7,9%
6. 21Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, αξία εξαγωγών 324 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 5,8%
7. 22 Ποτά, Αλκοολούχα Ποτά, Ξίδι, αξία εξαγωγών 257 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 4,6%
8. και 07 Λαχανικά , αξία εξαγωγών 175 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εξαγωγών 3,1%

Όσον αφορά στις εισαγωγές και στους κωδικούς που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη αξία το 2019, αυτοί είναι:

1. 02 Κρέατα, αξία εισαγωγών 1,2 δισ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 17,6%
2. 04 Γάλα και προϊόντα, αξία εισαγωγών 830,9 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 11,8%
3. 23 Ζωοτροφές, αξία εισαγωγών 502,9 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 7,1%
4. 03Ψάρια και Μαλακόστρακα/Μαλάκια, αξία εισαγωγών 483,3 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 6,8%
5. 10 Δημητριακά, αξία εισαγωγών 419,9 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 5,9%
9. 21Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής, αξία εισαγωγών 392,4 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 5,6%
6. 08 Καρποί-Φρούτα, αξία εισαγωγών 378,5 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 5,4%
7. 22 Ποτά, Αλκοολούχα Ποτά, Ξίδι, αξία εισαγωγών 370,5 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 5,2%
8. 19 Παρασκευάσματα Δημητριακών, αξία εισαγωγών 356,9 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 5,1%
9. και 20 Παρασκευάσματα Λαχανικών, αξία εισαγωγών 272,7 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο σύν.εισαγωγών 3,9%

Σύμφωνα με την ανάλυση του Εμπορικού Ισοζυγίου στους ανωτέρω 23 2ψήφιους κωδικούς προκύπτουν τα παρακάτω ανά κατηγορία και για το 2019 :

Αξίες σε Ευρώ

		2019*	2019*	ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ Η
CN2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΛΛΕΙΜΜΑ
01	ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	19.639.941	71.641.523	-52.001.582
02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ	95.760.730	1.240.996.684	-1.145.235.954
03	ΨΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΚΛΠ	682.255.527	483.262.139	198.993.388
04	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ, ΑΥΓΑ, ΜΕΛΙ ΚΛΠ	701.529.974	830.881.982	-129.352.008
05	ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	10.503.770	25.044.437	-14.540.667
06	ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΛΠ	22.840.423	68.390.243	-45.549.820
07	ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΦΥΤΑ, ΡΙΖΕΣ ΚΛΠ	174.948.643	282.368.042	-107.419.399
08	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΚΛΠ	977.329.991	378.467.652	598.862.339
09	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	24.954.549	245.850.766	-220.896.217
10	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	128.775.719	419.924.348	-291.148.629
11	ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΑΣ. ΒΥΝΗ ΚΛΠ	25.745.938	69.228.284	-43.482.346
12	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ. ΚΛΠ	88.093.712	255.370.116	-167.276.404
13	ΓΟΜΕΣ, ΡΗΤΙΝΕΣ ΚΛΠ	15.872.303	17.730.989	-1.858.686
14	ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	727.223	8.320.752	-7.593.529
15	ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Η ΦΥΤΙΚΑ	444.090.789	259.286.010	184.804.779
16	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ, ΨΑΡΙΩΝ Η ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ ΚΛΠ	50.388.477	137.836.456	-87.447.979

17	ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	57.393.274	189.949.134	-132.555.860
18	ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	41.802.360	178.948.993	-137.146.633
19	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ, ΤΑ ΑΛΕΥΡΙΑ ΚΛΠ	295.809.079	356.934.801	-61.125.722
20	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΛΠ	1.082.804.288	272.703.997	810.100.291
21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	323.995.067	392.414.548	-68.419.481
22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛ/ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΙΔΙ	256.972.226	370.499.260	-113.527.034
23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΚΛΠ. ΤΡΟΦΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ	89.958.989	502.853.014	-412.894.025
	ΣΥΝΟΛΟ	5.612.192.992	7.058.904.170	-1.446.711.178

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ. (* προσωρινά στοιχεία), Δημιουργία-Επεξεργασία Πίνακα : Παντ.Γιαννούλης

3.ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΛΟΥ 156 4ΨΗΦΙΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Όσον αφορά στο σύνολο των **156 κωδικών/προϊόντων τα οποία και αναλύονται στο δεύτερο και έκτο φύλλο του Πίνακα excel,**

Στον δεύτερο Πίνακα excel, αναλύονται 125 κωδικοί προϊόντων με αξία είτε εξαγωγής είτε εισαγωγής **άνω** των 7 εκ.Ευρώ,

Στον έκτο πίνακα excel αναλύονται 31 κωδικοί προϊόντων με αξία είτε εξαγωγής είτε εισαγωγής **κάτω** των 7 εκ.Ευρώ.

Από το σύνολο των ανωτέρω 156 κωδικών προϊόντων, **όσον αφορά στις εξαγωγές 14 κωδικοί εμφανίζουν αξία εξαγωγών άνω των 100 εκ.Ευρώ και όσον αφορά στις εισαγωγές 21 κωδικοί εμφανίζουν αξία εξαγωγών άνω των 100 εκ.Ευρώ,** ενώ όσον αφορά στο εμπορικό ισοζύγιο συνολικά **44 κωδικοί σημειώνουν πλεόνασμα και 112 σημειώνουν έλλειμα.**

Α. ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΕ 4ΨΗΦΙΟ ΚΩΔΙΚΟ-ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Όσον αφορά στις **εξαγωγές** και στους 14 κυριότερους κωδικούς οι οποίοι και παρουσιάζουν αξία εξαγωγών μεγαλύτερη των 100 εκ.Ευρώ κατά το 2019, αυτοί είναι :

- 1. 0302 Ψάρια νωπά,** αξία εξαγωγών 520,4 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 1,53%, ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 9,27%
- 2. 2005 Λαχανικά παρασκευασμένα-διατηρημένα,** αξία εξαγωγών 501,7 εκ.Ευρώ (σημ. κυρίως Ελιές) ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 1,48%, ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 8,93%
- 3. 0406 Τυριά,** αξία εξαγωγών 465,9 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 1,37%, ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 8,30%
- 4. 1509 Ελαιόλαδο,** αξία εξαγωγών 351,3 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 1,03%, ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 6,25%
- 5. 2008 Καρποί και φρούτα παρασκευασμένα-διατηρημένα,** αξία εξαγωγών 336,1 εκ.Ευρώ, (σημ. κυρίως Κονσέρβες Ροδάκινο) ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,99%, ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 5,98%
- 6. 2106 Παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται αλλού,** αξία εξαγωγών 243,4 εκ.Ευρώ,

(σημ. κυρίως [Συμπυκνώματα πρωτεϊνών και ουσίες πρωτεϊνικής σύστασης](#) και [Σύνθετα αλκοολούχα παρασκευάσματα](#) ισογλυκόζης, λακτόζης κ.α.)

ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,71%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 4,33%

7. **0810 Άλλοι καρποί- φρούτα νωπά**, αξία εξαγωγών 217,2 εκ.Ευρώ,
(σημ. κυρίως Φράουλες, Ακτινίδια)
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,64%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 3,87%
8. **0805 Εσπεριδοειδή**, αξία εξαγωγών 182,7 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,53%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 3,25%
9. **0403 Βουτυρόγαλα, πηγμένο γάλα, Γιαούρτι**, αξία εξαγωγών 176,2 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,52%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 3,13%
10. **0809 Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα**, αξία εξαγωγών 140,0 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,41%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 2,49%
11. **0806 Σταφύλια**, αξία εξαγωγών 134,9 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,39%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 2,40%
12. **1905 Προϊόντα αρτοποιίας-ζαχαροπλαστικής**, αξία εξαγωγών 120,3 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,35%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 2,14%
13. **2001 Λαχανικά-καρποί παρασκευασμένα**, αξία εξαγωγών 102,7 εκ.Ευρώ,
(σημ. κυρίως Ελιές, πιπεριές, καλαμπόκι κ.ά.)
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,30%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 1,82%
14. **1901 Εκχυλίσματα βύνης**, αξία εξαγωγών 101,6 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εξαγωγές 0,30%,
ποσοστό στις συν.εξαγωγές αγροδιατροφικών 1,81%

Σημειώνεται ότι **το άθροισμα της συνολικής αξίας των εξαγωγών (2019) των ανωτέρω 14 προϊόντων** φθάνει στα 3.594,4 εκ.Ευρώ, αξία που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10,6% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών και ποσοστό 64% των συνολικών εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Όσον αφορά στις εισαγωγές και στους κυριότερους κωδικούς οι οποίοι και παρουσιάζουν αξία εισαγωγών μεγαλύτερη των 100 εκ.Ευρώ κατά το 2019, αυτοί είναι :

1. **0203 Κρέατα χοιροειδών νωπά**, αξία εισαγωγών 501,1 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,89%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 7,09%
2. **0406 Τυριά**, αξία εισαγωγών 462,4 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,82%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 6,55%
3. **0201 Κρέατα βοειδών νωπά**, αξία εισαγωγών 426,4 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,76%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 6,04%
4. **1001 Σιτάρι και σιμιγδάλι**, αξία εισαγωγών 212,5 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,38%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 3,01%
5. **0901 Καφές**, αξία εισαγωγών 211,9 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,38%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 3,00%
6. **2106 Παρασκευάσματα διατροφής π.δ.κ.α.**, αξία εισαγωγών 195,3 εκ.Ευρώ,
ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,35%,
ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,76%

7. **2309 Παρασκευάσματα για την διατροφή των ζώων**, αξία εισαγωγών 184,7 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,33%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,61%
8. **0207 Κρέατα πουλερικών**, αξία εισαγωγών 165,1 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,29%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,33%
9. **2208 Αιθυλική Αλκοόλη**, αξία εισαγωγών 151,5 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,27%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,14%
10. **1905 Προϊόντα αρτοποιίας ζαχαροπλαστικής**, αξία εισαγωγών 148,2 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,26%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,09%
11. **0402 Γάλα**, αξία εισαγωγών 146,6 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,26%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,07%
12. **1005 Καλαμπόκι**, αξία εισαγωγών 145 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,26%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 2,05%
13. **0803 Μπανάνες**, αξία εισαγωγών 135,6 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,24%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,92%
14. **0302 Ψάρια νωπά**, αξία εισαγωγών 129,2 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,23%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,83%
15. **2304 Πίτες από σογιέλαιο**, αξία εισαγωγών 128,3 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,23%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,81%
16. **0307 Μαλάκια**, αξία εισαγωγών 126,7 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,22%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,79%
17. **1806 Σοκολάτα**, αξία εισαγωγών 124,6 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,22%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,76%
18. **1701 Ζάχαρη**, αξία εισαγωγών 122,4 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,21%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,73%
19. **2301 Αλεύρια-σκόνες για την διατροφή των ζώων**, αξία εισαγωγών 119,1 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,21%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,68%
20. **1201 Κουκιά Σόγιας**, αξία εισαγωγών 100,2 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,17%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,41%
21. **0701 Πατάτες**, αξία εισαγωγών 99,8 εκ.Ευρώ, ποσοστό στο συνολικές ελληνικές εισαγωγές 0,17%, ποσοστό στις συν.εισαγωγές αγροδιατροφικών 1,41%

Σημειώνεται ότι το **άθροισμα της συνολικής αξίας των εισαγωγών (2019) των ανωτέρω 21 προϊόντων** φθάνει στα 4.036,6 εκ.Ευρώ, αξία που αντιστοιχεί σε ποσοστό 7,2% των συνολικών ελληνικών εισαγωγών και ποσοστό 57,2% των συνολικών εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

B. 4ΨΗΦΙΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ – ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ-ΕΛΛΕΙΜΜΑ 2019

Όπως έχει σημειωθεί, η Μελέτη στοχεύει στην ανάλυση και ανάδειξη των δυνατών ή αδύνατων σημείων του εμπορικού ισοζυγίου, καταγράφοντας: το ύψος Πλεονάσματος ή Ελλείμματος στο Εμπορικό Ισοζύγιο του κάθε κωδικού (στους Πίνακες Excel), των εξαγωγών και εισαγωγών σε γεωγραφικές περιοχές και χώρες, το Εμπορικό ισοζύγιο Αγροδιατροφικών ανά χώρα και την συμβολή του στο συνολικό Εμπορικό Ισοζύγιο με τις

σημαντικότερες εξ αυτών και παράλληλα την καταγραφή των πραγματικών μεγεθών παραγωγής της Ελλάδας όπου αυτό είναι εφικτό.

Σημειώνεται παράλληλα ότι η βιβλιογραφία³⁶ στο διεθνές εμπόριο έχει επισημάνει ότι οι συνολικές εξαγωγές συχνά δεν αποτελούν πλήρη δείκτη της εξαγωγικής επίδοσης μιας χώρας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της, επειδή αποτυπώνουν τα έσοδα από τις εξαγωγές και όχι την εγχώρια προστιθέμενη αξία των εξαγωγών, καθώς είναι δυνατό να υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ των δύο μεγεθών λόγω της αυξανόμενης χρήσης εισαγομένων ενδιάμεσων εισροών και του «κατακερματισμού της παγκόσμιας παραγωγικής αλυσίδας» («slicing of the global value chain») μεταξύ των χωρών.

Όπως έχει προναφερθεί στην προηγούμενη ανάλυση, **από το σύνολο των 23 Διψήφιων κωδικών, 4 Κωδικοί παρουσιάζουν πλεόνασμα και 19 έλλειμμα και από το σύνολο των 156 Τετραψήφιων κωδικών, 44 κωδικοί σημειώνουν πλεόνασμα και 112 σημειώνουν έλλειμμα**

Το μεγαλύτερο Πλεόνασμα στους 2ψήφιους κωδικούς δημιουργείται από τους 4ψήφιους κωδικούς :

20 Παρασκευασμένα Λαχανικά +810,1 εκ.Ευρώ,

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα πλεονάσματα εμφανίζονται στους 4ψήφιους

Κωδ. 2005, Λαχανικά παρασκευασμένα ή διατηρημένα χωρίς ξίδι, μη κατεψυγμένα, +457,8 εκ.Ευρώ
(σημ. κυρίως Ελιές αλλά και φασόλια, σπαράγγια κάππαρη, αγγινάρες κλπ),

Κωδ. 2008, Καρποί και φρούτα και άλλα βρώσιμα μέρη φυτών, +282 εκ.Ευρώ
(σημ. κυρίως Κονσέρβες Ροδάκινου κλπ),

Κωδ. 2001, Λαχανικά, καρποί και φρούτα παρασκευασμένα, +88,2 εκ.Ευρώ
(σημ. κυρίως Ελιές, πιπεριές, καλαμπόκι κλπ)

Κωδ. 2007, Γλυκά κουταλιού/ζελέδες/μαρμελάδες, +32,8 εκ.Ευρώ

08 Καρποί-Φρούτα 598,9 εκ.Ευρώ,

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα πλεονάσματα εμφανίζονται στους 4ψήφιους

Κωδ. 0810, Άλλοι καρποί/φρούτα βρώσιμα, νωπά (κυρίως Φράουλες, Ακτινίδια) +205,5 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0805, Εσπεριδοειδή, νωπά ή ξερά, +153,2 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0809, Βερίκοκα, κεράσια, ροδάκινα, +136,3 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0806, Σταφύλια, νωπά ή ξερά (συν σταφίδες ξερές), +126,3 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0807, Πεπόνια-Καρπούζια, +55,2 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0808, Μήλα-Αχλάδια-Κυδώνια νωπά, +32,7 εκ.Ευρώ

03 Ψάρια, Μαλακόστρακα/Μαλάκια +199 εκ.Ευρώ

εκ των οποίων το μεγαλύτερο πλεόνασμα εμφανίζεται στον 4ψήφιο

Κωδ. 0302, Ψάρια νωπά, +391,2 εκ.Ευρώ

15 Λίπη-Ελαια 184,8 εκ.Ευρώ,

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα πλεονάσματα εμφανίζονται στον 4ψήφιο

Κωδ. 1509, Ελαιόλαδο, +344,3 εκ.Ευρώ

Ενώ παράλληλα, όσον αφορά κωδικούς πέραν των ανωτέρω κυριότερων διψήφιων ομάδων και των τετραψήφιων κωδικών που περιλαμβάνονται σε αυτές, **τα υψηλότερα πλεονάσματα** παρουσιάζουν οι κωδικοί :

Κωδ. 0403, Βουτυρόγαλα, πηγμένο γάλα και πηγμένη κρέμα, Γιαούρτι, κεφίρ, +160 εκ.Ευρώ

Κωδ.2106, Παρασκευάσματα διατροφής π.δ.κ.α. (σημ.που δεν κατανομάζονται αλλού), +48 εκ.Ευρώ
(σημ. πρόκειται για Συμπυκνώματα πρωτεϊνών και ουσίες πρωτεϊνικής σύστασης που προέρχονται από γάλα, λακτόζη, γλυκόζη κλπ και Σύνθετα αλκοολούχα παρασκευάσματα, από λακτόζη, ισογλυκόζη κλπ)

και **Κωδ.1006 Ρύζι, +34,5 εκ.Ευρώ**

³⁶ Έρευνα Διανέοσις, "Εξαγωγές και Εξαγωγικές Επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Δεκέμβριος 2018

Παράλληλα το **μεγαλύτερο Έλλειμμα** στους 2ψήφιους κωδικούς δημιουργείται από τους 4ψήφιους κωδικούς που περιλαμβάνονται σε αυτές :

02 Κρέατα 1,1 δισ.Ευρώ.

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα ελλείμματα εμφανίζονται στους 4ψήφιους

Κωδ. 0203, Κρέατα Χοιροειδών, 490,6 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0201, Κρέατα Βοειδών, 424,5 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0207, Κρέατα πουλερικών, 132 εκ.Ευρώ

23 Υπολλείμματα/Απορίμματα, Ζωοτροφές 412,9 εκ.Ευρώ.

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα ελλείμματα εμφανίζονται στους 4ψήφιους

Κωδ. 2309, Ζωοτροφές, 139,3 εκ.Ευρώ

Κωδ. 2301, Αλεύρια, σκόνες, από κρέας, παραπροϊόντα σφαγίων, ψάρια, 116,7 εκ.Ευρώ

Κωδ. 2304, Πίτες-Υπολλείμματα από την εξαγωγή του σογιέλαιου, 113,2 εκ.Ευρώ

10 Δημητριακά 291,1 εκ.Ευρώ

εκ των οποίων τα μεγαλύτερα ελλείμματα εμφανίζονται στους 4ψήφιους

Κωδ. 1001, Σιτάρι-Σιμιγδάλι, 145,7 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1005, Καλαμπόκι, 141,1 εκ.Ευρώ

09 Καφές, Τσάι, κλπ 220,9 εκ.Ευρώ

εκ των οποίων το μεγαλύτερο έλλειμμα εμφανίζονται στον 4ψήφιο

Κωδ. 0901, Καφές, 193,2 εκ.Ευρώ

Ενώ παράλληλα, όσον αφορά τετραψήφιους κωδικούς πέραν των κυριότερων διψήφιων ομάδων, τα υψηλότερα ελλείμματα παρουσιάζουν οι κωδικοί :

Κωδ. 0402, Γάλα και κρέμα γάλακτος, 135,6 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1701, Ζάχαρη, 113,2 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1201, Κουκιά Σόγιας, 99,4 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0307 Μαλάκια έστω και χωρίς όστρακο, 95,2 εκ.Ευρώ

Κωδ. 0803, Μπανάνες, 88,4 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1806, Σοκολάτα και άλλα παρασκευάσματα με κακάο, 86,1 εκ.Ευρώ

Γ. Ανάλυση 156 Κωδικών ανά Χώρα/Περιοχή

Από το σύνολο των 274 συνολικά πινάκων (273 στο πρώτο φύλλο και 1 στο πέμπτο φύλλο) οι οποίοι και επισυνάπτονται στο ξεχωριστό Αρχείο excel, πίνακες όπου περιλαμβάνονται τα κυριότερα ανά Χώρα προϊόντα, σταχυολογούμε και αναφέρουμε τα εξής :

Κυριότερες Χώρες/Περιοχές Προορισμού

Αρχικά σημειώνεται ότι ως κυριότερες χώρες ανά κωδικό, **λογίζονται οι χώρες προς τις οποίες καταγράφεται αφενός η υψηλότερη αξία εξαγωγής κωδικών/προϊόντων και αφετέρου συγκεντρώνουν συνολικά τον κύριο όγκο εξαγωγών ανά κωδικό προϊόντος**

π.χ. ο κωδικός 2005 Λαχανικά παρασκευασμένα -κυρίως ελιές-, εξάγεται σε 90 χώρες, αλλά στον κάθε Πίνακα αναγράφονται μόνο οι μεγαλύτερες αξίες εξαγωγής ανά χώρα, οι οποίες είναι 31 και συγκεντρώνουν 97% του συνολικού ποσοστού εξαγωγών.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, οι 33 κύριες Χώρες προορισμοί οι οποίες και συγκεντρώνουν τις μεγαλύτερες αξίες εξαγωγών στους 125 κωδικούς προϊόντων, είναι :

- οι **Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης** και κυρίως οι : Ιταλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία και Ισπανία αλλά και Πολωνία, Βέλγιο, Αυστρία, Σουηδία, Δανία, Τσεχία, Πορτογαλία, Ουγγαρία, Ελβετία, Κροατία και Φινλανδία.
- **Παράλληλα** και οι : Αλβανία, Τουρκία, Δημοκρατία της Β.Μακεδονίας και Σερβία,

- **Αλλά και** η Αίγυπτος, η Σαουδική Αραβία, η Ουκρανία, το Ισραήλ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Ιαπωνία.
- Ενώ υπογραμμίζεται η **εξαιρετικά δυναμική παρουσία των ΗΠΑ, του Καναδά και της Αυστραλίας** όπου και διαβιεί μεγάλο τμήμα της ελληνικής ομογένειας, χώρες οι οποίες κατατάσσονται στην 4^η θέση, στην 16^η θέση και στην 17^η θέση των κυριότερων εξαγωγικών προορισμών αντίστοιχα.

Όσον αφορά στις λοιπές γεωγραφικές περιοχές και Χώρες, εμφανίζονται ως κυριότερες χώρες προορισμού εξαγωγών μεταξύ των 125 προϊόντων (σημ. παρουσία προϊόντων ως κυριότεροι προορισμοί και όχι αξία) :

Χώρες Ρωσίας-ΚΑΚ, 4 Χώρες,

-η **Ρωσία** με 5 κωδικούς (1509 Ελαιόλαδο, 1510 Λάδια και κλάσματά τους, 2005 Λαχανικά παρασκ. -Ελιές-, 2007 Γλυκά κουταλιού/μαρμελάδες και 2008 Καρποί/Φρούτα -κυρίως κονσέρβες ροδάκινο-),
 -η **Μολδαβία** με 2 κωδικούς (0805 Εσπεριδοειδή και 2005 Λαχαν.παρασκευασμένα -κυρίως ελιές), και η **Λευκορωσία** με την **Γεωργία** με 1 κωδικό (0809 Βερίκοκα και 2009 Χυμοί Φρούτων αντίστοιχα.

Χώρες της Μ.Ανατολής, 4 Χώρες,

-με δεσπόζουσα θέση αυτή του **Ισραήλ** προς το οποίο εξάγονται 9 κωδικό (0808 Μήλα, 1107 Βύνη, 1708 Ζαχαρώδη προϊόντα, 1806 Σοκολάτα, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας, 2005 παρασκ.Λαχανικά -Ελιές, 2008 Καρποί/Φρούτα -κυρίως κονσέρβες ροδάκινο-, 2106 Παρασκευάσματα διατροφής π.δ.κ.α., 2203 Μπίρα).
 Στη συνέχεια ακολουθούν η **Ιορδανία** με 2 κωδικούς (0810 Φράουλες, 1006 Ρύζι) και ο **Λίβανος** με την **Συρία** με 1 κωδικό (2306 Πίτες για εξαγωγή σογιέλαιου).

Χώρες του Κόλπου, 5 Χώρες,

-τα **Η.Α.Εμιράτα** με 11 κωδικούς (0302 Ψάρια νωπά, 0403 Γιαούρτι, 0406 Τυριά, 0808 Μήλα-Αχλάδια, 0809 Φράουλες/Ακτινίδια, 1207 Σπέρματα-Ελαιώδεις καρποί, 1301 Γομολάκκα, 1509 Ελαιόλαδο, 1510 Λάδια και κλάσματά τους, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας και 2005 Λαχαν.παρασκευασμένα -Ελιές-),
 -η **Σ.Αραβία**, προς την οποία εξάγονται 10 κωδικό (0808 Μήλα, 0809 Βερίκοκα-κεράσια-ροδάκινα, 0810 Φράουλες/Ακτινίδια, 1207 Σπέρματα από ελαιώδεις καρπούς, 1301 Γομολάκκα, 1509 Ελαιόλαδο, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας, 2005 παρασκ.Λαχανικά -Ελιές-, 2008 Κονσέρβες ροδάκινο και 2009 Χυμοί φρούτων),
 -το **Κουβέιτ** με 3 κωδικούς (0302 Ψάρια νωπά, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας, 2005 Παρασκ.Λαχανικά -Ελιές-).
 -το **Ιράν** με 2 κωδικούς (2007 Γλυκά κουταλιού/μαρμελάδες, 2008 Κονσέρβες ροδάκινο),
 -το **Ιράκ** με 2 κωδικούς (1515 Λίπη-έλαια, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας)

Χώρες Ασίας, 9 Χώρες,

-η **Κίνα** εμφανίζεται με 9 κωδικούς (0308 Ασπόνδυλα υδρόβια, 0511 Προϊόντα ζωϊκής προέλευσης, π.δ.κ.α, 1509 Ελαιόλαδο, 1902 Ζυμαρικά, 2009 Χυμοί Φρούτων, 2202 Νερά/Αναψυκτικά και 2204 Κρασιά, περιλαμβάνονται και 2 κωδικό στο Χονγκ Κονγκ -το οποίο αναγράφεται ξεχωριστά στα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.- ο 0511 Προϊόντα ζωϊκής προέλευσης, π.δ.κ.α και ο 1902 Ζυμαρικά),
 -η **Ιαπωνία** με 7 κωδικούς (0302 Ψάρια νωπά, 1207 Σπέρματα και ελαιώδεις καρποί, 1509 Ελαιόλαδο, 1902 Ζυμαρικά, 1905 Προϊόντα Αρτοποιίας και 2008 Κονσέρβες Ροδάκινο και 2209 Κρασιά),
 -η **Ν.Κορέα** με 4 κωδικούς (1207 Σπέρματα-Ελαιώδεις καρποί, 1301 Γομολάκκα, 1509 Ελαιόλαδο και 2008 Κονσέρβες Ροδάκινο),
 -το **Βιετνάμ** με 2 κωδικούς (0206 Παραπροϊόντα σφαγίων και 2008 κονσέρβες ροδάκινο),
 -η **Ταϊλάνδη** με 2 κωδικούς (0811 Καρποί-Φρούτα, και 2008 κονσέρβες ροδάκινο),
 και το **Πακιστάν**, η **Ινδία**, η **Μιανμάρ(Βιρμανία)** και η **Μαλαισία** με 1 κωδικό (2007 γλυκά κουταλιού/μαρμελάδες, 0806 Σταφύλια, 0504 Έντερα-Κύστες ζώων και 0308 Ασπόνδυλα υδρόβια αντίστοιχα).

Χώρες Αφρικής, 8 Χώρες,

-η **Αίγυπτος** σε 6 κωδικούς (0808 μήλα, 0809 βερίκοκα, 1507 Σογιέλαιο, 1806 Σοκολάτα, 2008 Κονσέρβες ροδάκινο, 2106 Παρασκ.Διατροφής),
 -η **Λιβύη** σε 3 κωδικούς (1006 Ρύζι, 1806 Σοκολάτα και 2007 Γλυκά Κουταλιού),
 -η **Αλγερία** σε 3 κωδικούς (1507 Σογιέλαιο, 2007 Γλυκά κουταλιού και 2009 Χυμοί φρούτων),
 -το **Μαρόκο** με 2 κωδικούς (1207 Σπέρματα-Ελαιώδεις καρποί, 0302 Ψάρια νωπά),
 -η **Τυνησία** σε 2 κωδικούς (0301 Ψάρια ζωντανά, 1001 Σιτάρι),

και η **Νότιος Αφρική** με την **Μαυριτανία** και το **Κονγκό** με ένα κωδικό (2002 Ντομάτες παρασκευασμένες, 1301 Γομολάκκα και 2007 Κρέατα-παραπροϊόντα πουλερικών, αντίστοιχα).

Χώρες Νοτίου Αμερικής, 4 Χώρες,

-το **Περού** με 2 κωδικούς (2007 Γλυκά κουταλιού και 2008 Κονσέρβες ροδάκινο),

-η **Κολομβία** με 2 κωδικούς (2007 Γλυκά Κουταλιού/μαρμελάδες, 2008 Κονσέρβες ροδάκινο),

και η **Βραζιλία** με τον **Ισημερινό** με ένα κωδικό (1509 Ελαιόλαδο και 2008 Κονσέρβες ροδάκινο, αντίστοιχα).

Χώρες της Β.Αμερικής -πλην ΗΠΑ και Καναδά-, εμφανίζονται 2 Χώρες με 1 κωδικό το **Μεξικό** και η **Γουατεμάλα** (2008 Κονσέρβες ροδάκινο, 2007 Γλυκά Κουταλιού/μαρμελάδες αντίστοιχα),

ενώ τέλος ως κυριότεροι προορισμοί από πλευράς Καραϊβικής, εμφανίζονται 2 Χώρες με 1 κωδικό, η **Δομινικανή Δημοκρατία** με τον κωδικό 2007 Γλυκά Κουταλιού/μαρμελάδες και η **Κούβα** με τον κωδικό 1902 Ζυμαρικά.

Δ.Κωδικοί με ευρεία γεωγραφική κατανομή εξαγωγών

Όσον αφορά Κωδικούς/Προϊόντα με ευρεία γεωγραφική κατανομή παγκόσμια, σημειώνονται μεταξύ άλλων οι κάτωθι :

- **Κωδ.0302 Ψάρια νωπά**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Ιταλία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Καναδάς, Ην.Αραβικά Εμιράτα, Ιαπωνία, Μαρόκο.
- **Κωδ.0406 Τυριά**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Γερμανία, ΗΠΑ, Κύπρος, Πολωνία, Σουηδία, Ελβετία, Ιρλανδία, Καναδάς.
- **Κωδ.0806 Σταφύλια**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Ην.Βασίλειο, Ρουμανία, Αυστραλία, Ινδία, Τουρκία, ΗΠΑ, Τσεχία.
- **Κωδ.0810 Φράουλες-Ακτινίδια**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Γερμανία, Πολωνία, ΗΠΑ, Εσθονία, Σερβία, Λετονία, Γαλλία, Αίγυπτος, Σ.Αραβία, Κίνα, Ιορδανία, Καναδάς.
- **Κωδ.1301 Γομολάκκα / Μαστίχα Χίου**, Εξαγωγές σε ΗΠΑ, Ην.Αραβικά Εμιράτα, Ν.Κορέα, Μαυριτανία, Γαλλία, Σ.Αραβία.
- **Κωδ.1509 Ελαιόλαδο**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Ιταλία, ΗΠΑ, Ην.Βασίλειο, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Τσεχία, Σουηδία, Ρωσία, Ιαπωνία, Ην.Αραβικά Εμιράτα, Αυστραλία, Βραζιλία, Φινλανδία, Νορβηγία, Κίνα.
- **Κωδ.1704 Ζαχαρώδη προϊόντα**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Γερμανία, Ην.Βασίλειο, ΗΠΑ, Ισραήλ, Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Αυστραλία.
- **Κωδ. 1902 Ζυμαρικά**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Ιταλία, Γερμανία, Αλβανία, Ρουμανία, Ιαπωνία, Πολωνία, ΗΠΑ, Κίνα, Κούβα.
- **Κωδ.1905 Προϊόντα αρτοποιίας**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Κύπρος, Πολωνία, Γαλλία, Ουγγαρία, Βουλγαρία, Σουηδία, Σ.Αραβία, Κουβέιτ, Ισραήλ, Αυστραλία.
- **Κωδ.2005 Λαχανανικά Παρασκευασμένα / κυρίως Ελιές**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, ΗΠΑ, Γερμανία, Αυστρία, Ισπανία, Σουηδία, Ισραήλ, Ρωσία, Ν.Ζηλανδία, Πολωνία, Σ.Αραβία.
- **Κωδ.2007 Γλυκά κουταλιού-μαρμελάδες**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Ρωσία, ΗΠΑ, Αλγερία, Κάτω Χώρες, Περού, Λιβύη, Τουρκία, Σερβία, Ιράν.
- **Κωδ.2008 Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα-διατηρημένα/κυρίως Κονσέρβες Ροδάκινο**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Γαλλία, Τσεχία, Βιετνάμ, Κολομβία, Ν.Κορέα, Αίγυπτος, Αυστρία, Ταϊλάνδη.
- **Κωδ.2009, Χυμοί φρούτων**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Κύπρος, Ρουμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία, Κίνα, Πολωνία, Αλγερία, Σ.Αραβία, Γεωργία, Ν.Κορέα.
- **Κωδ. 2106 Παρασκευάσματα διατροφής π.δ.κ.α.**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Δανία, ΗΠΑ, Καναδάς, Γαλλία, Ην.Βασίλειο, Κίνα, Ελβετία, Αυστραλία, Πολωνία, Σουηδία, Ιαπωνία.
- **Κωδ. 2204 Κρασιά**, καταγράφονται μεταξύ άλλων, Γερμανία, ΗΠΑ, Καναδάς, Γαλλία, Ην.Βασίλειο, Κίνα, Ελβετία, Αυστρία, Πολωνία, Σουηδία, Ιαπωνία.

Ε. Κυριότερες Χώρες Προέλευσης Εισαγωγών

Σε αντίθεση με τις εξαγωγές όπου επιμερίζονται σε αρκετές χώρες, οι εισαγωγές των 125 κυριότερων αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, **επιμερίζονται κυρίως σε 9 χώρες.**

Κυριότερη χώρα προέλευσης είναι οι Κάτω Χώρες με συνολική αξία εισαγωγών στα 913,2 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 12,9% του συνόλου εισαγωγών αγροδιατροφικών-ποτών, ενώ στη συνέχεια ακολουθούν οι :

- Γερμανία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 825,5 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 11,7% του συνόλου,
 - Ιταλία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 669,2 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 9,5% του συνόλου,
 - Βουλγαρία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 561,1 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 7,9% του συνόλου,
 - Γαλλία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 560,8 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 7,9% του συνόλου,
- Συνολικό ποσοστό 5 ανωτέρω χωρών στις συνολικές εισαγωγές αγροδιατροφικών περίπου 50%.

Ενώ ακολουθούν οι :

- Ισπανία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 405,2 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 5,7% του συνόλου,
 - το Βέλγιο**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 247,8 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 3,5% του συνόλου,
 - η Πολωνία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 223,4 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 3,2% του συνόλου,
 - και η Δανία**, με συνολική αξία εισαγωγών στα 203,4 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 2,9% του συνόλου,
- Συνολικό ποσοστό 9 ανωτέρω χωρών στις συνολικές εισαγωγές αγροδιατροφικών περίπου 65,2%.

ΣΤ. Βαθμός συγκέντρωσης προϊόντων σε εξαγωγές και εισαγωγές

Όπως έχει σημειωθεί, η δημιουργία των Πινάκων, δίδει και την δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων ως προς τους κυριότερους προορισμούς και χώρες προέλευσης και τον βαθμό συγκέντρωσής των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, ανά χώρα και αριθμό χωρών.

Αναλυτικότερα μπορεί να καταγραφεί κατά πόσον η διάρθρωση των εξαγωγών ή εισαγωγών είναι συγκεντρωμένη ή μη, σε λιγότερες ή περισσότερες χώρες.

Δειγματοληπτικά αναφέρονται τα παρακάτω προϊόντα (2019) :

Εξαγωγές

- **Κωδ.0204 Κρέατα προβατοειδών**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 7, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 96%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Ιταλία συγκεντρώνει ποσοστό 42% εκ του συνόλου των εξαγωγών.
- **Κωδ.0302 Ψάρια νωπά**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 21, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 98,4%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Ιταλία συγκεντρώνει ποσοστό 40,6% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι η Ισπανία συγκεντρώνει ποσοστό 19% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 60%.
- **Κωδ.0403 Γιαούρτι**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 13, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 95%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Ιταλία συγκεντρώνει ποσοστό 40% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι το Ην.Βασίλειο συγκεντρώνει ποσοστό 27% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 67%.
- **Κωδ.2001 Λαχανικά διατηρημένα**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 16, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 94%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Γερμανία συγκεντρώνει ποσοστό 29% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι οι ΗΠΑ συγκεντρώνουν ποσοστό 23,5% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 52%.
- **Κωδ.2005 Λαχανικά παρασκευασμένα/κυρίως ελιές**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 31, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 97%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι οι ΗΠΑ συγκεντρώνει ποσοστό 28% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι η Γερμανία συγκεντρώνει ποσοστό 12,7% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 40%.
- **Κωδ. 2008 Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα/κυρίως κονσ.ροδάκινου**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 32, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 92,5%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Γερμανία συγκεντρώνει ποσοστό 16% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι το Ην.Βασίλειο συγκεντρώνει ποσοστό 12,4% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 28%.

- **Κωδ.2105 Παγωτά**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 12, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 91,3%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Κύπρος συγκεντρώνει ποσοστό 24,4% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι το Ην.Βασίλειο συγκεντρώνει ποσοστό 23,3% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 47%.
- **Κωδ.2203 Μπίρα**, κυριότερες χώρες εξαγωγών 10, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 83%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Αλβανία συγκεντρώνει ποσοστό 25% εκ του συνόλου των εξαγωγών και η δεύτερη που είναι η Βουλγαρία συγκεντρώνει ποσοστό 20% εκ του συνόλου των εξαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 45%.

Εισαγωγές

- **Κωδ.0201 Κρέατα βοειδών**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 10, με ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών 99%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Γαλλία συγκεντρώνει ποσοστό 39% εκ του συνόλου των εισαγωγών.
- **Κωδ.0401 Γάλα**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 14, με ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών 97,7%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Γερμανία συγκεντρώνει ποσοστό 24% εκ του συνόλου των εισαγωγών.
- **Κωδ.0406 Τυριά**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 15, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 99,3%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι οι Κάτω Χώρες συγκεντρώνει ποσοστό 28% εκ του συνόλου των εισαγωγών και η δεύτερη που είναι η Γερμανία συγκεντρώνει ποσοστό 27% εκ του συνόλου των εισαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 55%.
- **Κωδ.0701 Πατάτες νωπές**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 8, με ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών 96,2%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Αίγυπτος συγκεντρώνει ποσοστό 50,4% εκ του συνόλου των εισαγωγών.
- **Κωδ.0713 Όσπρια ξερά**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 8, με ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών 85,4%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι ο Καναδάς συγκεντρώνει ποσοστό 41% εκ του συνόλου των εισαγωγών.
- **Κωδ.0901 Καφές**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 19, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 96,9%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Ιταλία συγκεντρώνει ποσοστό 34% εκ του συνόλου των εισαγωγών και η δεύτερη που είναι η Βραζιλία συγκεντρώνει ποσοστό 23% εκ του συνόλου των εισαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 57%.
- **Κωδ.1511 Φοινικέλαιο**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 4, με ποσοστό τους στο σύνολο των εισαγωγών 98,9%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Ινδονησία συγκεντρώνει ποσοστό 92,8% εκ του συνόλου των εισαγωγών.
- **Κωδ.1904 Τρόφιμα που λαμβάνονται από διόγκωση/φρύξη δημητριακών/corn flakes**, κυριότερες χώρες εισαγωγών 11, με ποσοστό τους στο σύνολο των εξαγωγών 97,8%, ενώ η πρώτη χώρα που είναι η Γαλλία συγκεντρώνει ποσοστό 22% εκ του συνόλου των εισαγωγών και η δεύτερη που είναι η Βουλγαρία συγκεντρώνει ποσοστό 16% εκ του συνόλου των εισαγωγών, ήτοι το συνολικό ποσοστό των 2 χωρών υπερβαίνει το 38%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ 4ΨΗΦΙΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ κ' ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

1) ΦΡΕΣΚΑ-ΔΙΑΤΗΡΗΜΕΝΑ/ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΦΡΟΥΤΑ κ' ΛΑΧΑΝΙΚΑ

Όπως προαναφέρθηκε και προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε Διψήφιο Κωδικό, η Ομάδα των Φρέσκων-Διατηρημένων Φρούτων και Λαχανικών, εμφανίζεται σε 3 Κωδικούς, τους :

07 Λαχανικά, Φυτά, Ρίζες, Εξαγωγές 180,2 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 298,2 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 118 εκ. Ευρώ (2019)

08 Καρποί-Φρούτα Βρώσιμα, Εξαγωγές 977,3 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 378,5 εκ.Ευρώ και Πλεόνασμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 598,9 εκ. Ευρώ (2019)

20 Παρασκευάσματα Λαχανικών, Καρπών και Φρούτων, Εξαγωγές 1,1 δισ.Ευρώ, Εισαγωγές 272,7 εκ.Ευρώ και Πλεόνασμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 810,1 εκ. Ευρώ (2019).

Το συνολικό άθροισμα των 3 παραπάνω Διψήφιων Κωδικών, όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) φθάνει στα περίπου **2,3 δισ.Ευρώ** αξία που αντιστοιχεί **στο 6,8% της αξίας των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στο 41% των εξαγωγών του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών και τέλος στο 15,5% της συνολικής αξίας των εξαγωγών χωρίς τα Πετρελαιοειδή.**

Οι παραπάνω τρεις Διψήφιοι κωδικοί, δημιουργούνται/αναλύονται από/σε συνολικά τριάντα τρεις 4ψήφιους κωδικούς, εκ των οποίων οι 16 παρουσιάζουν Πλεόνασμα και οι 17 παρουσιάζουν Έλλειμμα στο εμπορικό τους ισοζύγιο.

Από τους 16 4ψήφιους κωδικούς που παρουσιάζουν Πλεόνασμα οι σημαντικότεροι είναι :

2005 Λαχανικά παρασκευασμένα/διατηρημένα χωρίς ξύδι (κυρίως Ελιές) 457,8 εκ.Ευρώ,
2008 Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα/διατηρημένα (κυρίως Κονσέρβες ροδάκινο) 282,0 εκ.Ευρώ
0806 Άλλοι καρποί-φρούτα (Φράουλες-Ακτινίδια) 205,5 εκ.Ευρώ,
0805 Εσπεριδοειδή 153,2 εκ.Ευρώ
0809 Βερίκοκα-Κεράσια-Ροδάκινα, 136,3 εκ.Ευρώ
0806 Σταφύλια 126,3 εκ.Ευρώ,

Από τους 17 4ψήφιους κωδικούς που παρουσιάζουν Έλλειμμα οι σημαντικότεροι είναι :

0803 Μπανάνες, 88,4 εκ.Ευρώ
0701 Πατάτες νωπές, 78 εκ.Ευρώ
2004 Λαχανικά παρασκευασμένα/διατηρημένα κατεψυγμένα, 69,7 εκ.Ευρώ
0802 Καρποί με κέλυφος, 54,8 εκ.Ευρώ

Ενώ οι συνολικοί 33 4ψήφιοι Κωδικοί (2019) είναι :

0701 Πατάτες νωπές, Έλλειμμα Ισοζυγίου 78 εκ.Ευρώ
0702 Ντομάτες νωπές, Έλλειμμα Ισοζυγίου 4,2 εκ.Ευρώ
0703 Κρεμμύδια, Έλλειμμα Ισοζυγίου 14 εκ.Ευρώ
0704 Κράμβες, Κουνουπίδια, Έλλειμμα Ισοζυγίου 4,4 εκ.Ευρώ
0705 Μαρούλια, Έλλειμμα Ισοζυγίου 3,8 εκ.Ευρώ
0706 Καρότα, Έλλειμμα Ισοζυγίου 2,3 εκ.Ευρώ
0707 Αγγούρια, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 26 εκ.Ευρώ
0709 Λαχανικά νωπά/διατηρημένα, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 14,1 εκ.Ευρώ
(κυρίως σπαράγγια, μελιτζάνες, πιπεριές, μανιτάρια, αγκινάρες, ελιές, σπανάκι)
0710 Λαχανικά άβραστα ή βρασμένα κατεψυγμ., Έλλειμμα Ισοζυγίου 18,2 εκ.Ευρώ
(κυρίως πατάτες, αρακάς, φασόλια, σπανάκι, αγκινάρες, καλαμπόκι, σπαράγγια)
0711 Λαχανικά διατηρημένα, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 7,3 εκ.Ευρώ
(κυρίως Ελιές, Αγγούρια, Κρεμμύδια, Καλαμπόκι, Κάππαρη)
0712 Λαχανικά ξερά, Έλλειμμα Ισοζυγίου 4,3 εκ.Ευρώ
0713 Όσπρια ξερά, Έλλειμμα Ισοζυγίου 22,8 εκ.Ευρώ
0801 Καρύδια Βραζιλίας, Έλλειμμα Ισοζυγίου 15,1 εκ.Ευρώ
0802 Καρποί με κέλυφος, Έλλειμμα Ισοζυγίου 54,8 εκ.Ευρώ
0803 Μπανάνες, Έλλειμμα Ισοζυγίου 88,4 εκ.Ευρώ
0804 Σύκα, Χουρμάδες, Avocado, ανανάδες κλπ, Έλλειμμα Ισοζυγίου 6,9 εκ.Ευρώ
0805 Εσπεριδοειδή, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 153,2 εκ.Ευρώ
0806 Σταφύλια (συν σταφίδες ξερές), **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 126,3 εκ.Ευρώ
0807 Πεπόνια, Καρπούζια, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 55,2 εκ.Ευρώ
0808 Μήλα, Αχλάδια, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,7 εκ.Ευρώ
0809 Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 136,3 εκ.Ευρώ
0810 Άλλοι καρποί/φρούτα νωπά (κυρίως Φράουλες, Ακτινίδια), **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 205,5 εκ.Ευρώ
0811 Καρποί/Φρούτα άψητα/ψημένα/βρασμένα κατεψυγμένα (κυρίως Φράουλες, Μούρα,

- Βύσσινα), **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,3 εκ.Ευρώ
 0812 Καρποί/Φρούτα προσωρ.διατηρημένα (κυρίως Κεράσια, Βερίκοκα, Πορτοκάλια, Αχλάδια) **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,3 εκ.Ευρώ
 0813 Βερίκοκα, Δαμάσκηνα, Ροδάκινα, Μήλα, αποξηραμένα, Έλλειμμα Ισοζυγίου 1,6 εκ.Ευρώ
 2001 Λαχανικά, καρποί και φρούτα παρασκευασμένα ή διατηρημένα με ξίδι ή οξικό οξύ (κυρίως ελιές, αγγουράκια, καλαμπόκι, μανιτάρια, πιπεριές), **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,3 εκ.Ευρώ
 2002 Ντομάτες παρασκευασμένες, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,3 εκ.Ευρώ
 2003 Μανιτάρια παρασκευασμένα, Έλλειμμα Ισοζυγίου 7,5 εκ.Ευρώ
 2004 Λαχανικά παρασκευασμένα/διατηρημένα κατεψυγμένα, Έλλειμμα Ισοζυγίου 69,7 εκ.Ευρώ (κυρίως πατάτες-κρεμμύδια ψημένα, καλαμπόκι, μπιζέλια, ξινολάχανο)
 2005 Λαχανικά παρασκευασμένα/διατηρημένα χωρίς ξύδι, μη κατεψυγμένα, (κυρίως ελιές, αρακάς, φασόλια, σπαράγγια, καλαμπόκι και μείγματα) **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 457,8 εκ.Ευρώ
 2007 Γλυκά κουταλιού/μαρμελάδες/ζελέδες-πάστες φρούτων, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 32,8 εκ.Ευρώ
 2008 Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα/διατηρημένα, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 282,0 εκ.Ευρώ (κυρίως κονσέρβες ροδάκινο αλλά και αχλάδια, βερίκοκα, κεράσια, μείγματα φρούτων και αράπικα φιστίκια και αμύγδαλα-φιστίκια)
 2009 Χυμοί φρούτων, Έλλειμμα Ισοζυγίου 7,7 εκ.Ευρώ

Πέραν του γεγονότος του **ελλειμματικού ισοζυγίου** σε λαχανικά-κηπευτικά όπως : πατάτες, ντομάτες, κρεμμύδια, κουνουπίδια, μαρούλια και καρότα, του **πλεονασματικού ισοζυγίου σε όλους σχεδόν τους Κωδικούς Φρέσκων Φρούτων** (πλην μήλων, σύκων και μπανανών), **σημειώνεται η παρουσία πολλών προϊόντων της ομάδας, όχι μόνο σε ένα κωδικό αλλά σε περισσότερους** –ανάλογα με τον τρόπο παρασκευής τους- **όπως π.χ. οι Ελιές** εκτός του 2005 και στους Κωδικούς 0709, 0711, 2001, **τα Ροδάκινα** εκτός από τον Κωδικό 2008 και στους Κωδικούς 0809, 0813, 2007, **τα Πορτοκάλια** ως φρέσκα, ως φλούδες εσπεριδοειδών (Κωδ.0814), ως μαρμελάδες, ως γλυκό κουταλιού, ως χυμοί (και ως αναψυκτικά, ως λικέρ κ.α.) κλπ.

Περαιτέρω υπογραμμίζεται ότι όσον αφορά στις ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων³⁷ υπάρχουν συνολικά **34 προϊόντα ΠΟΠ κ'ΠΓΕ** στον κλάδο των φρούτων-λαχανικών-καρπών-οσπρίων.

Αναλυτικότερα :

Προϊόντα ΠΟΠ	Προϊόντα ΠΓΕ
Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα	Σταφίδα Ηλείας
Σταφίδα Ζακύνθου	Σταφίδα Σουλτανίνα Κρήτης
Ξερά Σύκα Κύμης	Φάβα Φενεού
Σύκα Ξερά Ταξιάρχη	Φασόλια Βανίλιες Φενεού
Φυστίκι Μεγάρων	Φασόλια γίγαντες Καστοριάς
Φυστίκι Αίγινας	Φασόλια Γίγαντες Κάτω Νευροκοπίου
Κελυφωτό Φυστίκι Φθιώτιδας	Φασόλια Κοινά Μεσόσπερμα Κάτω Νευροκοπίου
Φάβα Σαντορίνης	Φασόλια Γίγαντες Πρεσπών
Τοματάκι Σαντορίνης	Φασόλια Κοινά μεγαλόσπερμα Πρεσπών
Τσακωνική Μελιτζάνα Λεωνιδίου	Πατάτα Νάξου
Ακτινίδιο Σπερχειού	Πατάτα Κάτω Νευροκοπίου
Φιρίκι Πηλίου	Αγκινάρα Ιρίων
Μήλα Ζαγοράς Πηλίου	Σύκα Βραβρώνας Μαρκόπουλου
Πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων	Μανταρίνι Χίου
Κεράσια τραγανά Ροδοχωρίου	Ακτινίδιο Πιερίας

³⁷ ΥΠ.Α.Α.Τ., <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1271-froutalaxanika>

Μήλα Ντελίσιους Πιλάφα Τριπόλεως	Κουμ Κουάτ Κέρκυρας
Ροδάκινα Νάουσας	Μήλο Καστοριάς

και επιπλέον σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων³⁸ υπάρχουν συνολικά **11 προϊόντα ΠΟΠ κ'ΠΓΕ στις Ελιές**. Αναλυτικότερα :

ΕΛΙΕΣ ΠΟΠ	
Ελιά Καλαμάτας	Θρούμπα Θάσου
Κονσερβολιά Αμφίσσης	Θρούμπα Χίου
Κονσερβολιά Αταλάντης	Θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης Κρήτης
Κονσερβολιά Ροβίων	Κονσερβολιά Πηλίου Βόλου
Κονσερβολιά Στυλίδας	Πράσινες Ελιές Χαλκιδικής
ΕΛΙΕΣ ΠΓΕ	
Κονσερβολιά Άρτας	

2) ΦΥΤΙΚΑ ΕΛΑΙΑ - ΛΙΠΗ / ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

Όπως προαναφέρθηκε και προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε Διψήφιο Κωδικό η Ομάδα των Φυτικών Ελαίων, εμφανίζεται σε ένα Κωδικό στον :

15 Λίπη-Λάδια Ζωϊκά Φυτικά, Λίπη βρώσιμα επεξεργασμένα, Κεριά ζωϊκής/φυτικής προέλευσης
Εξαγωγές 448,2 δισ.Ευρώ , Εισαγωγές 270,3 εκ.Ευρώ και Πλεόνασμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 178 εκ. Ευρώ (2019).

Όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) η ανωτέρω αξία αντιστοιχεί στο **1,3% της αξίας των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στο περίπου 7,9% των εξαγωγών του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών και τέλος περίπου στο 3% της συνολικής αξίας των εξαγωγών χωρίς τα Πετρελαιοειδή.**

Ο παραπάνω Διψήφιος κωδικός, δημιουργείται/αναλύεται από/σε συνολικά 16 4ψήφιους κωδικούς, εκ των οποίων οι 5 παρουσιάζουν Πλεόνασμα και **οι 11 παρουσιάζουν Έλλειμμα** στο εμπορικό τους ισοζύγιο.

Συνολικοί οι 16 4ψήφιοι Κωδικοί (2019) είναι :

- 1501 Λίπος Χοιρινό, Έλλειμμα Ισοζυγίου 3,3 εκ.Ευρώ
- 1504 Λίπη κ' Λάδια ψαριών, Έλλειμμα Ισοζυγίου 31,8 εκ.Ευρώ
- 1505 Έριο λίπος, Έλλειμμα Ισοζυγίου 1,9 εκ.Ευρώ
- 1507 Σογιέλαιο, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 200 χιλ.Ευρώ
- 1509 Ελαιόλαδο, **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 344,8 εκ.Ευρώ
- 1510 Λάδια κ' κλάσματα από ελιές (άλλα από τον 1509), **Πλεόνασμα** 19,6 εκ.Ευρώ
- 1511 Φοινικέλαιο, Έλλειμμα 53,1 εκ.Ευρώ
- 1512 Ηλιέλαιο κ' Βαμβακέλαιο, Έλλειμμα 48,9 εκ.Ευρώ
- 1513 Λάδια Κοκοφοίνικα, Έλλειμμα 15,9 εκ.Ευρώ
- 1514 Λάδια αγριογογγύλης, σιναπιού κ.ά., Έλλειμμα Ισοζυγίου 2,3 εκ.Ευρώ
- 1515 Λίπη κ' Λάδια φυτικά, Έλλειμμα 17,1 εκ.Ευρώ
- 1516 Λίπη κ' Λάδια φυτικής/ζωϊκής προέλευσης, μερικώς ή ολικώς υδρογονωμένα, **Πλεόνασμα** 4,6 εκ.Ευρώ
- 1517 Μαργαρίνη, Έλλειμμα 12,9 εκ.Ευρώ
- 1518 Λίπη-Λάδια ζωϊκής-φυτικής προέλευσης θερμικά επεξεργασμένα, Έλλειμμα 1,3 εκ.Ευρώ
- 1520 Γλυκερίνη, **Πλεόνασμα** 3,1 εκ.Ευρώ
- 1521 Κεριά φυτικά, μελισσών, Έλλειμμα 2 εκ.Ευρώ

³⁸ ΥΠ.Α.Α.Τ, <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1182-elaioladaelies-2>

Ειδικότερα για το Ελαιόλαδο αλλά και τα λοιπά φυτικά έλαια αναφέρονται τα εξής :

Α.Ελαιόλαδο

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου/ International Olive Council³⁹ η παγκόσμια παραγωγή ελαιολάδου, έφθασε στους 3.217,5 εκ.τόνους κατά το 2018/2019, ενώ υπολογίζεται στους 3.144 εκ.τόνους για το 2019/2020.

Κύρια περιοχή παραγωγής είναι η ΕΕ με ποσοστό παραγωγής περίπου στο 70% του συνόλου για το 2018/2019 και στο 64% για το 2019/2020.

Οι κυριότερες χώρες παραγωγής στην ΕΕ (άρα και παγκόσμια) είναι η Ισπανία, η Ιταλία και η Ελλάδα.

Όσον αφορά στην Ελλάδα ο μ.ο. ετήσιας παραγωγής φθάνει στους περίπου 300 χιλ. τόνους, (περίπου 9,5% παγκόσμιας παραγωγής και 15% ευρωπαϊκής παραγωγής) εκ των οποίων περίπου το 70% της παραγωγής είναι έξτρα παρθένο ελαιόλαδο (σημειώνεται επίσης **ότι η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση παγκόσμια όσον αφορά στην κατά κεφαλή κατανάλωση ελαιολάδου** που φθάνει στα περίπου 16 κιλά/άτομο).

Από τους 300 χιλ. τόνους οι περίπου 135 χιλ.τόνοι εξάγονται (45% της παραγωγής), ενώ **η Ελλάδα αποτελεί παράλληλα και τον πρώτο εξαγωγέα έξτρα παρθένου ελαιολάδου παγκόσμια.**

Όσον αφορά στις εξαγωγές, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τυποποίησης Ελαιολάδου/ΣΕΒΙΤΕΔ, περίπου το 90% των εξαγομένων ποσοστών κατευθύνεται σε χώρες της ΕΕ, εκ των οποίων το 80% αποτελεί ελαιόλαδο χύδην και το 10% επώνυμο ελαιόλαδο.

Από την εξέταση των στοιχείων εξαγωγών σε 4ψήφιο κωδικό, προκύπτει ότι οι ελληνικές εξαγωγές σε αξία έφθασαν στα 482,1 εκ.Ευρώ το 2017, στα 585,9 εκ.Ευρώ το 2018 και **στα 351,3 εκ.Ευρώ το 2019, σημειώνοντας μείωση κατά 40% έναντι του 2018.**

Περαιτέρω και από την ανάλυση των εξαγωγών ανά χώρα, προκύπτει ότι η κυριότερη χώρα προορισμού (όπως και είναι γνωστό) είναι η **Ιταλία** προς την οποία εξήχθη το 55,2% του συνόλου των εξαγωγών το 2017, το 60% του συνόλου των εξαγωγών το 2018 και το 40% του συνόλου των εξαγωγών το 2019.

Όπως γίνεται αντιληπτό η Ιταλία (προς την οποία εξάγεται ελαιόλαδο χύδην) όχι μόνο απορροφά τον κύριο όγκο των εξαγωγών αλλά **λόγω της εξαιρετικά υψηλής αξίας εξαγωγών που συγκεντρώνει** (266 εκ.Ευρώ το 2017, 352 εκ.Ευρώ 2018 και 141 εκ.Ευρώ το 2019) και **της εξαιρετικά υψηλής συγκέντρωσης στο σύνολο των χωρών** προορισμού, καθορίζει την θετική ή αρνητική πορεία των εξαγωγών του συνόλου των εξαγωγών ελαιολάδου.

Όσον αφορά στο σύνολο των χωρών εξαγωγής, το Ελαιόλαδο -εάν εξαιρεθεί η Ιταλία- σημειώνει αξία εξαγωγής άνω του 1 εκ.Ευρώ σε ακόμη 27 χώρες, ενώ παράλληλα επιτυγχάνει και σημαντική διαφοροποίηση στις χώρες προορισμού.

Εάν τοποθετηθούν οι χώρες εξαγωγών σε ομάδες, ανάλογα με το ύψος αξίας εξαγωγής προκύπτει ότι μετά την Ιταλία, κυριότερες χώρες εξαγωγής είναι η **Γερμανία** με αξία εξαγωγών το 2019 στα 51,2 εκ.Ευρώ και οι **ΗΠΑ** με αξία εξαγωγών το 2019 στα 38 εκ.Ευρώ (σημειώνεται ότι οι 3 ανωτέρω χώρες συγκεντρώνουν το 66% του συνόλου των εξαγωγών για το 2019).

Στην 4^η θέση βρίσκεται η **Αυστρία** με αξία εξαγωγών το 2019 στα 13,8 εκ.Ευρώ, ενώ από τις υπόλοιπες χώρες σημειώνονται :

Αξία Εξαγωγών 2019 μεταξύ 8 εκ.Ευρώ και 5 εκ.Ευρώ (Γαλλία, Ην.Βασίλειο, Καναδάς, Βέλγιο, Κύπρος, Πολωνία, Ελβετία και Σουηδία)

Αξία Εξαγωγών 2019 μεταξύ 4,4 εκ.Ευρώ και 2,5 εκ.Ευρώ (Ρωσία, Ισπανία, Ιαπωνία, Αυστραλία, Κάτω Χώρες, Φινλανδία, Βουλγαρία, Τσεχία και Ρουμανία)

Αξία Εξαγωγών 2019 μεταξύ 2 εκ.Ευρώ και 1 εκ.Ευρώ (Ην.Αραβικά Εμιράτα, Νορβηγία, Βραζιλία, Κίνα, Σαουδική Αραβία, Σερβία και Νότιος Κορέα).

Περαιτέρω υπογραμμίζεται ότι όσον αφορά ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁴⁰ **υπάρχουν συνολικά 19 Ελαιόλαδα ΠΟΠ κ' 12 Ελαιόλαδα ΠΓΕ.**

³⁹ IOC, https://www.internationaloliveoil.org/wp-content/uploads/2019/11/ENGLISH_POLICY_GREECE-2012_OK.pdf

Αναλυτικότερα :

19 ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΠΟΠ	12 ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ ΠΓΕ
Βιάννος Ηρακλείου Κρήτης	Χανιά Κρήτης
Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης Κρήτης	Κριτσά
Πεζά Ηρακλείου Κρήτης	Λακωνία
Αρχάνες Ηρακλείου Κρήτης	Ολυμπία
Κολυμβάρι Χανίων	Λέσβος ή Μυτιλήνη
Σητεία Λασιθίου Κρήτης	Κεφαλονιά
Αποκορώνας Χανίων Κρήτης	Πρέβεζα
Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Θραψανό	Ρόδος
Μεσσαρά	Θάσος
Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Σέλινο Κρήτης	Σάμος
Λυγουριό Ασκληπείου (περιοχή Αργολίδας)	Ζάκυνθος
Κρανίδι Αργολίδας	Άγιος Ματθαίος (σημ.Κέρκυρα)
Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο Τροιζηνία	
Κροκεές Λακωνίας	
Πετρίνα Λακωνίας	
Φοινίκι Λακωνίας	
Καλαμάτα	
Αγουρέλαιο Χαλκιδικής	
Γαλανό Μεταγγιτσίου Χαλκιδικής	

Β. Σογιέλαιο, Φοινικέλαιο, Ηλιέλαιο κ' Βαμβακέλαιο, Κοκοφοινικέλαιο, Αγριογογγύλης/Σιναπιού

Παρά το γεγονός το οποίο προαναφέρθηκε, ότι η Ελλάδα είναι ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός ελαιολάδου παγκόσμια, παρατηρείται ιδιαίτερα υψηλή αξία εισαγωγής (αν και μειούμενη κατά την τριετία 2017-2019) λοιπών φυτικών ελαίων, όπως **το Σογιέλαιο, το Φοινικέλαιο, το Ηλιέλαιο κ' Βαμβακέλαιο, το Κοκοφοινικέλαιο και των λαδιών Αγριογογγύλης/Σιναπιού.**

Αναλυτικότερα οι συνολικές εξαγωγές-εισαγωγές (κατά σειρά αξίας εισαγωγών)

- **Κωδ.1511 Φοινικέλαιο**, εξαγωγές 9,4 εκ.Ευρώ το 2019, εισαγωγές 62,5εκ.Ευρώ, με αξία ελλείμματος στα 53 εκ.Ευρώ,
- **Κωδ. 1512 Λάδια Ηλιοτροπίου, κνήκου ή βαμβακιού**, εξαγωγές το 2019 5,8 εκ.Ευρώ, εισαγωγές 54,7 εκ.Ευρώ, με αξία ελλείμματος στα 48,9 εκ.Ευρώ,
- **Κωδ. 1513 Λάδια κοκοφοίνικα**, εξαγωγές το 2019 στα 0,7 χιλ.Ευρώ, εισαγωγές στα 16,6 εκ.Ευρώ, με αξία ελλείμματος στα 15,9 εκ.Ευρώ.

⁴⁰ ΥΠ.Α.Α.Τ. <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1182-elaioladaelies-2>

- **Κωδ. 1507 Σογιέλαιο**, εξαγωγές το 2019 στα 7,4 εκ.Ευρώ, εισαγωγές στα 7,2 εκ.Ευρώ, με αξία πλεονάσματος στα 200 χιλ.Ευρώ.
- **Κωδ. 1514 Λάδια αγριογογγύλης, σιναπιού κ.ά.**, εξαγωγές το 2019 στις 200 χιλ.Ευρώ, εισαγωγές στα 2,5 εκ.Ευρώ, με αξία ελλείμματος στα 2,3 εκ.Ευρώ.

Η πορεία εξαγωγών/εισαγωγών των 5 ανωτέρω προϊόντων για την τριετία 2017, ήταν στις εξαγωγές σταθερή για το φοινικέλαιο, κοκοφοινικέλαιο, με αυξομειώσεις στο σογιέλαιο και ελαφρά ανοδική για το ηλιέλαιο και τα λάδια αγριογογγύλης/σιναπιού, ενώ στις εισαγωγές ήταν ανοδική για το σογιέλαιο, σταθερή για το φοινικέλαιο, με αυξομειώσεις τα λάδια αγριογογγύλης/σιναπιού, ελαφρά πτωτική για το κοκοφοινικέλαιο και πτωτική για το ηλιέλαιο.

Υπογραμμίζεται ότι η συνολική αξία ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο το 2019 για τα 5 αυτά προϊόντα φθάνει στα περίπου 120 εκ.Ευρώ το 2019 (έναντι 171 εκ.Ευρώ το 2017).

3.ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ – ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Όπως προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ. σε Διψήφιους Κωδικούς η Ομάδα Κτηνοτροφικά-Γαλακτοκομικά προϊόντα, εμφανίζεται σε 6 Κωδικούς (2019), που είναι οι εξής :

01 Ζώα Ζωντανά, Εξαγωγές 20,2 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 74,4 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 54,2 εκ. Ευρώ

02 Κρέατα-παραπροϊόντα σφαγίων, Εξαγωγές 96,7 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 1.242,9 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στο 1.146,2 εκ. Ευρώ

04 Γάλα κ'προϊόντα γαλακτοκομίας, αυγά, μέλι κ.α. Εξαγωγές 704,4 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 835,6 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 131,2 εκ.Ευρώ

05 Άλλα προϊόντα ζωϊκής προέλευσης, Εξαγωγές 10,5 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 25,0 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 14,5 εκ.Ευρώ

16 Παρασκευάσματα κρεάτων-ψαριών* (*υπολογίζονται μόνο τα παρασκευάσματα κρέατος και όχι ψαριών), Εξαγωγές 35,4 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 65,2 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 29,8 εκ.Ευρώ

23 Υπολείμματα, Απορίμματα ειδών διατροφής, Ζωοτροφές, Εξαγωγές 90,7 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 504,1 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 413,4 εκ.Ευρώ (2019).

Όπως παρατηρείται αρχικά, όλοι οι παραπάνω Διψήφιοι κωδικοί παρουσιάζουν ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο, με το συνολικό έλλειμμα να φθάνει στο περίπου 1.698,6 εκ.Ευρώ, με το μεγαλύτερο έλλειμμα να σημειώνεται στον 02 Κρέατα-παραπροϊόντα σφαγίων, που υπερβαίνει το 1,1 δισ.Ευρώ.

Περαιτέρω το συνολικό άθροισμα των 6 παραπάνω Διψήφιων Κωδικών, όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) φθάνει στα **957,9 εκ.Ευρώ** αξία που αντιστοιχεί στο **2,8% της αξίας των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στο περίπου 17,1% των εξαγωγών του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών** και τέλος περίπου στο **6,5% της συνολικής αξίας των εξαγωγών χωρίς τα Πετρελαιοειδή**.

Οι παραπάνω 6 Διψήφιοι κωδικοί, δημιουργούνται/αναλύονται από/σε συνολικά **29 4ψήφιους κωδικούς** (22 κωδικοί για τα Κτηνοτροφικά και 7 για τα Γαλακτοκομικά), **εκ των οποίων οι 5 παρουσιάζουν Πλεόνασμα** (3 από τα κτηνοτροφικά και 2 από τα γαλακτοκομικά) **και οι 24 παρουσιάζουν Έλλειμμα** στο εμπορικό τους ισοζύγιο.

Αναλυτικότερα οι κωδικοί των κτηνοτροφικών είναι οι :

0102 Βοειδή ζωντανά, Έλλειμμα 25,5 εκ.Ευρώ

0103 Χοιροειδή ζωντανά, **Πλεόνασμα** 11,1 εκ.Ευρώ

0104 Προβατοειδή-Αιγοειδή ζωντανά, Έλλειμμα 21,3 εκ.Ευρώ

0106 Άλλα ζώα ζωντανά (π.χ. κουνέλια κ.ά.), Έλλειμμα 2,2 εκ.Ευρώ

0201 Κρέατα Βοειδών νωπά, Έλλειμμα 424,5 εκ.Ευρώ
0202 Κρέατα βοειδών κατεψυγμένα, Έλλειμμα 44,7 εκ.Ευρώ
0203 Κρέατα Χοιροειδών νωπά, Έλλειμμα 490,6 εκ.Ευρώ
0204 Κρέατα προβατοειδών νωπά, **Πλεόνασμα** 14,2 εκ.Ευρώ
0206 Παραπροϊόντα σφαγίων, Έλλειμμα 13,1 εκ.Ευρώ
0207 Κρέατα και παραπροϊόντα πουλερικών, Έλλειμμα 132 εκ.Ευρώ
0209 Λαρδί, χοιρινό λίπος, Έλλειμμα 0,9 εκ.Ευρώ
0210 Κρέατα και παραπροϊόντα σφαγίων, αλατισμένα, αποξ., Έλλειμμα 14,4 εκ.Ευρώ
0407 Αυγά Πτηνών, Έλλειμμα 23,7 εκ.Ευρώ
0408 Αυγά Πτηνών χωρίς τσόφλι, Έλλειμμα 2,5 εκ.Ευρώ
0410 Αυγά χελωνών, χελιδονοφωλιές, **Πλεόνασμα** 0,7 εκ.Ευρώ
0504 Έντερα, κυστες, Έλλειμμα 5,8 εκ.Ευρώ
0511 Προϊόντα ζωικής προέλευσης, Έλλειμμα 5,9 εκ.Ευρώ
1601 Λουκάνικα-σαλάμια από κρέας, Έλλειμμα 18,6 εκ.Ευρώ
1602 Παρασκευάσματα, κονσέρβες κρεάτων, Έλλειμμα 11,1 εκ.Ευρώ
2302 Πίτουρα, Έλλειμμα 5,2 εκ.Ευρώ
2308 Βελανίδια κ.ά., Έλλειμμα 1,2 εκ.Ευρώ
2309 Ζωοτροφές, Έλλειμμα 139,3 εκ.Ευρώ

Όπως παρατηρείται **τα μεγαλύτερα ελλείμματα να σημειώνονται** στους παρακάτω 4 Κωδικούς :

1. 0203 Κρέατα Χοιροειδών, Έλλειμμα 490,6 εκ.Ευρώ,
2. 0201 Κρέατα Βοειδών, Έλλειμμα 424,5 εκ.Ευρώ,
3. 0207 Κρέατα πουλερικών, Έλλειμμα 132 εκ.Ευρώ
4. και 2309 Ζωοτροφές, Έλλειμμα 139,3 εκ.Ευρώ

Αναλυτικότερα οι κωδικοί των γαλακτοκομικών είναι οι :

0401 Γάλα και κρέμα γάλακτος χωρίς ζάχαρη, Έλλειμμα 77,6 εκ.Ευρώ
0402 Γάλα και κρέμα γάλακτος με ζάχαρη, Έλλειμμα 135,6 εκ.Ευρώ
0403 Γιαούρτι, βουτυρόγαλα, **Πλεόνασμα** 160 εκ.Ευρώ
0404 Ορός γάλακτος, Έλλειμμα 11,8 εκ.Ευρώ
0405 Βούτυρο, Έλλειμμα 38,2 εκ.Ευρώ
0406 Τυριά, **Πλεόνασμα** 3,5 εκ.Ευρώ
2105 Παγωτά, Έλλειμμα 24,6 εκ.Ευρώ

Όπως παρατηρείται από το σύνολο των 5 συνολικά κωδικών που παρουσιάζουν πλεόνασμα οι κυριότεροι 2 ανήκουν στα γαλακτοκομικά και είναι οι κωδικοί **0403 Γιαούρτι και 0406 Τυριά**, με συνολική αξία εξαγωγών το 2019, στα 642,1 εκ.Ευρώ.

Παράλληλα σημειώνεται ότι τόσο το Γιαούρτι όσο και τα Τυριά σημειώνουν σημαντική αύξηση της εξαγόμενης αξίας τους, καθ'όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης τριετίας 2017-2019, καθώς το **Γιαούρτι** σημείωσε εξαγωγές το 2017 146,7 εκ.Ευρώ, το 2018 156,6 εκ.Ευρώ και το 2019 176,2 εκ.Ευρώ, ενώ **τα Τυριά** σημείωσαν εξαγωγές το 2017 427,5 εκ.Ευρώ, το 2018 449,5 εκ.Ευρώ και το 2019 465,9 εκ.Ευρώ.

Ιδιαίτερα για τα Τυριά, υπογραμμίζεται επιπλέον ότι παρά τις εξαιρετικά υψηλές και αυξανόμενες αξίες εξαγωγής κατά το 2017-2018-2019, **οι αξίες εισαγωγής ήταν υψηλότερες** το 2017-2018 (458 εκ.Ευρώ και 451,5 εκ.Ευρώ αντίστοιχα), ενώ μόλις το 2019 ήταν χαμηλότερη (462,4 εκ.Ευρώ) με αποτέλεσμα να παρουσιασθεί μεν πλεόνασμα, το οποίο όμως βρίσκεται στα μόλις 3,5 εκ.Ευρώ.

Περαιτέρω υπογραμμίζεται ότι όσον **αφορά ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ στα Τυριά**, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁴¹ **υπάρχουν 22 Τυριά ΠΟΠ** (Ανεβατό, Γαλοτύρι, Γραβιέρα Αγράφων, Γραβιέρα Κρήτης, Γραβιέρα Νάξου, Καλαθάκι Λήμνου, Κασέρι, Κατίκι Δομοκού, Κεφαλογραβιέρα, Κοπανιστή, Λαδοτύρι Μυτιλήνης, Μανούρι, Μετσοβόνη, Μπάτζος, Ξυνομυζήθρα Κρήτης, Πηχτόγαλο Χανίων, Σαν Μιχάλη, Φέτα, Σφέλα, Φορμαέλα Αράχωβας Παρνασσού, Ξύγαλο Σητείας και Αρσενικό Νάξου) και **1 Τυρί ΠΓΕ** το Κρασοτύρι Κω/Τυρί της Πόσιας.

⁴¹ ΥΠ.Α.Α.Τ <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1270-tiria>

Καθώς η ομάδα Κτηνοτροφικά-Γαλακτοκομικά συγκεντρώνει τα υψηλότερα ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου, καθώς η εθνική παραγωγή δεν μπορεί να καλύψει τις ανάγκες, κρίνεται σκόπιμο να σημειωθούν στοιχεία σχετικά με την Κτηνοτροφία και Γαλακτοπαραγωγή στην Ελλάδα.

Κτηνοτροφία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁴² στην Ελλάδα εκτρέφονται περίπου 14,1 εκ.κεφάλια ζώων (Πρόβατα, Αίγες, Χοίροι και κατά τα τελευταία χρόνια **Βουβάλια** (σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του "Κτηνοτροφικού Συνεταιρισμού Βουβαλοτρόφων Ελλάδας"⁴³, **το 1952 μόνο στη Μακεδονία και στη Θράκη εκτρέφονταν περίπου 71.000 βουβάλια**, ενώ το 1984 ο αριθμός τους έφθασε στα μόλις 384. Τα τελευταία χρόνια αναβιώνει η εκτροφή βουβαλιών, η οποία αυξάνεται συνεχώς, ιδιαίτερα δε από το 2008 και μετά, καθώς μέχρι το 2004 τα εκτρεφόμενα ζώα έφθασαν περίπου στα 1.000, το 2008 έφθασαν στα 2.000, το 2011 έφθασαν στις 3.000 και το 2017 στις 4.500-).

Από τον ανωτέρω συνολικό αριθμό των 14,1 εκ. ζώων,

-8,8 εκ.κεφάλια είναι πρόβατα (62,4% συνόλου),

-4 εκ.κεφάλια είναι Αίγες (28,4% συνόλου),

-716 χιλ.κεφάλια είναι Χοίροι (5% συνόλου),

-615,3 χιλ. κεφάλια είναι Βοειδή (4,2% συνόλου)

εκ των οποίων οι Αγελάδες, 483,8 χιλ.κεφάλια

εκ των οποίων **γαλακτοπαραγωγικές** 138,1 χιλ.κεφάλια (28,5% συνόλου)

-ενώ 4,5 χιλ.κεφάλια είναι Βουβάλια (0,7% επί του συνόλου των Βοειδών).

Σημειώνεται επίσης ότι πέραν της εκτροφής Βουβαλιών, υπάρχει και **εκτροφή Στρουθοκάμηλου**, ενώ σύμφωνα με στοιχεία από την "ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ" υπάρχουν μονάδες διάσπαρτες σε διάφορες περιοχές όπως στις Σέρρες, Αρκαδία, Λάρισα, Αργολίδα, Αχαΐα, Βοιωτία κ.α..⁴⁴

Γαλακτοπαραγωγή

Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. η παραγωγή γάλακτος στην Ελλάδα κατά το 2017, ανήλθε στους 1.921.153 τόνους. Από το σύνολο, το γάλα :

-Αγελάδος ανήλθε στους 662,4 χιλ.τόνους (34,5%)

-Βουβαλιού, στους 2,9 χιλ.τόνους (0,1%)

-Προβάτων, στους 852 χιλ.τόνους (44,4%)

-και Αιγών, στους 23,5 χιλ.τόνους (1,2%).

Από τα ανωτέρω στοιχεία, γίνεται πιστεύουμε ευκρινής η σύνδεση μεταξύ παραγωγής και εξαγωγών-εισαγωγών, με το χαρακτηριστικό παράδειγμα που προκύπτει, να είναι **η συμβολή του υποκλάδου των Προβατοειδών, στα πλεονάσματα του εμπορικού ισοζυγίου**, καθώς σύμφωνα με τους εξεταζόμενους κωδικούς, προκύπτουν τα εξής :

0104 Προβατοειδή-Αιγοειδή ζωντανά, Έλλειμμα 21,3 εκ.Ευρώ

0204 Κρέατα προβατοειδών νωπά, **Πλεόνασμα 14,2 εκ.Ευρώ**

0406 Τυριά, **Πλεόνασμα 3,5 εκ.Ευρώ**

(όπου στα Τυριά, οι εξαγωγές το 2019 έφθασαν στα 466 εκ.Ευρώ, εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία αποτελείται από εξαγωγές της **Φέτας** (γάλα από πρόβατα ή αίγες), ενώ οι εισαγωγές το 2019 έφθασαν στα 462 εκ.Ευρώ και **αφορούν κυρίως κίτρινα τυριά Gouda, Edam** (από αγελάδες) κλπ.

Επίσης για το Γιαούρτι (η πλειοψηφία του οποίου παράγεται με αγελαδινό γάλα) σημειώνεται ότι καθώς το Γάλα παρουσιάζει ελλειμματικό ισοζύγιο, η αύξηση των εξαγωγών του και εάν δεν αυξηθεί η τοπική παραγωγή, θα συνοδεύεται και από αύξηση των εισαγωγών γάλακτος.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι όσον αφορά στα κτηνοτροφικά προϊόντα και **ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ**, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁴⁵ **υπάρχουν 2 προϊόντα ΠΟΠ το Αρνάκι και το Κατσικάκι Ελασσόνας.**

⁴² Στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ./ Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα /2017, 31/12/2017

⁴³ ΚΣΒΕ, <http://www.greekwaterbuffalo.gr/vouvali/plhthysmos-2004-2011.html>

⁴⁴ ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ <https://www.neapaseges.gr/el/products/details/PTINOTROFIA/Stroythokamilos-Plirofories-gia-tin-ektrofi>

⁴⁵ ΥΠ.Α.Α.Τ. <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1275-allaproionta>

Κωδ. 0409 Μέλι

Ο τελευταίος κωδικός που εξετάζεται από την ομάδα Κτηνοτροφικά-Γαλακτοκομικά είναι ο 0409 Μέλι, για τον οποίο εκτιμούμε ότι επίσης χρήζει ειδικότερης αναφοράς (σημειώνεται παράλληλα ότι προϊόντα μέλισσας πλην του μελιού εμφανίζονται και στον Κωδ.1521 Κερία φυτικά ή μελισσών, η συνολική αξία εξαγωγών του οποίου έφθασε στις 400 χιλ.Ευρώ το 2019, η συνολική αξία εισαγωγών έφθασε στα 2,4 εκ..Ευρώ και το Έλλειμμα στα 2 εκ.Ευρώ).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁴⁶, η ΕΕ είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός παγκόσμια (μετά την Κίνα), με ετήσια παραγωγή περί τους 280 χιλ.τόνους, αριθμό μελισσιών στα 18,5 εκ. και αριθμό παραγωγών περί τις 650 χιλ. Παράλληλα εάν και το μέγεθος του τομέα είναι συγκριτικά μικρό, ο τομέας είναι σημαντικός για το περιβάλλον, την γεωργία και τον άνθρωπο, λόγω της συμβολής των μελισσών όχι μόνο στα παραγόμενα προϊόντα αλλά κυρίως στην επικονίαση/αναπαραγωγική διαδικασία των φυτών.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία και κατά το 2019, όσον αφορά στον αριθμό των κυψελών, ο συνολικός αριθμός στην ΕΕ έφθασε στις περίπου 18,5 εκ.κυψέλες (αύξηση έναντι του 2018 5%), ενώ **η Ελλάδα βρίσκεται στην 6^η θέση πανευρωπαϊκά** με περίπου 1,5 εκ.κυψέλες (αύξηση έναντι του 2018 6,9%), με την Ισπανία να βρίσκεται στην πρώτη θέση με περίπου 3 εκ.κυψέλες (αύξηση έναντι του 2018 2,4%) και να ακολουθούν οι : Ρουμανία με 2 εκ. (αύξηση 8,1%), η Πολωνία με 1,7 εκ.(αύξηση 2,7%), η Ιταλία με 1,6 εκ. (αύξηση 7,5%) και η Γαλλία με 1,6 εκ.κυψέλες (αύξηση 9%).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει παράλληλα το γεγονός, ότι **η Ελλάδα κατά το 2018, κατατάσσεται μεν πανευρωπαϊκά στην 1^η θέση των κυψελών/ανά παραγωγό με 147 κυψέλες/παραγωγό** -με την Ισπανία να βρίσκεται στην 2^η θέση με 103 κυψέλες ανά παραγωγό και την Ρουμανία στην 3^η θέση με 80 κυψέλες ανά παραγωγό (σημ. μ.ο. ΕΕ 21 κυψέλες/παραγωγό)-, **αλλά όσον αφορά στο μ.ο. παραγωγής ανά κυψέλη ετησίως**, κατά το 2018, **βρίσκεται στην τελευταία θέση με περίπου 9 κιλά/κυψέλη** -με την Φινλανδία να βρίσκεται στην 1^η θέση με 47 κιλά/κυψέλη, την Γερμανία στην 2^η θέση με 35 κιλά/κυψέλη και το Ην.Βασίλειο στην 3^η θέση με 34 κιλά/κυψέλη (σημ. μ.ο. ΕΕ 22 κιλά/κυψέλη).

Επιπρόσθετα στα ανωτέρω στοιχεία αναφέρεται, ότι ο συνολικός αριθμός των παραγωγών στην ΕΕ, έφθασε στις περίπου 606,1 χιλ. για την τριετία 2017-2019, ενώ για την τριετία 2020-2022 οι προβλέψεις εκτιμούν ότι θα φθάσει στις 652,3 χιλ. σημειώνοντας αύξηση κατά 7,6%.

Σε αντίθεση με την γενική ευρωπαϊκή τάση, εκτιμάται ότι στην Ελλάδα, οι παραγωγοί θα μειωθούν από τις περίπου 24,6 χιλ. το 2017-2019, σε 9,3 χιλ. το 2020-2022, ή κατά -62,3%, σημειώνοντας το υψηλότερο ποσοστό μείωσης στην ΕΕ (με τις επόμενες μεγαλύτερες μειώσεις να σημειώνονται στην Κροατία με -41,9% και στην Βουλγαρία με -31,8%).

Όσον αφορά στα στοιχεία παραγωγής στις χώρες ΕΕ, η οποία έφθασε συνολικά στους 283 χιλ. τόνους το 2018, προκύπτει ότι **η Ελλάδα κατέλαβε την 8^η θέση μεταξύ των κ-μ**, φθάνοντας στους 15 χιλ. τόνους, με την Ρουμανία να βρίσκεται στην 1^η θέση με 30,9 χιλ. τόνους και να ακολουθούν οι : Ισπανία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιταλία, Πολωνία και Γαλλία.

Όσον αφορά στο ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο του μελιού (Κωδ. 0409) από τα στοιχεία της παρούσας Μελέτης προκύπτει ότι κατά το 2017 ήταν ισορροπημένο, ενώ το 2018 και το 2019 σημείωσε έλλειμμα κατά περίπου 600 χιλ. Ευρώ και 3 εκ.Ευρώ αντίστοιχα.

Κυριότερη χώρα εξαγωγής είναι η Γερμανία με αξία περίπου 3 εκ. το 2019 και ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγών που φθάνει στο 23%, ενώ ακολουθούν ως κυριότερες χώρες εξαγωγής οι : ΗΠΑ, Κύπρος, Καναδάς και Βέλγιο.

Κυριότερη χώρα εισαγωγής είναι η Βουλγαρία με αξία περίπου 12 εκ. το 2019 και ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγών που φθάνει στο 75%, ενώ ακολουθούν ως κυριότερες χώρες εισαγωγής οι : Πολωνία, Ισπανία και Κίνα.

⁴⁶ Honey Market Presentation, Spring 2020, σχετικό link https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/animals_and_animal_products/presentations/market-presentation-honey_en.pdf)

Περαιτέρω υπογραμμίζεται ότι όσον αφορά ονομασίες ΠΟΠ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁴⁷ υπάρχουν 2 Μέλια που είναι ΠΟΠ, το Μέλι Ελάτης Μαινάλου Βανίλια και το Πευκοθυμαρόμελο Κρήτης.

4. ΚΛΑΔΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΩΝ (Δημητριακά, Άλευρα, Σπέρματα/Καρποί, Παρασκευάσματα, Διάφορα παρασκ.)

Όπως προαναφέρθηκε και προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε Διψήφιο Κωδικό η Ομάδα Δημητριακά-Άλευρα κ.α. εμφανίζεται σε 5 Διψήφιους Κωδικούς, τους :

10 Δημητριακά, Εξαγωγές 128,8 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 419,9 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 291,1 εκ. Ευρώ (2019)

11 Προϊόντα Αλευροποιίας, βύνη, ινουλίνη, γλουτένη κ.α, Εξαγωγές 25,7 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 69,2 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 43,5 εκ. Ευρώ (2019)

12 Σπέρματα και καρποί ελαιώδεις κ.α, από το σύνολο της ομάδας 12, περιλαμβάνονται μόνο οι κωδικοί που αφορούν στα Δημητριακά, ήτοι :

Κωδ. 1201 Κουκιά Σόγιας, Εξαγωγές 775 χιλ.Ευρώ, Εισαγωγές 100,2 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 99,6 εκ. Ευρώ (2019)

Κωδ. 1208 Αλεύρια-σπέρματα από ελαιοδ.καρπούς, Εξαγωγές 12,4 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 1,6 εκ.Ευρώ και Πλεόνασμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 10,8 εκ. Ευρώ (2019)

Κωδ. 1209 Σπέρματα-καρποί για σπορά, Εξαγωγές 2,8 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 33,8 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 31 εκ. Ευρώ (2019)

19 Παρασκευάσματα με βάση τα Δημητριακά κ.α., Εξαγωγές 295,8 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 365,9 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 61,1 εκ. Ευρώ (2019)

21 Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής*, (*υπολογίζεται μόνο ο Κωδικός 2002 Ζύμες ενεργές, Εξαγωγές 5,0 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 16,0 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 11 εκ.Ευρώ (2019).

Το συνολικό έλλειμμα των παραπάνω κωδικών φθάνει στα 598,4 εκ.Ευρώ, ενώ περαιτέρω το συνολικό άθροισμα των παραπάνω Κωδικών, όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) φθάνει στα **471,3 εκ.Ευρώ** αξία που αντιστοιχεί περίπου στο **1,4%** της αξίας των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στο περίπου **8,4%** των εξαγωγών του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών και τέλος περίπου στο **3,2%** της συνολικής αξίας των εξαγωγών χωρίς τα Πετρελαιοειδή.

Στον κλάδο των Δημητριακών εμφανίζονται οι παρακάτω 21 4ψήφιοι κωδικοί προϊόντων :

Κωδ. 1001, Σιτάρι και σιμιγδάλι, Έλλειμμα 144 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1003, Κριθάρι, Έλλειμμα 16,7 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1005 Καλαμπόκι, Έλλειμμα 141 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1006 Ρύζι, **Πλεόνασμα** 34,5 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1008 Φαγόπυρος, Έλλειμμα 7,9 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1101 Άλευρα σιταριού, **Πλεόνασμα** 7 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1102 Αλεύρια δημητριακών πλην σιταριού, Έλλειμμα 3 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1103 Πλιγούρια, Σιμιγδάλια, Έλλειμμα 2,1 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1104 Σπόροι Δημητριακών, Έλλειμμα 9,4 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1105 Αλεύρι, σιμιγδάλι σκόνη, Έλλειμμα 3,3 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1107 Βύνη έστω και καβουρδισμένη, Έλλειμμα 3,1 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1108 Άμυλα κάθε είδους, Ινουλίνη, Έλλειμμα 12,5 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1109 Γλουτένη σιταριού, Έλλειμμα 12,5 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1201 Κουκιά Σόγιας, Έλλειμμα 99,4 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1208 Αλεύρια-σπέρματα από ελαιοδ.καρπούς, **Πλεόνασμα** 10,8 εκ.Ευρώ

Κωδ. 1209 Σπέρματα-καρποί για σπορά, Έλλειμμα 31 εκ.Ευρώ

⁴⁷ ΥΠ.Α.Α.Τ. <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta/1275-allaproionta>

Κωδ. 1901 Εκχυλίσματα βύνης, παρασκευάσματα διατροφής από αλεύρια, κ.α., **Πλεόνασμα** 16,5 εκ.Ευρώ
Κωδ. 1902 Ζυμαρικά εν γένει έστω και ψημένα ή παραγεμισμένα με κρέας κ.α., **Πλεόνασμα** 22,6 εκ.Ευρώ
Κωδ. 1904 Τρόφιμα που λαμβάνονται από τη διόγκωση ή φρύξη δημητριακών, Έλλειμμα 65,7 εκ.Ευρώ
Κωδ. 1905 Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής ή μπισκοτοποιίας, Έλλειμμα 27,9 εκ.Ευρώ
Κωδ. 2102, Ζύμες, Έλλειμμα 11 εκ.Ευρώ

Όπως παρατηρείται **5** από τους **21** παραπάνω Κωδικούς είναι **πλεονασματικοί**, με κυριότερους τους κωδικούς :

- **1006 Ρύζι (ένα από τα βασικά εξαγόμενα και πλεονασματικά αγροδιατροφικά προϊόντα) με αξία εξαγωγών** στα 70,3 εκ.Ευρώ το 2017, στα 53,6 εκ.Ευρώ το 2018 και στα 54,9 εκ.Ευρώ το 2019 και κυριότερους προορισμούς Τουρκία, Βουλγαρία, Πολωνία, Ιταλία, Κύπρο, Ουγγαρία, Ιορδανία, Ρουμανία, Λιβύη κ.α.
- **1901 Εκχυλίσματα βύνης**, παρασκευάσματα διατροφής από αλεύρια, κ.α., **με αξία εξαγωγών** στα 96,1 εκ.Ευρώ το 2017, στα 98,2 εκ.Ευρώ το 2018 και στα 101,6 εκ.Ευρώ το 2019 και κυριότερους προορισμούς Γερμανία, Ην.Βασίλειο, ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Ιταλία, Σερβία, Σουηδία κ.α.
- **1902 Ζυμαρικά εν γένει έστω και ψημένα ή παραγεμισμένα με κρέας κ.α.**, **με αξία εξαγωγών** στα 42,7 εκ.Ευρώ το 2017, στα 42,5 εκ.Ευρώ το 2018 και στα 47,5 εκ.Ευρώ το 2019 και κυριότερους προορισμούς Ιταλία, Κύπρο, Ην.Βασίλειο, Βέλγιο, Γερμανία, Ιαπωνία, Πολωνία, Κίνα, Κούβα κ.α.

Επίσης όσον αφορά στις εξαγωγές σημειώνεται και ο **Κωδ.1905 Προϊόντα αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής ή μπισκοτοποιίας, με αξία εξαγωγών** στα 82,4 εκ.Ευρώ το 2017, στα 107,2 εκ.Ευρώ το 2018 και στα 120,3 εκ.Ευρώ το 2019 και κυριότερους προορισμούς Κύπρο, Σ.Αραβία, ΗΠΑ, Βουλγαρία, Γερμανία, Ρουμανία, Ιταλία, Ην.Βασίλειο, Βέλγιο, Αυστρία, Γαλλία, Καναδά, Ισραήλ, ΗΑΕ, Αυστραλία, Κουβέιτ, Αλβανία, Σουηδία, Ιαπωνία κ.α.

Από την αντίθετη πλευρά **τα μεγαλύτερα ελλείμματα** σημειώνονται στο **Σιτάρι**, στο **Καλαμπόκι (με τη διαφορά ότι στο Σιτάρι το Έλλειμμα δημιουργείται από Αξία Εξαγωγών (2019) στα 68,5 εκ.Ευρώ και Αξία Εισαγωγών στα 212,5 εκ.Ευρώ, ενώ στο Καλαμπόκι δημιουργείται από Αξία Εξαγωγών στα 3,9 εκ.Ευρώ και Αξία Εισαγωγών στα 145 εκ.Ευρώ)** και στα **Κουκιά Σόγιας** με 99,4 εκ.Ευρώ, ενώ σημειώνεται ότι **το συνολικό έλλειμμα των 3 αυτών προϊόντων φθάνει στα 384,4 εκ.Ευρώ.**

5) ΙΧΘΥΗΡΑ (Ψάρια, Μαλακόστρατα, Μαλάκια, Κονσέρβες)

Από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., σε Διψήφιο Κωδικό η Ομάδα Ιχθυηρά εμφανίζεται σε 2 Διψήφιους Κωδικούς, τους :

03 Ψάρια και Μαλακόστρακα, Μαλάκια και άλλα Ασπόνδυλα υδρόβια, Εξαγωγές (2019) 682,3 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 483,3 εκ.Ευρώ και Πλεόνασμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 199,0 εκ.Ευρώ

16 Παρασκευάσματα κρεάτων-ψαριών* (*υπολογίζονται μόνο τα παρασκευάσματα ψαριών και όχι κρεάτων), Εξαγωγές 12,3 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 68,1 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 55,8 εκ.Ευρώ (2019).

Το συνολικό άθροισμα των 2 παραπάνω Διψήφιων Κωδικών, όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) φθάνει στα **694,6 εκ.Ευρώ** αξία που αντιστοιχεί περίπου **στο 2,05% της αξίας των συνολικών ελληνικών εξαγωγών, στο περίπου 12,4% των εξαγωγών του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών** και τέλος περίπου **στο 4,7% της συνολικής αξίας των εξαγωγών χωρίς τα Πετρελαιοειδή.**

Στον κλάδο των Ιχθυηρών εμφανίζονται οι παρακάτω 9 4ψήφιοι κωδικοί προϊόντων :

0301 Ψάρια Ζωντανά, **Πλεόνασμα** 1,5 εκ.Ευρώ

0302 Ψάρια νωπά/διατηρημένα, **Πλεόνασμα** 391,3 εκ.Ευρώ

0303 Ψάρια κατεψυγμένα, Έλλειμμα 26,9 εκ.Ευρώ

0304 Φιλέτα ψαριών, Έλλειμμα 36,6 εκ.Ευρώ

0305 Ψάρια αποξηραμένα/αλατισμένα, Πλεόνασμα 12,1 εκ.Ευρώ

Σημειώνεται ότι στον παραπάνω Κωδικό συμπεριλαμβάνονται οι 8ψήφιοι Κωδικοί

0305 1000 Αλεύρια-Σκόνες ψαριών

0305 2000 Συκώτια-Αυγά Ψαριών (**π.χ. Αυγοτάραχο Μεσολογγίου**)

0305 3910 Σολωμοί

0305 4200 Ρέγγες

0305 4300 Πέστροφες

0305 4410 Χέλια

0305 4930 Σκουμπριά

0305 5450 Γαύροι

0306 Μαλακόστρακα, Έλλειμμα 47 εκ.Ευρώ

0307 Μαλάκια, Έλλειμμα 95,2 εκ.Ευρώ

1604 Παρασκευάσματα/κονσέρβες ψαριών, Έλλειμμα 52,4 εκ.Ευρώ

1605 Μαλακόστρακα, Μαλάκια παρασκευασμένα, Έλλειμμα 3,5 εκ.Ευρώ

Κατά συνέπεια και όπως προκύπτει από τα στοιχεία, **ο κυριότερος Κωδικός της ομάδας είναι ο 0302 Ψάρια νωπά/διατηρημένα** που αποτελεί και **ΤΟΝ κυριότερο Κωδικό των ελληνικών εξαγωγών για το 2019** (σημ. ο κωδικός αποτελείται από εξαγωγές ψαριών “ελεύθερης αλιείας” και από εξαγωγές ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας) και **Πλεονάσματος στο Εμπορικό Ισοζύγιο** (υπογραμμίζεται ότι ενώ οι εξαγωγές παραμένουν σχετικά σταθερές κατά την 3ετία 2017-2019 κινούμενες μεταξύ 519 εκ.Ευρώ και 535 εκ.Ευρώ, οι εισαγωγές βαίνουν συνεχώς αυξανόμενες με 106,2 εκ.Ευρώ το 2017, με 119,2 εκ.Ευρώ το 2018 +12,2% και 129,2 εκ.Ευρώ το 2019 +8,4%).

Σημειώνεται περαιτέρω ότι, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Θαλασσοκαλλιεργειών/ΣΕΘ⁴⁸, η **ιχθυοκαλλιέργεια** είναι ένας από τους σημαντικότερους παραγωγικούς και εξαγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας στον πρωτογενή τομέα.

Παράλληλα ο κλάδος παρουσιάζει έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό (κύρια προϊόντα, τσιπούρα και λαβράκι), απαρτίζεται από ορισμένες μεγάλες καθετοποιημένες επιχειρήσεις-ομίλους που ασχολούνται τόσο με την παραγωγή γόνου όσο και την πάχυνση ψαριών (με τις περισσότερες επιχειρήσεις να ασχολούνται μόνο με την πάχυνση ψαριών).

Το 2017 η συνολική παραγωγή υδατοκαλλιέργειας ανήλθε στους 125.772 τόνους αξίας 534,95 εκ. ευρώ παρουσιάζοντας οριακή αύξηση 0,15% ως προς τον όγκο και μείωση 1,27% ως προς την αξία παραγωγής σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Το 62% της εγχώριας παραγωγής αλιευτικών προϊόντων προέρχεται από την υδατοκαλλιέργεια και το 38% από την αλιεία, ενώ ο κλάδος δημιουργεί 12.000 θέσεις άμεσης και έμμεσης εργασίας κυρίως σε παράκτιες ή απομακρυσμένες περιοχές.

Τα κύρια είδη εκτροφής είναι κυρίως τσιπούρα και λαβράκι και σε ένα μικρότερο ποσοστό «νέα είδη» όπως μυτάκι, φαγκρί, κρانيός, συναγρίδα κ.α. που αποτελούν το 84,5% της συνολικής παραγωγής καθώς και όστρακα που αποτελούν το 15,5% της συνολικής παραγωγής (στην Ελλάδα εκτρέφεται σχεδόν αποκλειστικά το Μεσογειακό μύδι, ενώ ο κύριος όγκος της δραστηριότητας πραγματοποιείται σε περιοχές της Βόρειας Ελλάδας).

Όσον αφορά στις εξαγωγές σημειώνεται από τον ΣΕΘ ότι κατά το 2019 ο κλάδος ενίσχυσε ακόμα περισσότερο τον δείκτη εξωστρέφειάς του αφού το 82% της παραγωγής εξήχθη σε 45 χώρες. Η βελτίωση αυτή οφείλεται κυρίως στις αυξημένες πωλήσεις λαβρακιού εντός ΕΕ, καθώς από τους 100.345 τόνους το 95% εξάχθηκε σε **25 χώρες της ΕΕ** (95.046 τόνοι 430,1 εκατ. ευρώ) και το 5% σε **20 χώρες εκτός ΕΕ** (4.893 τόνοι, 25,6 εκατ. ευρώ).

Περαιτέρω και για τους υπόλοιπους Κωδικούς, σημειώνονται ότι :

παρουσιάζεται έλλειμμα,

στα Κατεψυγμένα ψάρια (κύριες χώρες εισαγωγής Κάτω Χώρες και Ισπανία με περίπου 57% των συνολικών εισαγωγών),

⁴⁸ ΣΕΘ, Ετήσια Έκθεση, Ελλ.Υδατοκαλλιέργεια 2019,

[https://www.fgm.com.gr/uploads/file/FGM_19_GR_WEB_Spreads\(4\).pdf](https://www.fgm.com.gr/uploads/file/FGM_19_GR_WEB_Spreads(4).pdf)

στα Φιλέτα ψαριών (κύριες χώρες εισαγωγής Κίνα και Τουρκία με περίπου 47% των συνολικών εισαγωγών), και στα Παρασκευάσματα/κονσέρβες ψαριών (κύριες χώρες εισαγωγής Ιταλία και Ταϊλάνδη με περίπου 49% των συνολικών εισαγωγών),

όπως παράλληλα παρουσιάζουν έλλειμμα, τα Μαλακόστρακα (κύριες χώρες εισαγωγής Ισημερινός και Ινδία με περίπου 40% των συνολικών εισαγωγών), τα Μαλάκια (κύριες χώρες εισαγωγής Ισπανία και Ινδία με περίπου 37% των συνολικών εισαγωγών) και τα παρασκευασμένα Μαλακόστρακα-Μαλάκια (κύριες χώρες εισαγωγής Χιλή και Ισπανία με περίπου 29% των συνολικών εισαγωγών), με το συνολικό έλλειμμα να φτάνει (2019) στα 145,7 εκ.Ευρώ.

Ειδική αναφορά γίνεται επιπλέον στο **Αυγοτάραχο** :

Σημειώνεται αρχικά ότι η λέξη “αυγοτάραχο” προέρχεται από την λέξη “οιοτάριχον” των βυζαντινών χρόνων, ενώ σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία, η λέξη στα αγγλικά botargo/ιταλικά bottarga/ισπανικά botarga (ιαπωνικά karasumi), προέρχεται από την αραβική λέξη *battarikh*. Το αυγοτάραχο και ανάλογα με τη χώρα, προέρχεται από διάφορα είδη ψαριών όπως π.χ. τόνος στην Ιταλία, τονοειδή στην Ισπανία, κέφαλος στην Ιαπωνία-Κίνα, μπακαλιάρος στη Νορβηγία, κέφαλος στην Ελλάδα.

Το αυγοτάραχο αναφέρεται επιπλέον ως “χαβιάρι της Μεσογείου”, ενώ ο τρόπος κατανάλωσης ποικίλει καθώς τρώγεται π.χ. είτε σκέτο με λίγο λεμόνι, είτε ως μεζές συνοδεύοντας αλκοολούχα ποτά, είτε στο ψωμί με ελαιόλαδο ή βούτυρο και λίγο λεμόνι, είτε σε τортίγια, είτε σε σαλάτες με ντομάτες cherry, είτε ως συστατικό σε πιάτα με ζυμαρικά ή ρύζι (π.χ. αντικαθιστώντας τα μανιτάρια τρούφες) κ.ά.

Όσον αφορά στο **Αυγοτάραχο Μεσολογίου** αποτελεί προϊόν με **Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης /ΠΟΠ**.

Προέρχεται από τα αυγά του θηλυκού ψαριού κέφαλος/μπάφα, ψάρι που συναντάται στο Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογίου-Αιτωλικού. Τα ψάρια, που είναι εγκλωβισμένα σε μεγάλες θαλάσσιες εκτάσεις/ιβάρια, συλλαμβάνονται με απόχες στις συλληπτικές εγκαταστάσεις/πόρτες κατά την έξοδό τους προς τον Πατραϊκό κόλπο και το Ιόνιο Πέλαγος όπου και κατευθύνονται για να γεννήσουν. Τα αυγά επεξεργάζονται με αλάτι και στη συνέχεια εμβαπτίζονται σε κερί, για να διατηρηθούν αναλλοίωτα. Το αυγοτάραχο συγκαταλέγεται στα προϊόντα gourmet καθώς διαθέτει ξεχωριστή νοστιμιά και ιδιαίτερο άρωμα, ενώ παράλληλα θεωρείται πηγή ενέργειας και είναι προϊόν υψηλής διατροφικής αξίας καθώς περιέχει πρωτεΐνες, βιταμίνες, σελήνιο και Ω3 πολυακόρεστα λιπαρά.

Σύμφωνα με στοιχεία του “Αλιευτικού Συνεταιρισμού Αναγέννηση”⁴⁹, η παραγωγή δεν υπερβαίνει τα 1000 κιλά/ετησίως, από το 2013 ο Συνεταιρισμός διατηρεί το μοναδικό πιστοποιημένο εργαστήριο παραγωγής αυγοταράχου με το χαρακτηρισμό Π.Ο.Π. (Υ.Α. 269858/1994, ΦΕΚ 3/Β-7/1/1994) στο οποίο και πιστοποιούνται οι παραγωγές, ενώ για κάθε πιστοποιημένο αυγοτάραχο ενσωματώνεται στο κερί μία κάρτα με τα στοιχεία του παραγωγού και έναν αριθμό μητρώου όπου αντιστοιχεί στο ψάρι από το οποίο προήλθε.

Παράλληλα σημειώνεται και πέραν των προϊόντων του Συνεταιρισμού, ότι διακινούνται στο εσωτερικό-εξωτερικό εμπόριο και προϊόντα **λίγων αλλά δυναμικών ιδιωτικών εταιρειών**, εταιρείες οι οποίες με όπλα, την παράδοση (καταγράφεται εταιρεία με παραγωγή και εμπορία από το έτος 1856), την βαθιά γνώση για το προϊόν και το σύγχρονο τεχνολογικό τους εξοπλισμό, συμβάλουν και εκείνες στην ευρύτερη αναγνώριση και κατανάλωση του αυγοτάραχου στην Ελλάδα και διεθνώς, με νέα καινοτόμα προϊόντα και συσκευασίες -πλην του κλασικού “μπαστούνιού” ή των φετών-, όπως είναι π.χ.αυγοτάραχο τρίμμα.

6. ΝΕΡΑ -ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ -ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΠΟΤΑ -ΜΠΙΡΕΣ - ΚΡΑΣΙΑ-ΞΙΔΙ

Από την επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛ.ΣΤΑΤ., **ο Διψήφιος Κωδικός 22** Ποτά, Αλκοολούχα υγρά και Ξίδι, καταγράφει Εξαγωγές (2019) 257 εκ.Ευρώ, Εισαγωγές 370,5 εκ.Ευρώ και Έλλειμμα Εμπορικού Ισοζυγίου στα 113,5 εκ.Ευρώ.

Οι 9 4ψήφιοι κωδικοί που εμφανίζονται στην παραπάνω ομάδα είναι οι :

2201 Νερά, φυσικά, μεταλλικά, αεριούχα, **Πλεόνασμα** 6,4 εκ.Ευρώ

⁴⁹ Αλιευτικός Συνεταιρισμός Αναγέννηση, <http://kleisova.blogspot.com/search/label/%CE%91%CF%85%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%AC%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%BF%20%CE%A0.%CE%9F.%CE%A0>.

- 2202 Νερά μεταλλικά αεριούχα με προσθήκη ζάχαρης (σημ. νερά με διαφ.γεύσεις, αναψυκτικά, μπίρα χωρίς αλκοόλ, ποτά με βάση τη σόγια κ.ά.), Έλλειμμα 43,4 εκ.Ευρώ
- 2203 Μπίρα, Έλλειμα Ισοζυγίου 10,1 εκ.Ευρώ
- 2204 Κρασιά (σημ. συμπεριλαμβάνεται και η ρετσίνα), **Πλεόνασμα** Ισοζυγίου 31,2 εκ.Ευρώ
- 2205 Βερμούτ, Έλλειμμα Ισοζυγίου 3,2 εκ.Ευρώ
- 2206 Μηλίτης, απίτης, υδρόμελι και άλλα ποτά που προέρχονται από ζύμωση, Έλλειμμα Ισοζυγίου 4,3 εκ.Ευρώ
- 2207 Αιθυλική Ακοόλη με περισσότερο από 80% αλκοόλ, Έλλειμα Ισοζυγίου 30,2 εκ.Ευρώ (σημείωση, στο ανωτέρω κωδικό οι εξαγωγές φθάνουν μόνο στις 50 χιλ.Ευρώ ενώ οι εισαγωγές στα 30,2 εκ.Ευρώ)
- 2208 Αιθυλ.Αλκοόλη με λιγότερο από 80% Αλκοόλ-Αποστάγματα/Λικέρ και άλλα Οινοπνευματώδη Ποτά (π.χ. Κονιάκ, Μπράντι, **Ουίσκι, Ούζο**, Τζιν, Βότκα, Τεκίλα, Λικέρ κλπ), Έλλειμα Ισοζυγίου 30,2 εκ.Ευρώ
- 2209 Ξίδια βρώσιμα, **Πλεόνασμα** 14,8 εκ.Ευρώ

Από την εξέταση της διάρθρωσης Εξαγωγών και Εισαγωγών των ανωτέρω Πίνακα Προϊόντων, σημειώνεται αρχικά ότι **στον Κωδ.2202 Νερά-Αναψυκτικά κ.α. αυξάνεται συνεχώς η αξία εξαγωγών** κατά την τριετία 2017-2019, η οποία από 31,9 εκ.Ευρώ το 2017 και 35,5 εκ.Ευρώ το 2018 έφθασε στα 40,8 εκ.Ευρώ κατά το 2019.

Όσον αφορά στις εξαγωγές και στα κυριότερα προϊόντα του Κλάδου που είναι τα Κρασιά και τα Αλκοολούχα ποτά, σημειώνονται τα εξής :

A. Κρασιά, Κωδ.2204 (κ' Ρετσίνα)

Όπως προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της Μελέτης, **η αξία εξαγωγών** τους κατά το 2017 έφθασε στα 77,2 εκ.Ευρώ, το 2018 έφθασε στα 82,7 εκ.Ευρώ και το 2019 έφθασε στα 79,5 εκ.Ευρώ.

Ως κυριότερες χώρες εξαγωγών κατά το 2019, εμφανίζονται 15 χώρες οι οποίες και εμφανίζουν αξίες εξαγωγής από 550 χιλ.Ευρώ έως 30,3 εκ.Ευρώ εκάστη, ενώ **ως κυριότερη χώρα εξαγωγής** εμφανίζεται - διαχρονικά- η **Γερμανία** με εξαγωγές 30,3 εκ.Ευρώ και ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγών στο 40%, ενώ στη συνέχεια ακολουθούν οι ΗΠΑ με εξαγωγές 13,4 εκ.Ευρώ και ποσοστό στο σύνολο των εξαγωγών περίπου στο 17%.

Σημειώνεται ότι προς Γερμανία και ΗΠΑ, κατευθύνεται συνολικά το 57% των συνολικών εξαγωγών σε αξία.

Οι υπόλοιπες 13 κυριότερες χώρες εξαγωγών, μπορούν να τοποθετηθούν σε ομάδες ανάλογα με το ύψος αξίας των εξαγωγών προς αυτές :

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 6 εκ.Ευρώ και 4 εκ.Ευρώ : Κύπρος, Καναδάς και Γαλλία

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 3 εκ.Ευρώ και 2 εκ.Ευρώ : Ην.Βασίλειο, Βέλγιο, Κάτω Χώρες

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 1 εκ.Ευρώ και 550 χιλ.Ευρώ : Αυστρία, Κίνα, Ελβετία, Αυστραλία, Πολωνία, Σουηδία και Ιαπωνία.

Όσον αφορά στην **αξία των εισαγωγών, είναι αυξανόμενη** καθώς κατά το 2017 έφθασε στα 37,1 εκ.Ευρώ, το 2018 έφθασε στα 42,2 εκ.Ευρώ και το 2019 έφθασε στα 48,4 εκ.Ευρώ.

Ως κυριότερες χώρες εισαγωγών κατά το 2019, εμφανίζονται 6 χώρες, η Γαλλία και η Ιταλία (που συγκεντρώνουν συνολικά το 76% της αξίας των εισαγωγών) και η Ισπανία, η Γερμανία, η Ρουμανία και οι Κάτω Χώρες.

Σημειώνεται ότι όσον αφορά στο Εμπορικό Ισοζύγιο, καθώς οι εξαγωγές παραμένουν περίπου στα ίδια επίπεδα κατά την τριετία 2017-2019 (μεταξύ 77 και 83 εκ.Ευρώ) **και οι εισαγωγές σημειώνουν σημαντικά αυξητικούς ρυθμούς** (2018/2017 +13,7%, 2019/2018 +14,7%), **το διαχρονικό πλεόνασμα του Εμπορικού Ισοζυγίου μειώνεται σταδιακά**, φθάνοντας από τα περίπου 40 εκ.Ευρώ κατά το 2017 και 2018, στα 31,1 εκ.Ευρώ το 2019.

Περαιτέρω όσον αφορά στις εισαγωγές/εξαγωγές ελληνικών οίνων για τα έτη 2018 και 2019 **σε επίπεδο οκταψήφιου κωδικού** Συνδυασμένης Ονοματολογίας, ώστε να αποκρυπτογραφηθεί το προφίλ των εξαγωγών των κατηγοριών οίνων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, ποικιλιακών οίνων και οίνων χωρίς ΓΕ), αλλά και η μορφή με

την οποία διακινούνται (χύμα, εμφιαλωμένοι), σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία⁵⁰ (26/5/2020) της Κεντρικής Συνεταιριστικής Ένωσης Αμπελοοινικών Προϊόντων/ΚΕΟΣΟΕ, παρατηρούνται τα εξής :

Όπως προκύπτει από τις συνολικές εξαγωγές ελληνικών οίνων :

- οι οίνοι με ΠΓΕ αντιπροσωπεύουν το 39,8% (2018: 35,7%),
- οι οίνοι με ΠΟΠ αντιπροσωπεύουν το 2019 το 30,8% (2018: 36,1%) των συνολικών αποστολών και εξαγωγών οίνου της χώρας,
- οι άλλοι οίνοι χωρίς ΓΕ και χωρίς ποικιλία το 26,1% (2018: 24%)
- οι ποικιλιακοί οίνοι το 3% (2018: 3,8%),
- και οι αποστολές γλευκών το 1,5% (2018: 1,7%).

Συνεχίζει να παραμένει ικανοποιητικό το ποσοστό των εξαγωγών οίνων με ΠΟΠ (και σε ποσότητα και σε αξία), **αν και εντύπωση προκαλεί η χαμηλότερη μέση τιμή εξαγωγής τους έναντι των κατηγοριών ΠΓΕ και ποικιλιακών.**

- Οι οίνοι ΠΟΠ εξάγονται με αυξημένη μέση τιμή σε σχέση με το 2018 στα 3,13 € / kg καθαρού βάρους (2,66 € / kg/2018), όταν το ποσοστό των εμφιαλωμένων ΠΟΠ στο σύνολο των ΠΟΠ που εξάγονται ανέρχεται στο ύψος του 87,37%. Ωστόσο το 2019 σημειώθηκε σημαντική πτώση εξαγωγών ΠΟΠ έναντι του 2018 κατά 16,08%.
- Οι οίνοι με ΠΓΕ εξάγονται με υψηλότερη μέση τιμή από τους οίνους με ΠΟΠ, δηλαδή στα 3,93 €/kg (2018: 3,59 €/kg), όταν σχεδόν το σύνολο τους εξάγεται σε εμφιαλωμένη μορφή (99,34%), ενώ παρατηρείται και μικρή αύξηση σε αξία το 2019, έναντι του 2018 (+ 5,02%).
- Να σημειωθεί ότι και το 2019 οι ΠΓΕ εξακολουθούν να εξάγονται με την υψηλότερη μέση τιμή, σε σχέση με τις υπόλοιπες κατηγορίες οίνων. Το 2018 με υψηλότερη μέση τιμή, εξάγονταν οι Ποικιλιακοί Οίνοι (3,76 €/kg)
- Η μέση τιμή εξαγωγής των ποικιλιακών οίνων καταγράφει πτωτική πορεία το 2019 (3,23 € / kg) καθαρού βάρους (2018: 3,76 € / kg), ενώ σημαντική είναι η αύξηση της αξίας τους κατά 28,23% έναντι του 2018, με αύξηση και σε ποσότητα κατά 17,68%.
- Οι οίνοι χωρίς Γ.Ε. παρουσίασαν αύξηση στις εξαγωγές τους κατ' αξία ίση με 2,20% και μείωση σε ποσότητα 3,78%. **Αν και αντιπροσωπεύουν το ¼ των εξαγωγών οι οίνοι χωρίς ΓΕ και χωρίς ένδειξη ποικιλίας,** εξάγονται με μέση τιμή 1,79 € / kg (2018: 1,69 € / kg) και το δυσάρεστο είναι ότι πρόκειται για εμφιαλωμένους οίνους, αφού οι χύμα οίνοι αυτής της κατηγορίας αποτελούν το 15,75%. Σύμφωνα με περαιτέρω επεξεργασία που πραγματοποίησε η ΚΕΟΣΟΕ, **οι οίνοι αυτοί απευθύνονται στη γερμανική αγορά.**
- Οι εξαγωγές γλευκών αντιπροσωπεύουν μικρές αξίες και μικρές μέσες τιμές ανά kg (2018: 1,69 € / kg και 2019: 1,52 € / kg).

Σημειώνεται ότι στον Κωδικό 2204 περιλαμβάνεται και η **Ρετσίνα προϊόν ΠΓΕ** (η ονομασία χρησιμοποιείται αποκλειστικά για λευκά και ροζέ, ξηρά ελληνικά κρασιά, που παράγονται με την πατροπαράδοτη μέθοδο της προσθήκης ρετσινιού από πεύκο στο γλεύκος) ενώ ειδικότερα, υπάρχουν 3 ρετσίνες με ένδειξη οίνου ΠΓΕ Περιφερειακής Ενότητας, η Ρετσίνα Αττικής, η Ρετσίνα Βοιωτίας και η Ρετσίνα Εύβοιας, ενώ ακόμη 12 ακόμα ρετσίνες μπορούν να φέρουν με ένδειξη οίνου ΠΓΕ Περιοχής (ο πλήρης κατάλογος μπορεί να αναζητηθεί στον ιστότοπο της ΕΕ που αναφέρεται κάτωθι),

ενώ όσον αφορά στο σύνολο των κρασιών και στις ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, σύμφωνα με τον Κατάλογο της ΕΕ⁵¹ υπάρχουν ήδη εγκεκριμένα (καθώς εκκρεμούν κάποιες αιτήσεις και άλλες αποφάσεις βρίσκονται στη διαδικασία της δημοσίευσης) 31 ελληνικά Κρασιά με ΠΟΠ και 107 Κρασιά με ΠΓΕ (περιλαμβάνονται και ανωτέρω αναφερόμενες Ρετσίνες).

2. Αποστάγματα/Λικέρ και άλλα Οινοπνευματώδη/ (π.χ. Κονιάκ, Μπράντι, Ουϊσκι, Ούζο, Μεταξά, Τζιν, Βότκα, Τεκίλα, Λικέρ κλπ).

⁵⁰ ΚΕΟΣΟΕ, <https://www.keosoe.gr/news/3141-----2019.html>

⁵¹ ΕΕ, <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/> (το σύνολο των ελληνικών ΠΟΠ και ΠΓΕ μπορεί να ανευρεθεί στην σελίδα 134 έως την σελίδα 161 / σύνολο σελίδων 372)

Όσον αρχικά αφορά στο σύνολο του Κλάδου των Αλκοολούχων Ποτών, αναφέρεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του Συνδέσμου Ελλήνων Παραγωγών Αποσταγμάτων Αλκοολούχων Ποτών /ΣΕΑΟΠ⁵², ο Κλάδος :

- παρέχει 31.000 θέσεις πλήρους απασχόλησης στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας
- δραστηριοποιούνται 14.000 επιχειρήσεις με βασική οικονομική δραστηριότητα τα αλκοολούχα ποτά
- η συνεισφορά του Κλάδου στο ΑΕΠ υπολογίζεται στα 1,5 δισ.Ευρώ (2016)
- το **ΜΕΤΑΧΑ** εξάγεται σε περισσότερες από 50 χώρες και συγκαταλέγεται ανάμεσα στα 50 πιο δημοφιλή ποτά παγκοσμίως.

Όσον αφορά στις ονομασίες των προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης/ΓΕ - Geographical indication/GI⁵³,

-**στο Ούζο**, περιλαμβάνονται στον Πίνακα με τις Γεωγραφικές Ενδείξεις των αλκοολούχων ποτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 5 ονομασίες, το Ούζο Μυτιλήνης, το Ούζο Πλωμαρίου, το Ούζο Καλαμάτας, το Ούζο Θράκης και το Ούζο Μακεδονίας,

ενώ από τα υπόλοιπα ελληνικά ποτά, προϊόντα που επίσης είναι ΓΕ είναι το **Τσίπουρο/Τσικουδιά, η Τσικουδιά Κρήτης, το Τσίπουρο Θεσσαλίας, το Τσίπουρο Τυρνάβου και το Τσίπουρο Μακεδονίας**, και όσον αφορά στα Λικέρ, το **Λικέρ Τεντούρα, η Μαστίχα Χίου, το Λικέρ Κίτρο Νάξου και το Λικέρ Κουμκουάτ**.

Όπως προκύπτει από την επεξεργασία των στοιχείων της Μελέτης, **η αξία εξαγωγών** των ανωτέρω προϊόντων του 4ψήφιου κωδικού 2008, κατά το 2017 έφθασε στα 78,7 εκ.Ευρώ, το 2018 έφθασε στα 75,5 εκ.Ευρώ και το 2019 έφθασε στα 75,7 εκ.Ευρώ.

Κυριότερες χώρες εξαγωγών κατά το 2019, ήταν η **Γερμανία** με 30,6 εκ.Ευρώ το 2019, με ποσοστό 40,4% του συνόλου και το **Ιράκ** με 8,9 εκ.Ευρώ με ποσοστό 11,8% του συνόλου, ήτοι Γερμανία και Ιράκ, **συγκεντρώνουν 52,2% των συνολικών εξαγωγών**.

Οι υπόλοιπες 12 κυριότερες χώρες εξαγωγών, μπορούν να τοποθετηθούν σε ομάδες ανάλογα με το ύψος αξίας των εξαγωγών προς αυτές :

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 5 εκ.Ευρώ και 3 εκ.Ευρώ : Βουλγαρία, Τσεχία, Κάτω Χώρες

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 2,7 εκ.Ευρώ και 2 εκ.Ευρώ : Γαλλία, Ισπανία, Δημ.Β.Μακεδονίας

Χώρες με αξία εξαγωγών μεταξύ 1,9 εκ.Ευρώ και 1 εκ.Ευρώ : Κύπρος, Πολωνία, ΗΠΑ, Λετονία, Τουρκία, Αυστρία.

Περαιτέρω και όσον αφορά στις παραπάνω χώρες, σημειώνεται **η συνεχής αύξηση των εξαγωγών σε όλη την διάρκεια της 3ετίας** προς Ιράκ, Τσεχία, Δημ.Βορ.Μακεδονίας και Τουρκία.

Όσον αφορά στα εξαγόμενα επί μέρους προϊόντα, **σύμφωνα με την ανάλυση των στοιχείων σε οκταψήφιο κωδικό** από τον ΣΕΑΟΠ, προκύπτει ότι κυριότερο εξαγόμενο προϊόν της ελληνικής ποτοποιίας, αποτελεί **το Ούζο**.

Σύμφωνα με τον ΣΕΑΟΠ⁵⁴ το ούζο είναι ένα όνομα διακριτικό κατά παράδοση ενός αποστάγματος που η ιστορία του χάνεται στα βάθη των αιώνων. Τις αρχές του πρέπει να τις αναζητήσουμε στην Αίγυπτο, απ' όπου η απόσταξη πέρασε στην Ελλάδα. Αρχικός προορισμός η κατανάλωση στον ελληνικό χώρο, που τότε περιλάμβανε και τη Μικρά Ασία. Οι εμπορικές δάφνες ήρθαν στη συνέχεια.

Το ούζο είναι ένα αλκοολούχο ποτό με άνισο που **παράγεται παραδοσιακά και αποκλειστικά στην Ελλάδα**. Ιδιαίτερα μετά την κατοχύρωση της αποκλειστικής παραγωγής ούζου στην Χώρα μας, το παραδοσιακό μας ποτό προσφέρει δυνατότητες μεγάλης επιτυχίας στην διεθνή αγορά.

Το ούζο είναι ένα απόσταγμα, που οφείλει τους οργανοληπτικούς χαρακτήρες του, στις ουσίες που χρησιμοποιούνται για τον αρωματισμό του, όπως π.χ. ο γλυκάνισος "Pimpinella anisum", ο μάραθος "Foeniculum vulgare miller", ο αστεροειδής άνισος, η μαστίχα, η κανέλα, το γαρύφαλλο, ο κορίανδρος, η ρίζα αγγελικής, η μαστίχα, το φλαμούρι, το κάρδαμο (κακουλές), η μέντα κ.ά., μπήκαν στον άμβυκα για να εξευγενίσουν το απόσταγμα.

Η ειδοποιός διαφορά του ούζου από τα άλλα αλκοολούχα ποτά με άρωμα γλυκάνισου, είναι ο τρόπος αρωματισμού. Στα περισσότερα anis, προηγείται συνήθως η παραλαβή των αρωματικών συστατικών των

⁵² ΣΕΑΟΠ, <http://www.seaop.gr/>

⁵³ ΕΕ, <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/> (Σελίδα 148 έως σελίδα 150 / Σύνολο σελίδων 372)

⁵⁴ ΣΕΑΟΠ <http://www.seaop.gr/spirits-and-distillates/ouzo/>

σπορών με νερό. Κατόπιν, αυτά προστίθενται στο διάλυμα της αλκοόλης. Στο ούζο, παραδοσιακά, η παραλαβή των αρωματικών ουσιών γίνεται φυσικά, με συναπόσταξη των σπορών σε διάλυμα νερού και αλκοόλης. Γι' αυτό και εντάσσεται στην **κατηγορία των αποσταγμένων ανis**.

Οι εξαγωγές ούζου για το 2019, καταλαμβάνουν το 68% (σε όγκο) του συνόλου των εξαγωγών ελληνικών αποσταγμάτων, ενώ οι σημαντικότερες χώρες εξαγωγής του (σε αξία) είναι οι : Γερμανία, με ποσοστό στο σύνολο 50,2%, **Ιράκ** 19,4%, Βουλγαρία 10,7%, Κάτω Χώρες 3%, ΗΠΑ και **Τουρκία**.

Στη συνέχεια και βάσει των στοιχείων της μελέτης, όσον αφορά στην **αξία των εισαγωγών του κωδ.2008 Λικέρ-Αλκοολούχα ποτά**, κατά το 2017 έφθασε στα 163,5 εκ.Ευρώ, το 2018 έφθασε στα 154,8 εκ.Ευρώ και το 2019 έφθασε στα 151,5 εκ.Ευρώ (σημ. σε αντίθεση με τα Κρασιά όπου οι εισαγωγές σημειώνουν συνεχή αύξηση, στα Αλκοολούχα ποτά οι εισαγωγές σημειώνουν συνεχή μείωση).

Κυριότερη χώρα εισαγωγών διαχρονικά -όπως και κατά το 2019-, είναι το **Ηνωμένο Βασίλειο** με αξία εισαγωγών το 2019 στα 49,4 εκ.Ευρώ ή 32,6% του συνόλου, ενώ στη συνέχεια ακολουθούν οι **Κάτω Χώρες** με εισαγωγές το 2019 στα 22,7 εκ.Ευρώ ή 15% του συνόλου, η **Ιταλία** με 21,1 εκ.Ευρώ ή 13,9% του συνόλου και η **Γαλλία** με 12,7 εκ.Ευρώ ή 8,4% του συνόλου, ενώ στις παραπάνω 4 χώρες αντιστοιχεί συνολικά περίπου το 70% των συνολικών εισαγωγών.

Όσον αφορά στο Εμπορικό Ισοζύγιο των Αλκοολούχων Ποτών, σημειώνεται ότι αν και το Έλλειμμα στο Ισοζύγιο παραμένει σε υψηλά επίπεδα και άνω των 75 εκ.Ευρώ, **μειώνεται σημαντικά κατά την τελευταία 3ετία** (84,8 εκ.Ευρώ το 2017, 79,3 εκ.Ευρώ το 2018 και 75,7 εκ.Ευρώ το 2019).

Αναλυτικότερα και όσον αφορά στις εισαγωγές Ουϊσκι, Βότκας και Τζιν :

Αρχικά και όσον αφορά στις εισαγωγές ποτών από το Ην.Βασίλειο. χώρα από την οποία προέρχονται οι μεγαλύτερες εισαγωγές αλκοολούχων ποτών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Πρεσβείας της Ελλάδος στο Ην.Βασίλειο/Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων⁵⁵ και την Ετήσια Έκθεση του, προκύπτει ότι το **ουϊσκι** και το **τζιν**, συμπεριλαμβάνονται ανάμεσα στα 17 κυριότερα εξαγόμενα από το Ην.Βασίλειο προς Ελλάδα προϊόντα.

Όσον αφορά στις συνολικές **εισαγωγές Ουϊσκι** στην Ελλάδα (εξαφήφιος Κωδ. 220830), **έφθασαν το 2019 στα 60,6 εκ.Ευρώ** (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.), **ήτοι αποτελούν περίπου το 40% των συνολικών εισαγωγών αλκοολούχων ποτών.**

Όσον αφορά στις **εισαγωγές Βότκας** (εξαφήφιος Κωδ. 220860), έφθασαν το 2019 στα 22,4 εκ.Ευρώ (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.), ήτοι αποτελούν περίπου το 14,8% των συνολικών εισαγωγών αλκοολούχων ποτών, ενώ όσον αφορά στις **εισαγωγές Τζιν** (εξαφήφιος Κωδ. 220850), έφθασαν το 2019 στα 18,4 εκ.Ευρώ (Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ.), ήτοι αποτελούν περίπου το 12,1% των συνολικών εισαγωγών αλκοολούχων ποτών.

Κατά συνέπεια , οι συνολικές εισαγωγές Ουϊσκι, Βότκας και Τζιν κατά το 2019, υπερβαίνουν σε αξία τα 100 εκ.Ευρώ (για την ακρίβεια 101,4 εκ.Ευρώ).

7.ΚΑΦΕΣ-ΖΑΧΑΡΗ

Τα 2 ανωτέρω προϊόντα αναφέρονται καθώς περιλαμβάνονται στον Κατάλογο των 10 κυριότερων κωδικών που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αγροδιατροφικών και ποτών.

Ο Καφές (Κωδ.0901) δεν παράγεται μεν στην Ελλάδα, μολαταύτα παρουσιάζει σημαντική δυναμική στις εξαγωγές (14,6 εκ.Ευρώ το 2017, 16,5 εκ.Ευρώ το 2018 και 18,7 εκ.Ευρώ το 2019, ήτοι 2019/2017 +28%), αλλά παράλληλα σημαντική δυναμική παρουσιάζουν και οι εισαγωγές (156,7 εκ.Ευρώ το 2017, 202,6 εκ.Ευρώ το 2018 και 211,9 εκ.Ευρώ το 2019, ήτοι 2019/2017 +35%).

Για την Ζάχαρη (Κωδ.1701) υπάρχει η καλλιέργεια ζαχαροκάλαμου στην Ελλάδα, υπολογιζόμενη σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ⁵⁶ σε 1,3 χιλ.εκτάρια, την μικρότερη έκταση καλλιέργειας στην ΕΕ (μεγαλύτερες εκτάσεις καλλιέργειας στην Γαλλία, Γερμανία και Πολωνία) ενώ η μοναδική βιομηχανία του τομέα είναι η Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης/ΕΒΖ.

⁵⁵ Ετήσια Έκθεση Γραφείου ΟΕΥ σχετικό link : <http://agora.mfa.gr/>

⁵⁶ AGRI G4, Sugar Trade Statistics, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/sugar-trade-statistics_en.pdf

Σημειώνεται παράλληλα ότι η Ζάχαρη καθώς είναι βασικό αγροτικό προϊόν παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλό πολλαπλασιαστικό συντελεστή, καθώς χρησιμοποιείται στις περισσότερες κατηγορίες των τροφίμων όπως π.χ. κονσέρβες φρούτων, αρτοποιήματα, ζαχαρώδη προϊόντα, μαρμελάδες, χυμούς φρούτων κ.α.

Οι εξαγωγές της Ζάχαρης εμφανίζονται διαρκώς μειούμενες καθώς το 2017 έφθασαν στα 15,3 εκ.Ευρώ, το 2018 στα 13,5 εκ.Ευρώ και το 2019 στα 9,2 εκ.Ευρώ ενώ οι εισαγωγές έφθασαν στα 170,4 εκ.Ευρώ το 2017, στα 115,6 εκ.Ευρώ το 2018 και στα 122,4 εκ.Ευρώ το 2019.

Σημειώνεται τέλος ότι το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ στη ζάχαρη σε όγκο, είναι επίσης ελλειμματικό καθώς στην δεκαετία 2009-2018, μόλις ένα έτος εμφάνισε πλεόνασμα (το 2017) και τα υπόλοιπα 9 έτη σημείωσε έλλειμμα.

8. ΣΟΓΙΑ Κ' ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ

Καθώς η συνολική αξία εισαγωγών της σόγιας είναι ιδιαίτερα υψηλή, επιβαρύνοντας το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, σημειώνεται ότι αρχικά και όπως προαναφέρθηκε, στον **κωδ. 1201 Κουκιά Σόγιας** εξάγονται ποσότητες αξίας 0,8 χιλ. Ευρώ και εισάγονται ποσότητες αξίας 100,2 εκ. Ευρώ,

- ενώ από τον **κωδ.1507 Σογιέλαιο** εξάγονται ποσότητες αξίας 7,4 εκ. Ευρώ και εισάγονται ποσότητες αξίας 7,1 εκ. Ευρώ ενώ
- και από τον **κωδ.2304 Πίτες και άλλα υπολείμματα από την εξαγωγή Σογιέλαιου** εξάγονται ποσότητες αξίας 19,9 εκ. Ευρώ και εισάγονται ποσότητες αξίας 128,3 εκ. Ευρώ.

Μόνο από αυτούς τους τρεις κωδικούς (καθώς προϊόντα από σόγια περιέχονται σε πλείστες άλλες κατηγορίες, όπως γάλα από σόγια, γιαούρτι, κρέμες, τόφου, ποτά με βάση τη σόγια κλπ, οπότε χρειάζεται η προσφυγή σε 8ψήφιο κωδικό για να καθορισθεί η συνολική αξία) **το συνολικό έλλειμμα υπερβαίνει τα 207 εκ.Ευρώ.**

Παράλληλα σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁵⁷, η ΕΕ εισάγει περίπου 14 εκ. τόνους σπόρων σόγιας τον χρόνο, που χρησιμοποιούνται ως πηγή πρωτεΐνης για τη διατροφή ζώων, όπως πουλερικών, χοίρων και βοοειδών, καθώς και για την γαλακτοπαραγωγή.

9. Κωδ.1301 Γομολάκα /Μαστίχα Χίου

Όπως προαναφέρθηκε στον οκταψήφιο Κωδικό 13019000 που έχει περιγραφή "Άλλα", εμπεριέχεται η Μαστίχα Χίου, ενώ η εξαγωγές του 4ψήφιου Κωδικού 1301 κατευθύνονται προς ΗΠΑ (15% συνόλου), Ην.Αραβικά Εμιράτα (14,5% συνόλου), Ν.Κορέα (14,5% συνόλου) καθώς και σε Μαυριτανία, Γαλλία και Σ.Αραβία.

Όσον αφορά στα στοιχεία της ελληνικής παραγωγής, **η μαστίχα παράγεται μόνο στο νησί της Χίου**, η Μαστίχα, η Τσίχλα και το Μαστιχέλαιο, προϊόντα του Συνεταιρισμού/ Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου, είναι προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης/**ΠΟΠ**, ενώ παράλληλα η μαστιχοκαλλιέργεια εγγράφηκε το 2014 στον κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας (UNESCO 2003).

Όσον αφορά στην Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου (Ε.Μ.Χ) και σύμφωνα με τον ιστότοπό της⁵⁸, ιδρύθηκε το 1938 βάσει του Νόμου 1390, είναι Αναγκαστικός Συνεταιρισμός και αποτελεί το φορέα αποκλειστικής διαχείρισης της φυσικής μαστίχας Χίου τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Αποτελεί την συλλογική έκφραση 20 πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών των 24 Μαστιχοχωρίων που βρίσκονται στην νότια Χίο. Σήμερα, η Ένωση Μαστιχοπαραγωγών Χίου αριθμεί 4.543 φυσικά μέλη και είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε μέγεθος οργανισμούς της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου ενώ παράλληλα θεωρείται συνεταιρισμός - πρότυπο για τα ελληνικά δεδομένα.

Η Ένωση έχει ως κύρια δραστηριότητα τη συλλογή, επεξεργασία και εμπορία φυσικής μαστίχας και την παραγωγή και εμπορία προϊόντων μαστίχας. Η εμπορική της δραστηριότητα είναι κυρίως εξαγωγική αφού περίπου το 70% της ετήσιας παραγωγής της μαστίχας Χίου προωθείται στις αγορές του εξωτερικού.

Όσον αφορά στη μαστίχα της Χίου, είναι η ρητινώδης έκκριση του **μαστιχόδενδρου** (*Pistacia Lentiscus* var. Chia). Πρόκειται για φυσική, αρωματική ρητίνη, που εκκρίνεται σε σχήμα δακρύων από τον κορμό και τα

⁵⁷ ΕΕ Δελτίο Τύπου https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_19_161

⁵⁸ EMX, <https://www.gummastic.gr/el/>

μεγάλα κλαδιά του μαστιχόδενδρου, στις επιφανειακές τομές που τού προξενούν οι παραγωγοί με αιχμηρά εργαλεία

Το μαστιχόδενδρο ή σχίνος – επιστημονικά Pistacia Lentiscus var. Chia (οικογένεια Anacardaceae), είναι θάμνος αειθαλής ύψους 2-3 μέτρων, που αναπτύσσεται αργά και παίρνει την πλήρη ανάπτυξή του μετά από 40-50 χρόνια, φτάνοντας μέχρι και τα 5 μέτρα ύψος στα ηλικιωμένα φυτά. Τα ειδικά χαρακτηριστικά του εδάφους και του μικροκλίματος της Χίου και η παραδοσιακή καλλιέργεια επιφέρουν τελικά ένα τόσο εντυπωσιακό αποτέλεσμα και διαμορφώνουν τη μοναδικότητα αυτής της ξεχωριστής ρητίνης.

Σημειώνεται παράλληλα ότι η ευεργετική δράση της μαστίχας, έχει τεκμηριωθεί επιστημονικά κατά των παθήσεων του πεπτικού συστήματος, η συμβολή της στη στοματική υγιεινή, η σημαντική αντιμικροβιακή και αντιφλεγμονώδης δράση της και το γεγονός ότι αποτελεί φυσικό αντιοξειδωτικό. Παράλληλα, η μαστίχα Χίου, συμβάλει στην επούλωση τραυμάτων και στην ανάπλαση της επιδερμίδας.

Ως κύρια προϊόντα του Συνεταιρισμού καταγράφονται, η φυσική μαστίχα, η μαστίχα σε σκόνη για μαγειρική χρήση, διατροφική σκόνη, κάψουλες μαστίχας, μαστιχέλαιο, άρωμα μαστιχέλαιου, μαστιχόνερο, και οι τσίχλες ΕΛΜΑ, ενώ όπως αναφέρεται στον ιστότοπο της Ένωσης, στην Ένωση υπάγεται και η εταιρεία MEDITERRA ABEΣΣΕ η οποία ιδρύθηκε το καλοκαίρι του 2002 στα πλαίσια της αναδιοργάνωσης της Ένωσης, με βασικούς σκοπούς, την δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού προβολής για τη μαστίχα Χίου, τον σχεδιασμό και παραγωγή προϊόντων, την διαμόρφωση της εμπορικής πολιτικής της Μαστίχας, την ανάπτυξη δικτύου καταστημάτων λιανικής πώλησης κ.ά. με την εταιρία να διαχειρίζεται καταστήματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, να λειτουργεί μονάδα παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων στη Χίο όπου παρασκευάζονται περίπου 100 διαφορετικά προϊόντα και να αποτελεί και τον διανομέα αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε.

ΠΟΡΕΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ-ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ

Από την καταγραφή των εξαγωγών και εισαγωγών στους 156 Κωδικούς, μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα και για την πορεία του κάθε προϊόντος ανά χώρα είτε εξαγωγής είτε εισαγωγής, κατά την τριετία 2017-2019. Δειγματοληπτικά αναφέρονται τα εξής :

Εξαγωγές

- **Κωδ. 0204 Κρέατα προβατοειδών**, Αύξηση προς Ιταλία και Γερμανία
- **Κωδ. 0302 Ψάρια νωπά**, Αύξηση προς Ισπανία, Ρουμανία, Καναδά, Κύπρο, Ελβετία, μείωση προς Ιταλία, Γαλλία
- **Κωδ. 0403 Γιαούρτι**, Αύξηση προς Ιταλία, Ην.Βασίλειο, Γαλλία, Σουηδία, Δανία, μείωση προς Νορβηγία
- **Κωδ. 0406 Τυριά**, Αύξηση προς Ιταλία, ΗΠΑ, Γαλλία, Αυστρία, Κάτω Χώρες, Βέλγιο, μείωση προς Ην.Βασίλειο, Βουλγαρία

- **Κωδ. 0805 Εσπεροδοειδή**, Αύξηση προς Ρουμανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Ουκρανία, Αυστρία, Λιθουανία, μείωση προς Κροατία
- **Κωδ. 0807 Πεπόνια-καρπούζια**, Αύξηση προς Ιταλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ην.Βασίλειο, Κροατία, Λιθουανία
- **Κωδ. 0808 Μήλα-Αχλάδια**, Αύξηση προς Αίγυπτο, Ισραήλ, μείωση προς Ιορδανία, Βουλγαρία, Ρουμανία
- **Κωδ. 1517 Μαργαρίνη**, Αύξηση προς Κύπρο, μείωση προς Σ.Αραβία.
- **Κωδ. 1806 Σοκολάτα**, Αύξηση προς Κύπρο, Ισραήλ, Αίγυπτο, Γαλλία μείωση προς Βελγιο, Ην.Βασίλειο
- **Κωδ. 1902 Ζυμαρικά**, Αύξηση προς Γερμανία, Ρουμανία, Πολωνία, Βέλγιο, Κίνα, Κούβα, σταθερές προς Ιταλία, Κύπρο

Εισαγωγές

- **Κωδ.0201 Κρέατα Βοειδών**, Αύξηση από Ισπανία, Πολωνία, μείωση από Βέλγιο, παραμένουν σταθερές από Γαλλία
- **Κωδ. 0306 Μαλακόστρακα**, Αύξηση από Ισημερινό, Μπαγκλαντές, μείωση από Ισπανία
- **Κωδ. 0401 Γάλα**, Αύξηση από Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχία, μείωση από Γερμανία, Σλοβακία
- **Κωδ. 0603 Άνθη**, Αύξηση από Κάτω Χώρες
- **Κωδ. 0713 Όσπρια**, Αύξηση από Κιργιζία, σταθερές από Καναδά, μείωση από Μεξικό
- **Κωδ. 0901 Καφές**, Αύξηση από Βραζιλία, Γαλλία, Κύπρο, Ισπανία, Ινδία, Βιετνάμ, Αιθιοπία, μείωση από Γουατεμάλα
- **Κωδ. 1701 Ζάχαρη**, Αύξηση από Ελ Σαλβαδόρ, μείωση από Ην.Βασίλειο, Γαλλία, Δανία, Ιταλία
- **Κωδ. 1901 Εκχυλίσματα βύνης**, Αύξηση από Κάτω Χώρες, Ιταλία, Γερμανία, μείωση από Γαλλία, Ισπανία.
- **Κωδ. 2007 Γλυκά κουταλιού/μαρμελάδες**, Αύξηση από Βέλγιο, Ιταλία, μείωση από Γερμανία

Α. ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ – ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ

Λόγω του μεγάλου πλήθους των 125 εξεταζόμενων κωδικών, σταχυολογούνται και αναφέρονται οι εξής :

Α.1. ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ / ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ

- Κωδ. 0204 **Κρέατα Προβατοειδών**, Ιταλία και Ισπανία
- Κωδ. 0302 **Ψάρια νωπά**, Ιταλία και Ισπανία
- Κωδ. 0403 **Γιαούρτι**, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο
- Κωδ. 0406 **Τυριά**, Γερμανία και στη συνέχεια Ηνωμένο Βασίλειο και Ιταλία
- Κωδ. 0702 **Ντομάτες νωπές**, Βουλγαρία
- Κωδ. 0805 **Εσπεριδοειδή**, Ρουμανία
- Κωδ. 0806 **Σταφύλια**, Ηνωμένο Βασίλειο και Γερμανία
- Κωδ. 0808 **Μήλα**, Αίγυπτος
- Κωδ. 0810 **Φράουλες**, Γερμανία και Ιταλία
- Κωδ. 1006 **Ρύζι**, Τουρκία
- Κωδ. 1509 **Ελαιόλαδο**, Ιταλία και στη συνέχεια Γερμανία και ΗΠΑ
- Κωδ. 1704 **Ζαχαρώδη προϊόντα**, Γερμανία
- Κωδ. 1806 **Σοκολάτα**, Κύπρος και Γαλλία
- Κωδ. 1902 **Ζυμαρικά**, Ιταλία
- Κωδ. 1905 **Προϊόντα αρτοποιίας**, Κύπρος, ΗΠΑ και Βουλγαρία
- Κωδ. 2002 **Ντομάτες παρασκευασμένες**, Ηνωμένο Βασίλειο
- Κωδ. 2005 **Λαχανικά παρασκευασμένα –Ελιές-**, ΗΠΑ και στη συνέχεια Γερμανία
- Κωδ. 2007 **Γλυκά κουταλιού/ζελέδες/μαρμελάδες**, Ρωσία και ΗΠΑ
- Κωδ. 2008 **Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα –Κονσέρβες Ροδάκινο-**, Γερμανία και στη συνέχεια Ηνωμένο Βασίλειο και Γαλλία
- Κωδ. 2105 **Παγωτά**, Κύπρος και Ηνωμένο Βασίλειο
- Κωδ. 2203 **Μπίρα**, Αλβανία και στη συνέχεια Βουλγαρία
- Κωδ. 2204 **Κρασιά**, Γερμανία και στη συνέχεια ΗΠΑ

Α.2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΝΑ ΚΩΔΙΚΟ

Κωδ. 0201 **Κρέατα Βοειδών νωπά**, Γαλλία και στη συνέχεια Κάτω Χώρες
Κωδ. 0203 **Κρέατα Χοιροειδών**, Κάτω Χώρες και στη συνέχεια Γερμανία
Κωδ. 0204 **Κρέατα Προβατοειδών**, Ν.Ζηλανδία
Κωδ. 0207 **Κρέατα Πουλερικών**, Βουλγαρία και στη συνέχεια Βουλγαρία
Κωδ. 0302 **Ψάρια νωπά**, Τουρκία και στη συνέχεια Νορβηγία
Κωδ. 0407 **Αυγά πτηνών**, Βουλγαρία
Κωδ. 0409 **Μέλι**, Βουλγαρία
Κωδ. 0603 **Άνθη**, Κάτω Χώρες
Κωδ. 0701 **Πατάτες νωπές**, Αίγυπτος και στη συνέχεια Κύπρος και Γαλλία
Κωδ. 0703 **Κρεμμύδια**, Ινδία και Αίγυπτος
Κωδ. 0713 **Όσπρια ξερά**, Καναδάς και στη συνέχεια Κίνα και Μεξικό
Κωδ. 0802, **Καρποί με κέλυφος**, ΗΠΑ
Κωδ. 0803, **Μπανάνες**, Ισημερινός
Κωδ. 0901 **Καφές**, Ιταλία και στη συνέχεια Βραζιλία
Κωδ. 1001 **Σιτάρι** και Κωδ. 1003 **Καλαμπόκι**, Βουλγαρία
Κωδ. 1006 **Ρύζι**, Πακιστάν και Ιταλία
Κωδ. 1201 **Κουκιά Σόγιας**, Ουκρανία και Παραγουάη
Κωδ. 1202 **Αράπικα φιστίκια**, Αργεντινή
Κωδ. 1207 **Σπέρματα και ελαιώδεις καρποί**, Σουδάν και Ινδία
Κωδ. 1501 **Φοινικέλαιο**, Ινδονησία
Κωδ. 1512 **Λάδια ηλιοτροπίου**, Βουλγαρία
Κωδ. 1513 **Λάδια Κοκοφοίνικα**, Ινδονησία
Κωδ. 1602 **Παρασκευάσματα-κονσέρβες κρεάτων**, Γερμανία
Κωδ. 1604 **Παρασκευάσματα-κονσέρβες ψαριών**, Ιταλία και Ταϊλάνδη
Κωδ. 1701 **Ζάχαρη**, Γερμανία και στη συνέχεια Μαυρίκιος και Βέλγιο
Κωδ. 1904 **Τρόφιμα που λαμβάνονται από διόγκωση-φρίξη δημητριακών** (κυρίως corn flakes, muesli), Γαλλία και Βουλγαρία
Κωδ. 2105 **Παγωτά**, Γερμανία και στη συνέχεια Σερβία
Κωδ. 2203 **Μπίρα**, Γερμανία και στη συνέχεια Βέλγιο και Μεξικό
Κωδ. 2204 **Κρασιά**, Γαλλία και στη συνέχεια Ιταλία

B. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΚΩΔΙΚΟΥΣ ΜΕ ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ < ΤΩΝ 7 εκ.Ευρώ.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του φύλλου 5 στον επισυναπτόμενο Πίνακα excel, στον οποίο περιλαμβάνονται 31 προϊόντα, σημειώνονται τα εξής :

ο Κωδ.0910 Ζιγγίβερι, κρόκος (ζαφορά), curcuma, θυμάρι, φύλλα δάφνης, curry και άλλα μπαχαρικά, Έλλειμμα ισοζυγίου 1 εκ.Ευρώ.

Οι εξαγωγές του ανωτέρου κωδικού κατευθύνονται προς Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία (συνολικό ποσοστό στις εξαγωγές 52%), ενώ οι εισαγωγές προέρχονται από Κίνα, Κάτω Χώρες και Γερμανία (συνολικό ποσοστό στις εισαγωγές 50%).

Πέραν αυτού και όσον αφορά ειδικότερα στην παραγωγή κρόκου, σημειώνεται ότι στην Ελλάδα καλλιεργείται ο εξαιρετικής ποιότητας **Κρόκος/safran στη περιοχή της Κοζάνης**, ενώ το Προϊόν έχει αναγνωρισθεί ως ΠΟΠ από την ΕΕ από το 1999 (Dossier Number EL/PDO/0005/0048).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕ⁵⁹ ο κρόκος χρησιμοποιείται κυρίως στη μαγειρική, σε μικρές ποσότητες λόγω της έντονης γεύσης του. Χρησιμοποιείται συχνά για τον αρωματισμό του ρυζιού που συνοδεύει ψάρι ή κοτόπουλο, για παράδειγμα. Ωστόσο, η έντονη χρωστική του ικανότητα, ιδιαίτερα ισχυρή στον κρόκο Κοζάνης, έχει ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται επίσης στην παρασκευή χρωμάτων ή στη βαφή ενδυμάτων. Λόγω των θεραπευτικών ιδιοτήτων που του αποδίδουν, ο κρόκος απαντάται στη σύνθεση καλλυντικών ή φαρμακευτικών προϊόντων.

⁵⁹ΕΕ , https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/eu-quality-food-and-drink/krokos-kozanis_el

Περαιτέρω και σύμφωνα με τα στοιχεία του “Αναγκαστικού Συνεταιρισμού Κροκοπαγωγών Κοζάνης”⁶⁰ ο Συνεταιρισμός ιδρύθηκε το 1966, λειτουργεί με την σημερινή του ονομασία από το 1971, έχει την έδρα του στο χωριό Κρόκος του Νομού Κοζάνης, μέσα στην οποία βρίσκονται οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις των μελών του, συμμετέχουν περίπου 1000 μέλη, στην καλλιέργεια του κρόκου εργάζονται περίπου 5.000 άτομα, ενώ κάθε παραγωγός έχει την υποχρέωση να παραδίδει το προϊόν στον Συνεταιρισμό για κοινή διαχείριση.

ο Κωδ.1212 Χαρούπια, φύκια, ζαχαρότευτλα και ζαχαροκάλαμα, Έλλειμμα ισοζυγίου 1,6 εκ.Ευρώ.

Οι εξαγωγές του ανωτέρου κωδικού κατευθύνονται κυρίως προς Ιταλία (συνολικό ποσοστό στις εξαγωγές 68%), ενώ οι εισαγωγές προέρχονται από Κάτω Χώρες, Ιαπωνία και Ιρλανδία (συνολικό ποσοστό στις εισαγωγές 69%).

Όσον αφορά **στα Χαρούπια** (επιστημονική ονομασία “*Ceratonia siliqua*” η οποία προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη “κέρας” και τη λατινική “siliqua”/λοβός που παραπέμπει στο κερατόμορφο σχήμα του καρπού) τα οποία και αποτελούν τον κύριο υποκωδικό της ανωτέρω ομάδας, σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία του FAO⁶¹, η συνολική παγκόσμια παραγωγή για το 2018, έφθασε στους περίπου 145 χιλ. τόνους, ενώ η **Ελλάδα καταλαμβάνει την 4^η θέση παγκόσμια με περίπου 14,6 χιλ. τόνους και ποσοστό 10% επί του συνόλου** (1^η η Πορτογαλία με 40 χιλ. τόνους, 2^η η Ιταλία με 31 χιλ. τόνους, 3^ο το Μαρόκο με 22,5 χιλ. τόνους, 5^η η Τουρκία με 13,8 χιλ. τόνους και 6^η η Κύπρος με 6,7 χιλ. τόνους).

Όσον αφορά στην εξέλιξη της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής από το 2011, σύμφωνα με τα στοιχεία του FAO⁶², παρατηρείται ότι έφθανε συνολικά στους 214 χιλ. τόνους, σημείωσε μείωση το 2018 σε σχέση με το 2011 κατά 32%, καθώς ουσιαστικά μηδενίστηκε η ισπανική παραγωγή που από τους 70.000 τόνους έφθασε στους 0,5 χιλ. τόνους, ενώ παράλληλα μειώθηκε σημαντικά σε Μαρόκο -40 χιλ. τόνοι το 2011, 22,5 χιλ. τόνοι το 2018- και Τουρκία -45 χιλ. τόνοι το 2011, 13,8 χιλ. τόνοι το 2018-. **Η Ελλάδα ήταν η μοναδική χώρα στην οποία σημειώθηκε αύξηση το 2018 έναντι του 2011 κατά περίπου 4,6 χιλ. τόνους**, ενώ στην Ιταλία παρέμεινε σταθερή και στην Πορτογαλία σημείωσε μείωση κατά 11%.

Περαιτέρω και όσον αφορά τα στοιχεία παραγωγής για την Ελλάδα, παρατηρείται ότι αν και τα χαρούπια αποτελούσαν ένα από τα βασικά παραγόμενα προϊόντα κατά περίοδο ιδιαίτερα του Β' Παγκοσμίου πολέμου αλλά και τη μεταπολεμική περίοδο, εγκαταλείφθηκε στη συνέχεια η καλλιέργειά τους, με τα χαρούπια να θεωρούνται ζωοτροφή και τη χαρουπιά να συναντάται κυρίως ως διακοσμητικό δένδρο.

Κατά την τελευταία δεκαετία όμως η τάση αυτή φαίνεται να εγκαταλείπεται και η καλλιέργεια να ενδυναμώνεται **με κέντρο την Κρήτη**, όπου και συναντάται σε όλους τους Νομούς της, ενώ παράλληλα επισημαίνεται ότι στην Κρήτη υπάρχει και το μοναδικό χαρουποδάσος της Μεσογείου, στη περιοχή “Τρεις Εκκλησιές” που βρίσκεται στα νότια του νομού Ηρακλείου.

Όπως προκύπτει από τη βιβλιογραφία, **το χαρούπι/carob είναι υπερτροφία**, καθώς είναι προϊόν πλήρες σε σάκχαρα, πρωτεΐνες, βιταμίνη Α, βιταμίνες του συμπλέγματος Β και ιχνοστοιχεία, εξαιρετική πηγή ασβεστίου, πλούσιο σε φυτικές ίνες, δεν περιέχει γλουτένη κ.ά. και δύνανται να παραχθούν πλήθος προϊόντων από αυτό, μεταξύ των οποίων αναφέρονται χαρακτηριστικά : χαρουπάλευρο/carob flour (με χρήσεις, παρασκευή αρτοποιημάτων και γλυκισμάτων), χαρουπόσκονη, παστέλι, υποκατάστατο σοκολάτας, υποκατάστατο κακάο, υποκατάστατο καφέ, τσάι από χαρούπι, ρακή, σάλτσες, ζωοτροφές, ενώ από τον σπόρο του χαρουπιού εξάγεται επίσης γόμμα που χρησιμοποιείται στη βιομηχανία τροφίμων και στη φαρμακευτική.

Κωδ.0909 Σπέρματα Γλυκάνισου-Μάραθου-Κορίανδρου, σημειώθηκαν κατά το 2019 εξαγωγές αξίας 35 χιλ.Ευρώ και εισαγωγές αξίας 1,05 εκ.Ευρώ, με αποτέλεσμα **το έλλειμμα του ισοζυγίου να φθάσει στο 1,02 εκ.Ευρώ.**

Καθώς ο γλυκάνισος χρησιμοποιείται είτε ως βότανο, είτε στην μαγειρική-ζαχαροπλαστική, είτε στην παρασκευή **ούζου** και λικέρ, είναι σαφές ότι η αύξηση των εξαγωγών π.χ. του ούζου εάν δεν αυξηθεί η τοπική παραγωγή, θα επιφέρει και αύξηση των εισαγωγών γλυκάνισου..

⁶⁰ ΑΣΚΚ, <http://www.safran.gr/partnership.asp> ,

⁶¹ FAO, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC/visualize> ,

⁶² Carob production in the world and the Mediterranean Basin 2000-2011 -FAOSTAT 2012-

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ-ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ 2019, ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ – ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ/ΠΟΤΩΝ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Εάν αθροιστούν τα σύνολα των εξαγωγών/εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών ανά χώρα στους Διψήφιους Κωδικούς, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁶³ και παράλληλα αντιπαραβληθούν με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.⁶⁴ που αφορούν συνολικές εξαγωγές/εισαγωγές ανά χώρα (2019) προκύπτουν τα εξής:

⁶³ ΕΛ.ΣΤΑΤ. Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές κατά χώρα και τετραψήφιο επίπεδο Διεθνούς Ταξινόμησης Συνδυασμένης Ονοματολογίας (CN4) - 2019

⁶⁴ ΕΛ.ΣΤΑΤ. Χρονοσειρά, 09. Εισαγωγές-Αφίξεις, Εξαγωγές-Αποστολές, κατά Χώρα - Εταίρο (Προσωρινά Στοιχεία) (Ιανουαρίου 2004 - Δεκεμβρίου 2019)

Όπως προαναφέρθηκε το γενικό Σύνολο Εξαγωγών Αγροδιατροφικών Προϊόντων κ' Ποτών έφθασε σε αξία το 2019 στα 5.612,2 εκ.Ευρώ.

Οι 17 κυριότερες χώρες εξαγωγών (με αξία εξαγωγών προς κάθε μία άνω των 70 εκ.Ευρώ), οι οποίες και καταγράφονται στον παρακάτω Πίνακα, συγκεντρώνουν συνολική αξία εξαγωγών στα **4.615,0 εκ.Ευρώ ή 82,2%** στο γενικό σύνολο εξαγωγών αγροδιατροφικών και ποτών.

Παρατηρείται επίσης ότι :

οι δύο πρώτες χώρες προορισμού Ιταλία και Γερμανία συγκεντρώνουν αξία 1.638,0 εκ.Ευρώ ή ποσοστό **29,2%** στο σύνολο, οι δέκα πρώτες Ιταλία, Γερμανία, Ην.Βασίλειο, ΗΠΑ, Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία και Ισπανία συγκεντρώνουν συνολική αξία εξαγωγών 3.928,8 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 70% στο σύνολο, ενώ εάν προστεθούν και οι υπόλοιπες 7 χώρες, Πολωνία, Βέλγιο, Αλβανία, Αυστρία, Σουηδία, Αυστραλία και Καναδάς, στο σύνολο αξίας εξαγωγών φθάνει στα 4.615,0 εκ.Ευρώ ή 82,2% του συνόλου.

Υπογραμμίζεται ότι **η αξία εξαγωγών μόνο προς το Ηνωμένο Βασίλειο φθάνει στο 6,9%** της συνολικής αξίας εξαγωγών των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, ενώ **όσον αφορά στις ΗΠΑ, Αυστραλία και Καναδά, συγκεντρώνουν συνολική αξία εξαγωγής στα 518,1 εκ.Ευρώ ή 9,2% του συνόλου.**

Παράλληλα στον Πίνακα καταγράφονται και τα ποσοστά του συνόλου των Αγροδιατροφικών προϊόντων και Ποτών στο Σύνολο των εξαγωγών -εισαγωγών στην κάθε χώρα, για να διαπιστωθεί η συμβολή του κλάδου στις συνολικές εξαγωγές/εισαγωγές προς/από την κάθε χώρα.

Τα υψηλότερα ποσοστά εξαγωγών στο σύνολο αγροδιατροφικών-ποτών ως προς το γενικό σύνολο εξαγωγών προς την κάθε χώρα, καταγράφουν οι : Καναδάς με 40,6%, Αυστραλία με 40,3%, Σουηδία με 36,1%, Γερμανία με 34,6%, Αυστρία με 31,8%, Ην.Βασίλειο με 30,9% και Κάτω Χώρες με 30,6%.

Στον αντίποδα και όσον αφορά στις **συνολικές εισαγωγές αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών** (σύνολο 7.085,9 εκ.Ευρώ το 2019), **κυριότερη χώρα εισαγωγών είναι οι Κάτω Χώρες** με αξία εισαγωγών στα 913,2 εκ.Ευρώ με ποσοστό στο σύνολο στο 12,9%, ενώ ακολουθούν 7 ακόμη χώρες με αξίες εισαγωγών μεγαλύτερες των 220 εκ.Ευρώ, οι : Γερμανία με 825,5 εκ.Ευρώ και ποσοστό στο σύνολο 11,7%, Ιταλία με 669,2 εκ.Ευρώ και ποσοστό 9,5%, Βουλγαρία με 561,1 εκ.Ευρώ και ποσοστό 7,9%, Γαλλία με 560,8 εκ.Ευρώ και ποσοστό επίσης 7,9%, Ισπανία με 405,2 εκ.Ευρώ και ποσοστό 5,7 εκ.Ευρώ, Βέλγιο με 247,8 εκ.Ευρώ και ποσοστό 3,5% και Πολωνία με 223,4 εκ.Ευρώ και ποσοστό 3,2%.

Η συνολική αξία εισαγωγών από τις ανωτέρω 8 χώρες φθάνει στα 4.406,2 εκ.Ευρώ (2019), ενώ το συνολικό ποσοστό εισαγωγών φθάνει στο 62,2% του συνόλου των εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Παράλληλα τα υψηλότερα ποσοστά εισαγωγών στο σύνολο αγροδιατροφικών-ποτών ως προς το γενικό σύνολο εισαγωγών από την κάθε χώρα καταγράφουν οι : Κάτω Χώρες με 32,5%, Καναδάς με 29,2%, Βουλγαρία με 28,2% και Πολωνία με 26%.

Ιδιαίτερα δε όσον αφορά στις 10 κυριότερες χώρες **εξαγωγών** (Ιταλία, Γερμανία, Ην.Βασίλειο, ΗΠΑ, Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία και Ισπανία) και στη συμβολή του εμπορικού ισοζυγίου των αγροδιατροφικών-ποτών, στο γενικό εμπορικό ισοζύγιο με την κάθε χώρα, καταγράφονται τα εξής :

1. **Ιταλία**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 1.146,0 εκ.Ευρώ, **Πλεόνασμα** εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 175,8 εκ.Ευρώ
2. **Γερμανία**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 3.882,0 εκ.Ευρώ, Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών **32,5 εκ.Ευρώ**
3. **Ην.Βασίλειο**, Πλεόνασμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 40,3 εκ.Ευρώ, Πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών **211,7 εκ.Ευρώ**
4. **ΗΠΑ**, Πλεόνασμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 81,9 εκ.Ευρώ, Πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών **286,2 εκ.Ευρώ**
5. **Κύπρος**, Πλεόνασμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 1.738,3 εκ.Ευρώ, Πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 247,7 εκ.Ευρώ
6. **Βουλγαρία**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 354,2 εκ.Ευρώ, Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 247,8 εκ.Ευρώ

7. **Ρουμανία**, Πλεόνασμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 194,3 εκ.Ευρώ, Πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 78,4 εκ.Ευρώ
8. **Κάτω Χώρες**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 2.105,5 εκ.Ευρώ, Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 696 εκ.Ευρώ
9. **Γαλλία**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 1.200,7 εκ.Ευρώ, Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 350,4 εκ.Ευρώ
10. **Ισπανία**, Έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 935,5 εκ.Ευρώ, Έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 204,4 εκ.Ευρώ

Αναλυτικότερα :

		2019*		Ποσοστό Αγροδιατροφικών στο Σύνολο των Εξαγωγών
A/A	ΧΩΡΕΣ	Αξίες σε εκ.Ευρώ		
1	ΙΤΑΛΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		845,0	3.677,90	23,0
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		669,2	4.823,90	13,9
2	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		793,0	2.293,40	34,6
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		825,5	6.175,40	13,4
3	ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		385,5	1.247,30	30,9
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		173,8	1.207,00	14,4
4	ΗΠΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		371,3	1.305,30	28,4
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		85,1	1.223,40	7,0
5	ΚΥΠΡΟΣ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		329,9	2.068,20	16,0
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		82,2	411,1	20,0
6	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		313,3	1.634,50	19,2
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		561,1	1.988,70	28,2
7	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		262,4	1.043,10	25,2
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		184,0	848,8	21,7

8	ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		217,2	709,8	30,6
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		913,2	2.812,30	32,5
9	ΓΑΛΛΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		210,4	1.198,40	17,6
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		560,8	2.399,10	23,4
10	ΙΣΠΑΝΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		200,8	1.117,30	18,0
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		405,2	2.052,80	19,7
11	ΠΟΛΩΝΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		144,0	504,4	28,5
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		223,4	858,7	26,0
12	ΒΕΛΓΙΟ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		112,2	487,1	23,0
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		247,8	1.722,70	14,4
13	ΑΛΒΑΝΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		110,2	572,7	19,2
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		13,6	128,7	10,6
14	ΑΥΣΤΡΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		94,5	296,8	31,8
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		95,1	573,0	16,6
15	ΣΟΥΗΔΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		78,5	217,5	36,1
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		32,0	401,7	8,0
16	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		75,9	188,4	40,3
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %
		1,8	18,5	9,7
17	ΚΑΝΑΔΑΣ	Σύνολο Εξαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εξαγωγών	Ποσοστό %
		70,9	153,3	46,2
		Σύνολο Εισαγωγ.Αγροδιατρ.Πρ.	Γενικό Συν.Εισαγωγών	Ποσοστό %

		24,8	85,0	29,2
--	--	------	------	------

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία-Δημιουργία Πίνακα Παντ.Γιαννούλης

Πέραν των ανωτέρω χωρών, και ειδικότερα για το εμπορικό ισοζύγιο αγροδιατροφικών-ποτών (2019) με την **Ρωσία** και την **Κίνα**, προκύπτει ότι οι δύο Χώρες είναι περισσότερο Προμηθεύτριες Χώρες και λιγότερο εξαγωγικοί προορισμοί, καθώς :

- στη μεν **Ρωσία** για το 2019 εξήχθησαν αγροδιατροφικά προϊόντα/ποτά αξίας περίπου 19,5 εκ.Ευρώ και εισήχθησαν αγροδιατροφικά προϊόντα/ποτά αξίας 58,8 εκ.Ευρώ, με αποτέλεσμα το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου να φθάνει στα 39,3 εκ.Ευρώ.
- στη **Κίνα** εξήχθησαν αγροδιατροφικά προϊόντα/ποτά αξίας περίπου 16,7 εκ.Ευρώ και εισήχθησαν αγροδιατροφικά προϊόντα/ποτά αξίας 59,2 εκ.Ευρώ, με αποτέλεσμα το έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου να φθάνει στα 42,5 εκ.Ευρώ.

Υπογραμμίζονται επίσης τα μεγάλα ελλείμματα του ισοζυγίου **αγροδιατροφικών-ποτών** που παρουσιάζονται με τις παρακάτω χώρες :

- **Αργεντινή**, Εξαγωγές 192 χιλ.Ευρώ – Εισαγωγές 159,5 εκ.Ευρώ, **Έλλειμμα 159,2 εκ.Ευρώ**, κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα: Πίτες για εξαγωγή σογιέλαιου, Εσπεριδοειδή, Μαλακόστρακα, Αράπικα φυστίκια.
- **Δανία**, Εξαγωγές 57,1 εκ.Ευρώ – Εισαγωγές 203,4 εκ.Ευρώ, **Έλλειμμα 146,3 εκ.Ευρώ**, κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα: Κρέατα βοειδών, Κρέατα Χοιροειδών, Γάλα, Ορός γάλακτος, Βούτυρο, Τυριά και Αλεύρια/Σκόνες από κρέας-ψάρια.
- **Ινδονησία**, Εξαγωγές 2,5 εκ.Ευρώ – Εισαγωγές 82,4 εκ.Ευρώ, **Έλλειμμα 80 εκ.Ευρώ**, κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα, Φοινικέλαιο, Λάδια κοκοφοίνικα, Μαλάκια.
- **Ινδία**, Εξαγωγές 5,2 εκ.Ευρώ – Εισαγωγές 81,1 εκ.Ευρώ, **Έλλειμμα 76 εκ.Ευρώ**, κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα : Μαλάκια, Μαλακόστρακα, Καρύδια κοκοφοίνικα, Καφές, Κρεμμύδια, Σπέρματα-ελαιώδεις καρποί.
- **Βραζιλία**, Εξαγωγές 3 εκ.Ευρώ – Εισαγωγές 60,1 εκ.Ευρώ, **Έλλειμμα 57 εκ.Ευρώ**, κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα : Καφές και Κουκιά σόγιας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ- ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1.ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ – ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Περαιτέρω και κάνοντας μία αναδρομή στο σχετικά πρόσφατο παρελθόν, σημειώνεται ότι :

- Μετά από έρευνα που διεξήγαγαν από κοινού το 2017, το “Κέντρο Εξαγωγικών Ερευνών και Μελετών” του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων και το “Κέντρο Ερευνών και Μελετών” του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών⁶⁵, προκύπτει μεταξύ άλλων, ότι εάν από την παραγωγή αφαιρέσουμε τις εξαγωγές, **η εγχώρια παραγωγή καλύπτει ποσοστό μόλις 26% της εγχώριας κατανάλωσης, ενώ το υπόλοιπο 74% ικανοποιείται από τις εισαγωγές.**

⁶⁵ ΕΒΕΑ, Δελτίο Τύπου, 21/9/2017, <https://www.acci.gr/acci/articles/article-views.jsp;jsessionid=020D375C451894F78E5D51CC9E487B60?first=51&last=60&set=1&time=2&context=103&categoryid=202&articleid=11836>

- Παράλληλα και όσον αφορά στις προ εικοσαετίας και τριακονταετίας ελληνικές εξαγωγές,** σύμφωνα με το δελτίο τύπου του Συνδέσμου Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος/ΣΕΒΕ του 2001⁶⁶, με το οποίο είχαν αναλυθεί οι ελληνικές εξαγωγές το 2000, σημειωνόταν σχετικά με τις ελληνικές εξαγωγές κατά χώρα προορισμού ότι: “..Το 1990, στην πρώτη δεκάδα, εκτός από τις Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ και Κύπρο, ανήκαν η Ολλανδία (12η το 2000), η Γιουγκοσλαβία (ενωμένη τότε, 21η σήμερα), το Βέλγιο (18ο σήμερα) και η Σουηδία (19η το 2000). **Το 1995,** την έκτη θέση κατείχε η Ισπανία (11η σήμερα), την έβδομη η Ελβετία (27η το 2000) και τη δέκατη η Ολλανδία. Γενικότερα, στη σχετική λίστα, παρατηρείται μία τάση καθόδου των κοινοτικών και δυτικών χωρών και μία εντυπωσιακή άνοδος των βαλκανικών χωρών...Οι κυριότεροι εξαγωγικοί μας κλάδοι: **Πρώτος εξαγωγικός κλάδος της Ελλάδας το 2000 αναδεικνύονται τα πετρελαιοειδή προϊόντα** (1,7 δις. ΕΥΡΩ, 14,7% των ελληνικών εξαγωγών -σημείωση 10,7 δις.Ευρώ το 2019, 31,6% των ελληνικών εξαγωγών-). **Η αύξηση των εξαγωγών του συγκεκριμένου κλάδου είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή και στο διάστημα από το 1995 έως το 2000 σημειώνεται υπερτριπλασιασμός αυτών..”**
- Σύμφωνα με τον Καθηγητή κ.Ι.Χαλικιά⁶⁷ “..Ανατρέχοντας όμως στην αξία των εξαγωγών διαχρονικά, διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα από καθαρά γεωργική χώρα μετατρέπεται σταδιακά σε βιομηχανική, **καθώς το 1960 οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων έφθασαν από το 60% του συνόλου στο 20% το 2004** , ενώ όσον αφορούσε το εμπορικό ισοζύγιο μόνο ο γεωργικός τομέας διατηρούσε **θετικό ισοζύγιο, ενώ τα ισοζύγια των άλλων κλάδων ήταν ανέκαθεν ελλειμματικά, ενώ από το 1985 και το ισοζύγιο του γεωργικού τομέα μετατρέπεται σε αρνητικό και παραμένει έκτοτε. Παράλληλα το 1990 μόλις 5 χώρες απορροφούσαν το 61% των ελληνικών εξαγωγών,** έκτοτε το ποσοστό άρχισε να μειώνεται και έφθασε το 2004 στο 43%. Όσον αφορούσε στην τότε ΕΕ-15 (2004) οι εξαγωγές προς αυτές έφθασαν στο 48% (1995 60%, 1992 68%, 1986 67%), ενώ παράλληλα σημειωνόταν ότι “..εν τούτοις η Ελλάδα έχει σημαντική παρουσία σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων π.χ. αγροτικά και μπορεί να βελτιώσει τη θέση της εάν χρησιμοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα..”
- Σύμφωνα με έρευνα της ΕΥ⁶⁸ “..Η Ελλάδα, παραδοσιακά, υπήρξε μία σχετικά κλειστή οικονομία, με υψηλά ελλείμματα στο εμπορικό της ισοζύγιο. Αντίθετα με άλλες μικρές οικονομίες, που, λόγω του περιορισμένου εύρους της εγχώριας αγοράς, στράφηκαν υποχρεωτικά σε ξένες αγορές, η ελληνική οικονομία παρέμεινε, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, εσωστρεφής. Κατά το διάστημα 2007-2016, ο λόγος των εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο 27%, το χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)...Η διαπίστωση αυτή καταδεικνύει ότι το πρόβλημα είναι περισσότερο διαρθρωτικού χαρακτήρα και αφορά τόσο στις ίδιες τις επιχειρήσεις, όσο και στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Συνεπώς, τα αίτια της περιορισμένης εξωστρέφειας πρέπει να αναζητηθούν στην εσωτερική οργάνωση, στο μικρό μέγεθος και σε άλλα ενδογενή χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με την απουσία θεσμικού πλαισίου και ισχυρών κινήτρων..Παρά τη γενική αυτή αρνητική εικόνα, ένας μεγάλος αριθμός ελληνικών επιχειρήσεων έχει κάνει σημαντικά βήματα στον τομέα των εξαγωγών. Το προφίλ των επιχειρήσεων αυτών, τα βήματα που τις οδήγησαν στην επιτυχία, και τα εσωτερικά και εξωτερικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Για τη διερεύνησή τους, πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα σε 149 μικρές, μεσαίες και μεγάλες εξαγωγικές επιχειρήσεις από όλη την Ελλάδα και όλους τους τομείς της οικονομίας. Παράλληλα, ζητήθηκε η γνώμη από επιχειρηματίες και εκπροσώπους φορέων που σχετίζονται με τις εξαγωγές (Σύνδεσμοι, Εμπορικοί Ακόλουθοι, Τράπεζες κλπ.), μέσω προσωπικών συνεντεύξεων..

⁶⁶ ΣΕΒΕ, Αυξήθηκαν οι ελληνικές εξαγωγές το 2000 , 14-9-2001,

⁶⁷ Γιάννης Χαλικιάς “Η Ελληνική Βιομηχανία στις Διεθνείς Αγορές”, Ελληνική βιομηχανία προς την οικονομία της γνώσης, ΤΕΕ, Αθήνα, Ιούλιος 2006, http://library.tee.gr/digital/m2135/m2135_halikias.pdf

⁶⁸ Έρευνα ΕΥ, Made in Greece, Το μεγάλο στοίχημα των ελληνικών εξαγωγών. https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gr/topics/growth/ey-survey-made-in-greece-the-greek-exports-challenge.pdf

..Ο κλάδος των τροφίμων φαίνεται να παρουσιάζει μια σχετική εξαγωγική δυναμική από το 2005 μέχρι σήμερα. Έχοντας διαγράψει μια σχετικά ασθενική πορεία στη δεκαετία του 1990, με σταδιακή αύξηση του εμπορικού ελλείμματος, παρατηρείται μια αναστροφή στον κλάδο την τελευταία δεκαετία, με τις εξαγωγές να αυξάνονται διαρκώς έναντι των σταθερών μεγεθών των εισαγωγών. **Λαμβάνοντας υπόψη το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας σε αυτόν τον τομέα,** η διαφαινόμενη εξαγωγική δυναμική που αναπτύσσεται κατά τα χρόνια της κρίσης είναι αφενός ενθαρρυντική, **αφετέρου θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για περαιτέρω ανάπτυξη στο μέλλον,** καθώς όπως προκύπτει από τα στοιχεία οι εξαγωγές του κλάδου Φυτικής-Ζωϊκής παραγωγής και Τροφίμων, κινούνταν κάτω από το όριο εξαγωγών των 2 δισ.Ευρώ, από το 1995 έως το 2005, ενώ έκτοτε κινούνται με ιδιαίτερα αυξητικούς ρυθμούς, φθάνοντας λίγο κάτω από το όριο των 5 δισ.Ευρώ το 2016..”

Όλα τα παραπάνω αποσπάσματα, εκτιμούμε ότι καταδεικνύουν την δυναμική και τις αδυναμίες που παρουσιάζει ο τομέας στην πάροδο των ετών, σκιαγραφούν τις εξελίξεις που καταγράφονται στο εμπορικό ισοζύγιο είτε θετικές είτε αρνητικές είναι αυτές, τα προσκόμματα που παρουσιάζονται αλλά και όσον αφορά στα προϊόντα του αγροδιατροφικού τομέα και τομέα ποτών και παρά τα διαχρονικά διαρθρωτικά προβλήματα, καταγράφουν την εντυπωσιακή πρόοδο που έχει συντελεστεί τόσο στον τομέα της παραγωγής όσο και στον τομέα των εξαγωγών κατά τα τελευταία χρόνια.

Όσον αφορά σε άλλα επιμέρους θέματα σταχυολογούνται και αναφέρονται τα εξής :

Η ανισομερής κατανομή μεταξύ φυτικής και ζωϊκής παραγωγής, όπως αυτή είχε σημειωθεί στην προαναφερθείσα Μελέτη του IOBE, γίνεται εμφανής ως επακόλουθο και στο εμπορικό ισοζύγιο των κλάδων του τομέα, καθώς το εμπορικό ισοζύγιο των προϊόντων ζωϊκής παραγωγής είναι αρνητικό στο σύνολο με συγκεκριμένες εξαιρέσεις, ενώ όσον αφορά στο εμπορικό ισοζύγιο προϊόντων φυτικής παραγωγής είναι θετικό στο σύνολο των φρούτων με συγκεκριμένες εξαιρέσεις, αλλά αρνητικό στα λαχανικά με συγκεκριμένες εξαιρέσεις και αρνητικό στα δημητριακά επίσης με συγκεκριμένες εξαιρέσεις. Παράλληλα το εμπορικό ισοζύγιο των ιχθυηρών είναι θετικό στο σύνολο αλλά με αρνητικά ισοζύγια σε πολλά επί μέρους προϊόντα.

Χαμηλή παραγωγικότητα, χαρακτηριστικό παράδειγμα παρουσιάζεται στο μέλι, καθώς όπως προαναφέρθηκε, η Ελλάδα βρίσκεται στην 6^η θέση σε αριθμό κυψελών στην ΕΕ, στην 1^η θέση όσον αφορά στον αριθμό των κυψελών/ανά παραγωγό και στην τελευταία θέση όσον αφορά στην παραγωγή ανά κυψέλη.

Παγκόσμια Ανταγωνιστικότητα, θέση Ελλάδας. Σύμφωνα με την ετήσια έκδοση του “WEF/The Global Competitiveness Report 2019”⁶⁹, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 59^η θέση υποχωρώντας κατά 2 θέσεις από τον αντίστοιχο κατάλογο του 2018. Όσον αφορά στους επιμέρους δείκτες που δημιουργούν τον γενικό και την θέση της κάθε χώρας στην κατάταξη, σημειώνεται ότι η Ελλάδα επιτυγχάνει υψηλότερες επιδόσεις και θέσεις στους επιμέρους δείκτες : 23^η θέση στον δείκτη Health, 37^η θέση στον δείκτη Infrastructure, 41^η θέση στον δείκτη Skills, 47^η θέση στον δείκτη Innovation capacity και 52^η θέση στον δείκτη ICT Adoption, ενώ σημειώνει χαμηλότερες επιδόσεις και θέσεις στους επιμέρους δείκτες : 76^η θέση στο δείκτη Business dynamism, 81^η θέση στο δείκτη Product market, 85^η θέση στο δείκτη Institutions, 111^η θέση στο δείκτη Labour Market και 115^η θέση στο δείκτη Financial system.

Επωνυμία Προϊόντων. Ο σημαντικότερος παράγοντας, για την αναγνώριση των ποιοτικών προϊόντων και της χώρας παραγωγής τους, για την αύξηση της ζήτησης τους άρα και την αύξηση των μεριδίων αγοράς τους τόσο στην εσωτερική αλλά το κυριότερο στις διεθνείς αγορές (ισχυροποιώντας και το “Brand Name” του ελληνικού προϊόντος), ή διαφορετικά το συστατικό εκείνο που θα “ανεβάσει” το προϊόν από την κατηγορία προϊόντος ευκολίας, στην κατηγορία προϊόντος επιλογής στα μάτια του τελικού καταναλωτή.

Με ένα απλό παράδειγμα και θυμίζοντας τις γνωστές επωνυμίες προϊόντων παγκόσμια, εκτιμούμε ότι μπορεί να καταδειχθεί, έστω και από αυτή την δειγματοληπτική καταγραφή, η δύναμη της επωνυμίας ενός προϊόντος, και δη αγροδιατροφικού:

ελληνικό γιαούρτι, μετάξι Κίνας, τσάι Κεϋλάνης, gouda Ολλανδίας, argan oil Μαρόκου, πατάτες Κύπρου, ουίσκυ Σκωτίας, ταπιόκα Βραζιλίας, maple syrup Καναδά, peanut butter ΗΠΑ, ελληνική φέτα, λουκάνικα

⁶⁹ WEF, http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Γερμανίας, Jamon Iberico Ισπανίας, Tabasco sauce ΗΠΑ, Kobe beef Ιαπωνίας, Mezcal-Tequila Μεξικό, Guava Αργεντινής, Roquefort Γαλλίας, Χαλούμι Κύπρου, Emmentaler Ελβετίας, Paneer Ινδίας, Καφές Βραζιλίας, Βότκα Ρωσίας, Cheddar Ην.Βασιλείου, Pastis Πορτογαλίας, Espresso Ιταλίας κ.ά.

ή ενός “εθνικού” φαγητού/γλυκού :

Roast Beef and Yorkshire Pudding Ην.Βασίλειο, Dumplings Κίνα, Hamburger ΗΠΑ, Ackee and Salt fish Τζαμάϊκα, Ganache Γαλλία, Pizza Νάπολι/Ιταλία, Falafel-Shawarma ΗΑΕ, Kabsa Σαουδική Αραβία, Bigos Πολωνία, Pad Thai Ταϊλάνδη, Σουβλάκι-Μουσακάς Ελλάδα, Paella Ισπανία, Pot-au-feu Γαλλία, Couscous Αλγερία, Meat Pie Αυστραλία, Wiener Schnitzel Αυστρία, Moules-frites Βέλγιο, Frikadeller Δανία, Fish & Chips Ην.Βασίλειο, Khachapuri Γεωργία, Goulash Ουγγαρία, Cheviche Περού, Ramen-Sushi Ιαπωνία, Kibbeh Λίβανος, Taco Μεξικό, Pelmeni Ρωσία, Kushari Αίγυπτος, Swedish Meatballs Σουηδία κ.ά.

Όπως ήδη έχει παρατηρηθεί, κατεβλήθη ιδιαίτερη προσπάθεια ώστε να αναφερθούν στη Μελέτη και σε κάθε εξεταζόμενο κλάδο τα προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης/ΠΟΠ, τα προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης/ΠΓΕ και τα Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης/ΓΕ, ενώ δεδομένο αποτελεί ότι στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο αυτών, προστίθενται κάθε χρόνο και νέα ελληνικά προϊόντα, πιστοποιώντας **αφενός την αναμφίβολη ποιότητα των ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών και αφετέρου τις συνεχείς προσπάθειες των ελληνικών Επιχειρήσεων και Φορέων για την ανάδειξη και προστασία της επωνυμίας των προϊόντων τους.**

Κατά συνέπεια στο 2020 και σύμφωνα με τον Κατάλογο της ΕΕ⁷⁰, **273 Ελληνικά Προϊόντα είναι συνολικά καταχωρημένα ως ΠΟΠ, ΠΓΕ και ΓΕ** (για επιπλέον 6 έχει κατατεθεί ο Φάκελλος και για 1 έχει εγκριθεί και βρίσκεται στο στάδιο της δημοσίευσης), κατάλογος ο οποίος περιλαμβάνει : Φρούτα-Λαχανικά-Καρπούς και Όσπρια, Ελιές, Ελαιόλαδα, Τυριά, Μέλια, Κρασιά/Ρετσίνα/Ούζο/Τσικουδιά/Τσίπουρο/Λικέρ, αλλά και διάφορα προϊόντα όπως το Αρνάκι και Κατσικάκι Ελασσόνας, ο Κρόκος Κοζάνης, το Αυγοτάραχο Μεσολογγίου, η Μαστίχα Χίου το Κρητικό Παξιμάδι και το Μελεκούνη Ρόδου.

(Σημειώνεται ότι τα προϊόντα ΠΟΠ-ΠΓΕ ανά Περιφέρεια μπορούν να ανευρεθούν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁷¹).

Αναφέρεται παράλληλα ότι αρμόδια Υπηρεσία στη χώρα μας, για την έγκριση των υποβαλλόμενων από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις αιτημάτων ένταξης στο σύστημα ελέγχου, την πραγματοποίηση ελέγχων σε συνεργασία με τις Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων, τη διασφάλιση της τήρησης των προδιαγραφών, την πιστοποίηση των εν λόγω προϊόντων και [την τήρηση Μητρώου Εγκεκριμένων επιχειρήσεων και Μητρώου δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ, είναι ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ» \(AGROCERT\)⁷².](#)

2. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Η Μεσογειακή Διατροφή, σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁷³, εγγράφη το 2010 στον αντιπροσωπευτικό κατάλογο της **Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO**, ενώ οι χώρες που είχαν υποβάλει τον φάκελλο ήταν: η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία και το Μαρόκο, ενώ στη συνέχεια (2013) διευρύνθηκε η συμμετοχή με άλλες χώρες της Μεσογείου, όπως η Πορτογαλία, η Κύπρος και η Κροατία, ήτοι συνολικά 7 χώρες, ενώ από κάθε χώρα επιλέχθηκαν και 7 εμβληματικές κοινότητες οι οποίες αντικατοπτρίζουν τη διατήρηση της παράδοσης και αντανακλούν το μεσογειακό τρόπο ζωής (**Κορώνη/Ελλάδα**, Soria/Ισπανία, Cilento/Ιταλία, Chefhaouen/Μαρόκο, Tavira/Πορτογαλία, Αργός/Κύπρος και Βραc και Hvar/Κροατία).

Η UNESCO περιγράφει τον όρο «Mediterranean Diet» -όρος ο οποίος προέρχεται από την ελληνική λέξη «δίαιτα»-, ως όρο ο οποίος αφορά ένα τρόπο ζωής. Σύμφωνα με το φάκελο της υποψηφιότητας και το πνεύμα της Σύμβασης της UNESCO, η Μεσογειακή Διατροφή αναγνωρίζεται ως ένα πολυδιάστατο αγαθό, που περιλαμβάνει τη γεωργία και την αλιεία, τα αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα, τις μεθόδους παραγωγής, την προετοιμασία των φαγητών, την ύπαιθρο, αλλά και τον ίδιο τον άνθρωπο, τις τοπικές κοινωνίες, που

⁷⁰ ΕΕ, <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/> (Σελίδα 134 έως 161 / σύνολο σελίδων 372)

⁷¹ ΥΠ.Α.Α.Τ. http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/POP-PGE/proionta_ana_perifereia080219.pdf

⁷² ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-AGROCERT, https://www.elgo.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=22&Itemid=1202

⁷³ ΥΠ.Α.Α.Τ, Μεσογειακή Διατροφή,

μαζεύονται όλοι μαζί γύρω από το τραπέζι για να φάνε, να γιορτάσουν, να μοιραστούν χαρές και λύπες, παραμύθια και θρύλους.

Η Μεσογειακή Διατροφή χαρακτηρίζεται σαν ένα διατροφικό πρότυπο που έχει παραμείνει σταθερό στον χρόνο και τον χώρο, που αποτελείται κυρίως από ελαιόλαδο, δημητριακά, φρέσκα ή αποξηραμένα φρούτα και λαχανικά, μέτρια ποσότητα ψαριών, γαλακτοκομικών προϊόντων και κρέατος, καθώς επίσης και από πολλά καρυκεύματα και μπαχαρικά, που όλα συνοδεύονται από κρασί ή αφεψήματα, με σεβασμό πάντοτε στις θρησκευτικές επιταγές της κάθε κοινότητας.

Στην παρούσα φάση και όπως προκύπτει από τον ιστότοπο⁷⁴ ο οποίος και έχει δημιουργηθεί, τον συντονισμό της Ομάδας/Οργανισμού των 7 χωρών έχει η Κροατία, σημείο αναφοράς για το συντονισμό του δικτύου είναι το **Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων/ΜΑΙΧ**⁷⁵ που διαθέτει την αναγκαία επιστημονική και ερευνητική εμπειρογνωμοσύνη, προκειμένου οι επτά χώρες να αναλάβουν κοινές δράσεις και πρωτοβουλίες τόσο για τη διαφύλαξη όσο και για τη διάδοση των αξιών της Μεσογειακής Διατροφής. Τέλος σημειώνεται ότι οι επτά χώρες συμφώνησαν να οριστεί η 16η Νοεμβρίου κάθε έτους ως Εμβληματική Ημέρα Μεσογειακής Διατροφής.

3.ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, “..Στον κοινωνικό τομέα αναγνωρίζεται ο διττός ρόλος της βιολογικής γεωργίας ως ασφαλής μέθοδος παραγωγής τροφίμων που ανταποκρίνεται στις ανησυχίες του καταναλωτή και ως υπεύθυνης για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και για την προστασία του περιβάλλοντος και των ζώων τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Στα είδη, στις περιοχές και στις δραστηριότητες όπου είναι εφικτή η παραγωγή βιολογικών προϊόντων, η βιοκαλλιέργεια και η βιολογική κτηνοτροφία είναι ο στόχος που πρέπει να πετύχουμε στο άμεσο μέλλον.

Οι στόχοι της Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας είναι:

- Παραγωγή προϊόντων και τροφίμων υψηλής διατροφικής αξίας, ασφαλή για τον καταναλωτή χωρίς υπολείμματα φυτοφαρμάκων, αντιβιοτικών και χημικών λιπασμάτων.
- Προστασία του περιβάλλοντος (προστασία του εδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα, αειφορική διαχείριση φυσικών πόρων, εξασφάλιση της βιοποικιλότητας)
- Μη χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) ή/και προϊόντων που παράγονται από αυτούς.
- Προστασία της υγείας των αγροτών από την έκθεσή τους σε βλαβερές χημικές ουσίες.
- Η φυσική διαβίωση των ζώων και η εξασφάλιση της ευζωίας τους.
- Χρήση ζωοτροφών που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο και χωρίς τη χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) ή/και προϊόντων που παράγονται από αυτούς...”.

Όσον αφορά στα στοιχεία για την βιολογική γεωργία στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁷⁶, οι ενταγμένοι επιχειρηματίες στο καθεστώς του ΚΑΝ. 834/07 (τέλος του 2018), έφθαναν στους 31.397 ως παραγωγοί, στις 9 οι Μονάδες υδατοκαλλιέργειας, στους 1.542 οι μεταποιητές, στους 3.033 οι εισγωγείς και **στους 3.447 οι εξαγωγείς**.

4.ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ-ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Με δεδομένη την περισσότερο από πλούσια χλωρίδα της χώρας, την ποικιλία των ελληνικών φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών (βασιλικός, δενδρολίβανο, μέντα, θυμάρι, δίκταμο, ρίγανη, φασκόμηλο, χαμομήλι, τσάι του βουνού, θυμάρι, δάφνη, μέλισσα, ματζουράνα κ.α.), τη διττή χρήση των προϊόντων τόσο ως πρώτες ύλες για την καλλυντική και παραφαρμακευτική βιομηχανία, όσο και ως superfoods και παράλληλα τη γενικότερη καταναλωτική στροφή προς περισσότερο υγιεινά και φυσικά προϊόντα, ο κλάδος υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις θα μπορούσε να αναδειχθεί και να παρουσιάσει και έντονο εξαγωγικό προσανατολισμό.

⁷⁴ The Mediterranean Diet, <http://www.mediterradiet.org/en/>

⁷⁵ ΜΑΙΧ, <https://www.iamc.ciheam.org/>

⁷⁶ <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/biologikgeorgiaktinotrofia/388-statistikabiologika>

Παράλληλα και όσον αφορά στον τομέα, σημειώνονται : α) η εξαιρετική πιστεύουμε προσπάθεια του **Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**⁷⁷ για την διατήρηση και παράλληλα γνωριμία των ενδιαφερομένων με τα ελληνικά φυτά (και όχι μόνο) μέσω του Θερμοκηπίου Καλλωπιστικών Φυτών, έκτασης 1,7 στρεμμάτων που διατηρεί, ενώ επίσης σημειώνεται και σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου, ότι σε τακτά χρονικά διαστήματα (και μετά από σχετική ανακοίνωση), διατίθενται προς πώληση προϊόντα παραγωγής των εργαστηρίων του, όπως κρασί, μέλι, τυριά, φυστίκια κ.α. β) για αναζήτηση σχετικών αναλυτικότερων πληροφοριών έχει κυκλοφορήσει (μεταξύ άλλων) και η εξαιρετικά εμπειριστατωμένη πιστεύουμε έρευνα, για τα ελληνικά αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά από το **Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος/Παράρτημα Ανατολ.Μακεδονίας** "Καλλιέργεια, μεταποίηση και διασφάλιση ποιότητας των ελληνικών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών"⁷⁸ με συγγραφείς τους Δρ. Ελένη Μαλούπα, Δρ. Κατερίνα Γρηγοριάδου, Δρ. Διαμάντω Λάζαρη και Δρ. Νικόλαο Κρίγκα.

5.ΣΤΕΒΙΑ

Η στέβια είναι φυσικό γλυκαντικό με μηδέν θερμίδες που αντικαθιστά τη ζάχαρη και εκχυλίζεται από τα φύλλα του φυτού στέβια. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Αγροτικού Συνεταιρισμού Στέβια Ελλάς/Stevia Hellas Cooperative⁷⁹, ο Συνεταιρισμός είναι ο μοναδικός μεγάλης κλίμακας παραγωγός στέβιας σε όλη την Ευρώπη, με έτος ίδρυσης το 2011 και έδρα τη Στερεά Ελλάδα, ενώ παρέχονται εξαιρετικής ποιότητας προϊόντα στέβιας σε όλο τον κόσμο (σημ. η καλλιέργεια γίνεται στην Ελλάδα και η εκχύλιση στην Γαλλία), κατέχοντας πολλαπλά βραβεία και διακρίσεις σε Ευρωπαϊκό & Παγκόσμιο επίπεδο.

Η στέβια είναι μια φυσική εναλλακτική στη ζάχαρη, με μηδέν θερμίδες, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όσους επιθυμούν να ακολουθήσουν μια υγιεινή διατροφή και από βιομηχανίες που θέλουν να προσδώσουν αξία στα τελικά τους προϊόντα. Η στέβια ως γλυκαντικό χρησιμοποιείται εδώ και αιώνες. Τα πιο ευρέως διαδεδομένα προϊόντα στέβιας είναι η κρυσταλλική στέβια και η καθαρή στέβια. Πρόσφατα, στην Ευρώπη αλλά και στην Αμερική, οι καταναλωτές και οι βιομηχανίες αρχίζουν να χρησιμοποιούν και τα φύλλα στέβιας, τα οποία σύμφωνα με έρευνες έχουν ευεργετικές ιδιότητες για την ανθρώπινη υγεία, όπως αντιβακτηριακά και αντιοξειδωτικά οφέλη.

6.ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ

Η πρωτοβουλία ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ⁸⁰ αποτελείται από μία κοινότητα εξωστρεφών, παραγωγικών-μεταποιητικών επιχειρήσεων, Ελληνικής ιδιοκτησίας, μέλη της είναι περίπου 61 πιστοποιημένες από την Eurocert επιχειρήσεις και αποσκοπεί στην ανάδειξη και την προώθηση του σύγχρονου, επιχειρηματικού και παραγωγικού πολιτισμού της χώρας μας. Σύμφωνα με τον ιστότοπο της Πρωτοβουλίας, στα ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ "…ξέρουμε τα οφέλη του να είμαστε όλοι οι Έλληνες ενωμένοι.Στήριξε την οικονομία του τόπου μας, στήριξε εσένα..Πιστεύουμε ότι τα προϊόντα υψηλής ποιότητας και διαφοροποίησης που Δημιουργούνται, Παράγονται και Ανήκουν στις Ελληνικές επιχειρήσεις, είναι εθνικός πλούτος από τον οποίο άμεσα εξαρτάται το βιοτικό μας επίπεδο, το εθνικό μας εισόδημα, η εργασία, η αξιοποίηση του ταλέντου μας και συνολικά η ευημερία της χώρας μας. Αποτελούν δε σύγχρονο πολιτιστικό κεφάλαιο, καθώς και το κρισιμότερο στοιχείο για την αναγκαία αποκατάσταση της διεθνούς εικόνας και φήμης της Ελλάδας. Η συστηματική προβολή της χώρας μας ως «τόπου-προέλευσης» αξιόλογων, σύγχρονων, ποιοτικών, επώνυμων και παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι η αποτελεσματικότερη στρατηγική διεθνούς προβολής της.."

7.ΕΘΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων/Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁸¹,

"..Στο Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο μπορούν να συμμετέχουν οργανισμοί, φορείς και διοικητικές υπηρεσίες που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με θέματα αγροτικής ανάπτυξης, ενώ παράλληλα επιδιώκεται η συμμετοχή φορέων που διαθέτουν τεχνογνωσία και εμπειρία σε θέματα καινοτομίας.

⁷⁷ ΓΠΑ, <https://www2.aua.gr/el/info/fytorio-proionta>

⁷⁸ Έκδοση ΓΕΩΤΕΕ/Παράρτημα Ανατολ.Μακεδονίας, Καβάλα, 2013

⁷⁹ ΑΣΣΕ, <https://www.stevianet.gr/el/about#whoweare>

⁸⁰ ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ, <http://ella-dikamas.gr/>

⁸¹ <https://ead.gr/networking/national-rural-network/ead-members/>

Ειδικότερα, μέλη του ΕΑΔ είναι εκπρόσωποι από :

- περιφερειακές, τοπικές και άλλες δημόσιες αρχές,
- οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους,
- εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα,
- φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών εταίρων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και αρμόδιων φορέων για την προώθηση της ισότητας και της μη διάκρισης,
- Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER/CLLD,
- τα μέλη της Εταιρικής Σχέσης του ΠΑΑ,
- τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΑΑ 2014-2020.

Τα μέλη του ΕΑΔ καθορίζονται με [Απόφαση](#) του Γενικού Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (όπως τροποποιείται και ισχύει κάθε φορά).

Η Ολομέλεια του ΕΑΔ (το σύνολο των μελών του ΕΑΔ) συνεδριάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Οι συναντήσεις (συνέδρια, ημερίδες, ομάδες εργασίας κ.λπ.) επικεντρώνονται σε θεματολογία σχετική με τις εκάστοτε ανάγκες και προτεραιότητες των μελών του ή/και του ΠΑΑ.

Σήμερα το ΕΑΔ αριθμεί **186 μέλη**. Οι κατηγορίες των μελών είναι:

1. Υπηρεσίες
2. Εποπτευόμενοι φορείς
3. Περιφερειακές αρχές
4. Αποκεντρωμένες διοικήσεις
5. Ομάδες τοπικής δράσης LEADER/CLLD
6. Κοινωνικο-οικονομικοί εταίροι
7. Περιβαλλοντικοί φορείς
8. Εκπαιδευτικά/ ερευνητικά ιδρύματα..”

Σημειώνεται ότι ο πλήρης κατάλογος των μελών του ΕΑΔ, μπορεί να αναζητηθεί στην προαναφερόμενη ανωτέρω ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων.

8.ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ - ΕΝΩΣΕΙΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΦΟΡΕΙΣ

Καθώς είναι πρακτικά αδύνατον να καταγραφεί και να αποδοθεί σε δύο σελίδες, η τεράστια σημασία του Συνεταιριστικού Κινήματος/Συνεργατικών Σχηματισμών/Υπηρεσιών/Ενώσεων και Φορέων παγκόσμια και να περιγραφούν όλοι οι συμμετέχοντες σε αυτό, ειδικά δε στον τομέα της γεωργίας όπου και δραστηριοποιούνται οι περισσότεροι εξ αυτών τόσο στον ευρωπαϊκό όσο και στον ελληνικό χώρο, σταχυολογούμε και αναφέρουμε επιγραμματικά τους παρακάτω (οι πληροφορίες προέρχονται από τους ιστοτόπους των Οργανώσεων/Φορέων) ώστε κυρίως να δοθεί μία γενικότερη εικόνα της δυναμικής -τόσο στον ευρωπαϊκό όσο και στον ελληνικό χώρο-, η οποία έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια :

Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία/International Cooperative Alliance-ICA⁸²

Η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία με έτος ίδρυσης το 1895, σκοπό έχει να ενώνει, εκπροσωπεί και εξυπηρετεί συνεταιρισμούς παγκοσμίως. Η ICA είναι ένας από τους παλαιότερους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και ένας από τους μεγαλύτερους, καθώς ο αριθμός των ατόμων που εκπροσωπούνται μέσω της συμμετοχής τους σε συνεταιριστικές μορφές οργάνωσης, ανέρχεται στα 1,2 δισ. μέλη συνεταιρισμών παγκόσμια. Η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία, συνεργάζεται με Κυβερνήσεις και Οργανισμούς παγκόσμια, για τη δημιουργία ενός νομοθετικού περιβάλλοντος το οποίο θα επιτρέπει στους συνεταιρισμούς να σχηματίζονται και να αναπτύσσονται. Συνολικά 312 Οργανισμοί από 109 χώρες είναι μέλη της Διεθνούς Συνεργατικής Συμμαχίας, ενώ τα μέλη της είναι διεθνείς και εθνικοί συνεταιριστικοί οργανισμοί από όλους τους τομείς της οικονομίας, δηλαδή τη γεωργία, τον τραπεζικό τομέα, τον καταναλωτή, την αλιεία, την υγεία, τη στέγαση, την ασφάλιση και τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

⁸² ICA, <https://www.ica.coop/en/about-us/international-cooperative-alliance>

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της ICA, μέλος από ελληνικής πλευράς είναι το Δίκτυο Κάπα/Κέντρο Υποστήριξης & Ανάπτυξης Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων⁸³, με τομείς δράσης : την συνεταιριστική εκπαίδευση, την συνεταιριστική προώθηση και το συνεταιριστικό νομικό πλαίσιο.

COOPERATIVES EUROPE

Η Οργάνωση Cooperatives Europe⁸⁴, εργάζεται για την προώθηση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προωθεί την επικοινωνία μεταξύ των συνεταιριστικών ομάδων/επιχειρήσεων και αποτελεί βασικό εργαλείο για την ευρωπαϊκή και διεθνή αναπτυξιακή στρατηγική. Η Cooperatives Europe εργάζεται για την ενσωμάτωση του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου στις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ και για την προώθηση των συνεταιρισμών ως βιώσιμων εταίρων στα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Cooperatives Europe, μέλος από ελληνικής πλευράς είναι (επίσης) το Δίκτυο Κάπα/Κέντρο Υποστήριξης & Ανάπτυξης Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων.

Λοιποί Κλαδικοί Συνεταιριστικοί Οργανισμοί στον Ευρωπαϊκό Χώρο, Μέλη της Cooperatives Europe⁸⁵.

Αναφέρονται επιγραμματικά και σύμφωνα με τον ιστότοπο της CO

- Housing Europe, <http://www.housingeurope.eu/>
- Cecop - The European Confederation of Cooperatives and worker-owned enterprises active in industry and services, <https://cecop.coop/>
- EACB - European Association of Cooperative Banks, <http://www.eacb.coop/en/home.html>
- Euro Coop - European Community of Consumer Cooperatives, <https://www.eurocoop.coop/>
- EUSP - European Union of Social Pharmacies, <https://www.eurosocialpharma.org/chooseLanguage.php>
- REScoop / European federation of citizen energy cooperatives, <https://www.rescoop.eu/>
- **Cogeca /European Agri-Cooperatives**

COGEC A-General Confederation of Agricultural Cooperatives in the European Union

Όταν υπογράφηκε η Συνθήκη της Ρώμης στις 25 Μαρτίου 1957, περιείχε ήδη τις σημαντικότερες διατάξεις-πλαίσιο που θεσπίζουν την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ). Αναγνωρίζοντας τη σημασία του αγροτικού τομέα, η ΕΕ εξέφρασε την επιθυμία της για στενή συνεργασία με τους εκπροσώπους του και κάλεσε τις εθνικές γεωργικές οργανώσεις να συμμετάσχουν στη Διάσκεψη Stresa του 1958 ως παρατηρητές.

Ως αποτέλεσμα δημιουργήθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 1958 η πρώτη ευρωπαϊκή οργάνωση που εκπροσωπεί τους αγρότες, η COPA (Επιτροπή Επαγγελματικών Γεωργικών Οργανώσεων), ενώ λίγο αργότερα στις 24 Σεπτεμβρίου 1959, οι Εθνικοί Οργανισμοί Γεωργικών Συνεταιρισμών, δημιούργησαν την ευρωπαϊκή τους οργάνωση - COGEC A (Γενική Επιτροπή Γεωργικής Συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση) - η οποία περιλαμβάνει επίσης και αλιευτικούς συνεταιρισμούς-. Η Γραμματεία της COGEC A συγχωνεύθηκε με αυτήν της COPA την 1η Δεκεμβρίου 1962.

Όταν δημιουργήθηκε η COGEC A αποτελούνταν από 6 μέλη. Από τότε, και στην διάρκεια της προηγούμενης 60ετίας, διευρύνθηκε σε 35 πλήρη μέλη και 4 συνδεδεμένα μέλη από την ΕΕ καθώς και 36 συνεργάτες, ενώ η σημερινή συνολική συμμετοχή και των δύο Οργανισμών αυξήθηκε σε 76 οργανισμούς από τα κ-μ της ΕΕ. Η COGEC A, που σήμερα ονομάζεται «Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συνεταιρισμών στην Ευρωπαϊκή Ένωση», αντιπροσωπεύει τα γενικά και ειδικά συμφέροντα περίπου 40.000 αγροτικών συνεταιρισμών που απασχολούν περίπου 660.000 άτομα και με παγκόσμιο ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 300 δισ. Ευρώ σε όλη τη διευρυμένη Ευρώπη.

Από την ίδρυσή της, η COGEC A έχει αναγνωριστεί από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα ως ο κύριος αντιπροσωπευτικός φορέας και εκπρόσωπος ολόκληρου του γεωργικού και αλιευτικού συνεταιριστικού τομέα.

Σύμφωνα με τον ιστότοπο του Οργανισμού, μέλη από ελληνικής πλευράς⁸⁶ είναι ο Σύνδεσμος Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων Ελλάδας/ ΣΑΣΟΕΕ και η GAIA Επιχειρείν, για τους οποίους και αναφέρονται κάτωθι τα εξής :

⁸³ Δίκτυο Κάπα, http://www.diktio-kapa.dos.gr/?page_id=23

⁸⁴ Cooperatives Europe, <https://coopseurope.coop/about-us/activities>

⁸⁵ Cooperatives Europe, <https://coopseurope.coop/about-us/our-members>

⁸⁶ <https://www.copa-cogeca.eu/Main.aspx?page=CogecaMembers>

Σύνδεσμος Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων Ελλάδας/ΣΑΣΟΕΕ⁸⁷

Στον ΣΑΣΟΕΕ είναι εγγεγραμμένα Μέλη (Μέλη του είναι μόνον οι ενεργοί Συνεταιρισμοί, που πληρούν τα κριτήρια, όπως αυτά αναλυτικά καταγράφονται στο καταστατικό του) περίπου 70 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, ενώ ο Σύνδεσμος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον συνεταιριστικό / αγροτικό χώρο και διαμορφώνει παρεμβάσεις που μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην ενδυνάμωση των Συνεταιρισμών και στη διασφάλιση μίας πολιτικής υποστηρικτικής για την αγροτική ανάπτυξη και οικονομία.

GAIA Επιχειρείν⁸⁸

Η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, μέτοχοι της οποίας είναι περίπου 74 Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, έχει στόχο να λειτουργήσει ως ένας τεχνολογικός δίαυλος, πάνω στον οποίο θα συνδεθούν οντότητες των εγχώριων κλάδων της οικονομίας και του πρωτογενούς τομέα, οι οποίες θα εκφράζουν συνεταιριστικές οργανώσεις, μεμονωμένους χρήστες όπως ο αγρότης, ο γεωπόνος, ο λογιστής, ο πολίτης καθώς και Φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο τεχνολογικός αυτός δίαυλος θα επιτρέπει την ποιοτική και ασφαλή παροχή υπηρεσιών σε όλες τις πιθανές μορφές (πολίτη σε πολίτη, κράτους σε πολίτη, επιχείρησης σε πολίτη, κράτους προς επιχείρηση, κοκ). Επιπρόσθετα, η δομή του διαύλου θα επιτρέπει να προστίθενται, τόσο νέες οντότητες, όσο και νέες υπηρεσίες.

Η Συμβολή της ΠΑΣΕΓΕΣ και των συνεταιριστικών οργανώσεων στη σύλληψη και υλοποίηση της όλης προσπάθειας του GAIA Επιχειρείν είναι καθοριστική, με δεδομένη την πολιτική βούληση στην υλοποίηση της στροφής προς την ανάπτυξη.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁸⁹/Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων ([Κατάλογος ενήμερων ΑΣ έτους 2019](#) -29.01.20-), **οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα ανερχόταν στους 599**, ενώ επιπλέον υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με την Νομοθεσία, πέραν των Αγροτικών Συνεταιρισμών, υπάρχουν και άλλες μορφές Οργανώσεων όπως οι [Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί](#), οι [Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις](#), οι [Ομάδες Παραγωγών \(Ο.Π.\)](#) και οι [Διεπαγγελματικές Οργανώσεις \(Δ.Ο.\)](#).

ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ

Αποτελεί κεντρικό συντονιστικό και καθοδηγητικό όργανο σε εθνικό επίπεδο, εκφράζοντας στο εσωτερικό της χώρας, πανευρωπαϊκά αλλά και διεθνώς τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, ενώ από το πλαίσιο δράσεων της σταχυολογούνται και αναφέρονται δειγματοληπτικά :

- Οι προσπάθειες που γίνονται **και** στον τομέα της κτηνοτροφίας -όπου όπως έχει σημειωθεί η εθνική παραγωγή δεν καλύπτει τη ζήτηση- της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Κρέατος/ΕΔΟΚ η οποία και μέσω διαφόρων δράσεων, σεμιναρίων/ημερίδων ενημέρωσης, εκδηλώσεων προώθησης στο εξωτερικό κ.ά., συντελεί στην προσπάθεια ώστε “..ο Τομέας του κρέατος να αποτελέσει πραγματικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και «κεφάλαιο» για τη χώρα μας. Ανάμεσα στις ουσιαστικότερες αρμοδιότητες που έχει η ΕΔΟΚ με τον θεσμικό της ρόλο ως συνομιλήτη των αρμόδιων Αρχών και του Υπουργείου είναι επίσης η διάχυση της γνώσης προς κάθε κατεύθυνση..”⁹⁰
- η υποστήριξη εισδοχής Νέων στην αγροτική παραγωγή της χώρας⁹¹

Στην ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ, συμμετέχουν περίπου 130 Μέλη⁹², μεταξύ των οποίων δειγματοληπτικά και χαρακτηριστικά αναφέρονται ως προς τους τομείς δραστηριότητας οι :

Πτηνοτροφία/Α.Σ. Πτηνοτρόφων Μεγάρων "AGROSYN", **Κρασί/ΚΕΟΣΟΕ**, **Ξερά Σύκα/ΣΥΚΙΚΗ**, **Αγελαδοτροφία-Προβατοτροφία/Α.Σ.** Αγελαδοτρόφων-Προβατοτρόφων Δυτ.Θεσσαλίας, **Κρόκος/Αναγκαστικός Συνεταιρισμός Κροκοπαραγωγών Κοζάνης**, **Καπνά/Αγροτικός Καπνικός Συνεταιρισμός Ελασσόνας**, **Σπαράγγια/Α.Σ.Παραγωγών Σπαραγγιών Νομού Ξάνθης "ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ"**, **Μέλι/Αγροτομελισσοκομικός Σ. Νομού Έβρου**, **Ελαιουργία-Κτηνοτροφία/Α.Ελαιουργικός-Κτηνοτροφικός Σ. Κάμπου**, **Γαλακτοπαραγωγή/Α.Σ. Γαλακτοκομικός Σ.Γουριάς κ.α.**

⁸⁷ ΣΑΟΕΕ, <http://sasoe.com.gr/>

⁸⁸ GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, <https://www.c-gaia.gr/etaireia/metoxoi-gaia-epicheirein>

⁸⁹ ΥΠΑΑΤ, <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis>

⁹⁰ <https://www.neapaseges.gr/el/products/details/KTINIATRICA/EDOK-Moxlos-oikonomikis-anaptyksis-o-tomeas-toy-Kreatos>

⁹¹ ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ <https://www.neapaseges.gr/el/products/details/NEOI-AGROTES/Neoi-kai-agrotiki-paragogi>

⁹² ΝΕΑ ΠΑΣΕΓΕΣ <https://www.neapaseges.gr/el/products/details/TA-MELI-MAS/TA-MELI-MAS>

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων⁹³ “..Οι Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί” αποτελούν ένα σημαντικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό θεσμό, διότι προάγουν την ανάπτυξη της συλλογικής δράσης των γυναικών, συμβάλλουν ουσιαστικά στην αξιοποίηση των τοπικών πόρων, προσφέρουν συμπληρωματικό εισόδημα στην αγροτική οικογένεια, μεταλαμπαδεύουν τις διαχρονικές ποιοτικές ελληνικές διατροφικές συνήθειες, διατηρούν και προβάλλουν την πολιτιστική κληρονομιά και δημιουργούν συνθήκες συγκράτησης του πληθυσμού στις εστίες του.

Στη χώρα μας λειτουργούν **141 Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί** (στοιχεία 2014), οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης, στην παραγωγή ειδών οικοτεχνίας – χειροτεχνίας και στην προσφορά υπηρεσιών αγροτουρισμού.

Οι γυναίκες, αξιοποιώντας τα αγνά και ποιοτικά προϊόντα της ελληνικής γης, ξαναζωντανεύουν τον υπέροχο διατροφικό πολιτισμό που κληρονόμησαν και με παραδοσιακούς τρόπους παράγουν τρόφιμα υψηλής θρεπτικής αξίας, ασφαλή και υγιεινά.

Αναβιώνουν την τοπική πολιτιστική παράδοση και προωθούν στην αγορά χειροτεχνήματα μοναδικά σε χρώματα και αισθητική, προσαρμόζοντας παραδοσιακά σχέδια σε σύγχρονες κατασκευές οικοτεχνίας – χειροτεχνίας και χρησιμοποιώντας υλικά απλά.

Στα αγροτουριστικά καταλύματά τους ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να απολαύσει μια άλλη μορφή φιλοξενίας, πιο κοντά στην τοπική κοινωνία και στους ρυθμούς του χωριού, καθώς έχει την ευκαιρία να γευτεί αυθεντικές παραδοσιακές γεύσεις και να γνωρίσει τον αγροτικό τρόπο ζωής..”

Σημειώνεται επιπλέον ο πλήρης κατάλογος των 141 ΓΑΣ μπορεί να αναζητηθεί στην παραπάνω ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων/Δ/νση Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας⁹⁴, ότι το νέο Σχέδιο Νόμου για τους Γυναικείους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο του OPENGOV.GR⁹⁵.

Όσον αφορά στην ιστορική αναδρομή του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα (πέραν των άλλων εκδόσεων), λεπτομερές και εμπεριστατωμένο σημείωμα παρατίθεται και στον ιστότοπο του ανωτέρω προαναφερομένου Δικτύου ΚΑΠΑ⁹⁶.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Από την ανάλυση των στοιχείων εξαγωγών και εισαγωγών, πλεονάσματος και ελλείμματος και από τα επί μέρους στοιχεία για τα προϊόντα και τους κλάδους αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, σε διψήφιο και τετραψήφιο κωδικό, προκύπτουν όπως δειγματοληπτικά αναφέρονται και μεταξύ άλλων, τα εξής :

Η συμβολή του κλάδου της γεωργίας στο ΑΕΠ υπολογίζεται στο 3,7%, το μερίδιο του πρωτογενούς τομέα στη συνολική απασχόληση στο 11,2%, το μέσο μέγεθος της αγροτικής εκμετάλλευσης στα 6,6 εκτάρια, η μέση παραγωγικότητα εργασίας στον αγροτικό τομέα είναι κατά 36% μικρότερη σε σύγκριση με την ΕΕ28, μόλις το 2,4% του συνόλου των επιχειρήσεων δραστηριοποιούνται στον τομέα των εισαγωγών-εξαγωγών, οι μεγάλες επιχειρήσεις άνω των 249 απασχολούμενων, οι οποίες και αποτελούν το 1,6% του συνολικού αριθμού των εξαγωγικών επιχειρήσεων πραγματοποίησαν το 49,1% της συνολικής αξίας των εξαγωγών ενώ στις 100 μεγαλύτερες επιχειρήσεις αντιστοιχεί το 53,6% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών.

Παράλληλα το Ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο είναι διαχρονικά ελλειμματικό, ενώ το αγροδιατροφικό εμπορικό ισοζύγιο και ισοζύγιο ποτών διατηρείται ελλειμματικό από το 1985 και εντεύθεν, παρά το γεγονός ότι οι ελληνικές εξαγωγές σημειώνουν σημαντικές ετήσιες αυξήσεις (2019/2000 +167%) και το 2019 σημείωσαν

⁹³ ΥΠΑΑΤ, <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism/agricultural-association>

⁹⁴ <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism/agricultural-association>

⁹⁵ OPENGOV.GR, <http://www.opengov.gr/yfaat/?p=2257>

⁹⁶ Δίκτυο ΚΑΠΑ, <http://www.diktio-kapa.dos.gr/>

νέο ρεκόρ αξίας, οι εισαγωγές παραμένουν υψηλότερες διαχρονικά δημιουργώντας το προαναφερόμενο έλλειμμα (2019 1,4 δισ.Ευρώ).

Κυριότεροι διαχρονικά προορισμοί των ελληνικών εξαγωγών στη διάρκεια της προηγούμενης 30ετίας είναι 6 χώρες, η Ιταλία, η Γερμανία, η Κύπρος, οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία, ενώ όσον αφορά στις γεωγραφικές περιοχές, κυριότερος εμπορικός εταίρος της Ελλάδας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι εξαγωγές προς τις χώρες της οποίας φθάνουν στο 56% συνόλου ενώ οι εισαγωγές φθάνουν στο 53% συνόλου.

Ως προς τα αγροδιατροφικά προϊόντα και ποτά, κύριοι προορισμοί (2019), είναι επίσης οι Χώρες ΕΕ, αλλά και οι ΗΠΑ, Καναδάς και Αυστραλία, ενώ κύριες χώρες προέλευσης των εισαγωγών είναι οι Κάτω Χώρες, η Γερμανία, η Ιταλία, η Βουλγαρία και η Γαλλία.

Όσον αφορά στις εξαγωγές (2019) και στους 14 κυριότερους τετραψήφιους κωδικούς οι οποίοι και παρουσιάζουν αξία εξαγωγών μεγαλύτερη των 100 εκ.Ευρώ αυτοί είναι : 0302 Ψάρια νωπά, 2005 Λαχανικά παρασκευασμένα-διατηρημένα, 0406 Τυριά, 1509 Ελαιόλαδο, 2008 Καρποί και φρούτα παρασκευασμένα-διατηρημένα, 2106 Παρασκευάσματα διατροφής που δεν κατονομάζονται αλλού, 0810 Άλλοι καρποί-φρούτα νωπά, 0805 Εσπεριδοειδή, 0403 Βουτυρόγαλα, πηγμένο γάλα, Γιαούρτι, 0809 Βερίκοκα, Κεράσια, Ροδάκινα, 0806 Σταφύλια, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας-ζαχαροπλαστικής, 2001 Λαχανικά-καρποί παρασκευασμένα και 1901 Εκχυλίσματα βύνης.

Σημειώνεται ότι το άθροισμα της συνολικής αξίας των εξαγωγών των ανωτέρω 14 προϊόντων φθάνει στα 3.594,4 εκ.Ευρώ, αξία που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10,61% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών και ποσοστό 64,04% των συνολικών εξαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Όσον αφορά στις εισαγωγές (2019) και στους 21 κυριότερους κωδικούς οι οποίοι και παρουσιάζουν αξία εισαγωγών μεγαλύτερη των 100 εκ.Ευρώ αυτοί είναι :

0203 Κρέατα χοιροειδών νωπά, 0406 Τυριά, 0201 Κρέατα βοειδών νωπά, 1001 Σιτάρι και σιμιγδάλι, 0901 Καφές, 2106 Παρασκευάσματα διατροφής π.δ.κ.α., 2309 Παρασκευάσματα για την διατροφή των ζώων, 0207 Κρέατα πουλερικών, 2208 Αιθυλική Αλκοόλη, 1905 Προϊόντα αρτοποιίας ζαχαροπλαστικής, 0402 Γάλα, 1005 Καλαμπόκι, 0803 Μπανάνες, 0302 Ψάρια νωπά, 2304 Πίτες από σογιέλαιο, 0307 Μαλάκια, 1806 Σοκολάτα, 0302 Ψάρια νωπά, 1701 Ζάχαρη, 2301 Αλεύρια-σκόνες για την διατροφή των ζώων και 0701 Πατάτες.

Σημειώνεται ότι το άθροισμα της συνολικής αξίας των εισαγωγών (2019) των ανωτέρω 21 προϊόντων φθάνει στα 4.065,6 εκ.Ευρώ, αξία που αντιστοιχεί σε ποσοστό 7,29% των συνολικών ελληνικών εισαγωγών και ποσοστό 57,59% των συνολικών εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Μεγαλύτερα πλεονάσματα στο εμπορικό ισοζύγιο (2019) σε 4ψήφιους κωδικούς εμφανίζουν τα προϊόντα : Κωδ.2005 Λαχανικά παρασκευασμένα (κυρίως ελιές), Κωδ.0302 Ψάρια νωπά, Κωδ.1509 Ελαιόλαδο, Κωδ.2008 Καρποί-Φρούτα παρασκευασμένα/διατηρημένα (κυρίως Ροδάκινο), Κωδ.0810 Καρποί-Φρούτα (κυρίως φράουλες-ακτινίδια), Κωδ.0403 Γιαούρτι, Κωδ.0805 Εσπεριδοειδή, Κωδ.0809 Βερίκοκα-Κεράσια-Ροδάκινα, Κωδ.0806 Σταφύλια, Κωδ.2001 Λαχανικά-καρποί-φρούτα παρασκευασμένα-διατηρημένα (κυρίως ελιές, αγγουράκια, καλαμπόκι, μανιτάρια, πιπεριές).

Μεγαλύτερα ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο σε 4ψήφιους κωδικούς εμφανίζουν τα προϊόντα : Κωδ.0203 Κρέατα χοιροειδών, Κωδ.0201 Κρέατα βοειδών, Κωδ.0901 Καφές, Κωδ.1001 Σιτάρι και σιμιγδάλι, Κωδ.1005 Καλαμπόκι, Κωδ.2309 Ζωοτροφές, Κωδ.0402 Γάλα, Κωδ.0207 Κρέατα πουλερικών, Κωδ.2301 Αλεύρια για ζωοτροφές, Κωδ.1701 Ζάχαρη.

Οι 17 κυριότερες χώρες εξαγωγών (με αξία εξαγωγών εκάστης άνω των 70 εκ.Ευρώ), είναι οι : Ιταλία, Γερμανία, Ην.Βασίλειο, ΗΠΑ, Κύπρος, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κάτω Χώρες, Γαλλία, Ισπανία, Πολωνία, Βέλγιο, Αλβανία, Αυστρία, Σουηδία, Αυστραλία και Καναδάς, οι οποίες και συγκεντρώνουν συνολική αξία εξαγωγών στα 4.615,0 εκ.Ευρώ ή 82,2% στο γενικό σύνολο εξαγωγών αγροδιατροφικών και ποτών.

Οι 8 κυριότερες χώρες εισαγωγών είναι οι : Κάτω Χώρες, Γερμανία, Ιταλία, Βουλγαρία, Γαλλία, Ισπανία, Βέλγιο, και Πολωνία, με συνολική αξία εισαγωγών στα 4.406,2 εκ.Ευρώ ή ποσοστό 62,2% του συνόλου των εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών.

Όσον αφορά στη διαχείριση και ανάλυση όλων των ανωτέρω πληροφοριών της μελέτης και συνεχίζοντας σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης, προκύπτουν διάφορα και ποικίλα συμπεράσματα.

- Πρώτο και κυριότερο ότι οι εξαγωγές όχι μόνο αυξάνονται ως αξία σε ετήσια βάση, την περίοδο μάλιστα που οι ελληνικές επιχειρήσεις, είχαν να αντιμετωπίσουν την παγκόσμια οικονομική κρίση του 1997-1998 και επιπλέον την ελληνική οικονομική κρίση του 2009, αλλά παρουσιάζουν και εξαιρετική δυναμική* δημιουργώντας και νέους προορισμούς, καθώς πέραν των κύριων προορισμών που αναφέρθηκαν παραπάνω καταγράφονται και εξαγωγές π.χ. Άλλα κρέατα και παραπροϊόντα τους στο Κονγκό, Ψάρια στην Τυνησία και στο Μαρόκο, Γάλα/κρέμα γάλακτος και Σταφύλια στη Ν.Ζηλανδία, Γιαούρτι στη Νορβηγία, Εσπεριδοειδή στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη και στην Λιθουανία, Σταφύλια στην Ινδία, Βερίκοκα-Κεράσια-Ροδάκινα στη Λευκορωσία, Καρποί και φρούτα κατεψυγμένα στην Ταϊλάνδη, Ρύζι στην Ιορδανία, Ελαιόλαδο στην Ιαπωνία, Σοκολάτα και προϊόντα της στη Λιβύη, Προϊόντα Αρτοποιίας στο Κουβέιτ, Ντομάτες παρασκευασμένες στην Δημ.Νοτίου Αφρικής, Ελιές στη Μολδαβία, Γλυκά κουταλιού-Μαρμελάδες στις Γουατεμάλα, Δομινικανή Δημοκρατία, Πακιστάν, Κονσέρβες Ροδάκινων στο Μεξικό, Βιετνάμ, Χυμοί φρούτων στην Αλγερία, Κρασί στην Κίνα κ.α.
- Δεύτερο και επίσης σημαντικό, η αδυναμία κάλυψης της ζήτησης από την εγχώρια παραγωγή σε συγκεκριμένους τομείς,

α) όπως στα κτηνοτροφικά και γαλακτοκομικά προϊόντα καθώς και τις ζωτροφές, προϊόντα που συνολικά αθροιζόμενα δημιουργούν το μεγαλύτερο τμήμα του ελλείματος (καθώς 6 από αυτά περιλαμβάνονται στα ανωτέρω 10 προϊόντα που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ελλείματα στο εμπορικό ισοζύγιο). Σημειώνεται επίσης ότι όπως έχει προαναφερθεί, για να αυξηθούν οι εξαγωγές στο Γιαούρτι (από τους σημαντικότερους κωδικούς στις εξαγωγές) είναι αναγκαίο είτε να αυξηθεί η εγχώρια παραγωγή είτε να αυξηθούν οι εισαγωγές στο αγελαδινό γάλα, ενώ παράλληλα σημειώνεται ότι όσον αφορά στα Τυριά, μόλις το 2019 και χάρις στη συνεχιζόμενη αύξηση των εξαγωγών, το ισοζύγιο έχει μετατραπεί σε ελαφρώς πλεονασματικό.

β) όπως στα δημητριακά -πλην ρυζιού- ήτοι σε σιτάρι και καλαμπόκι, 2 κωδικοί που επίσης εμφανίζονται στους 10 που δημιουργούν τα μεγαλύτερα ελλείματα. Όπως και στο γιαούρτι έτσι και στα ζυμαρικά που εμφανίζουν συνεχιζόμενη αύξηση στις εξαγωγές, για να αυξηθούν οι εξαγωγές τους είναι αναγκαίο είτε να αυξηθεί η εγχώρια παραγωγή είτε να αυξηθούν οι εισαγωγές στο σιτάρι/καλαμπόκι.

γ) ενώ τα υπόλοιπα 2 από τα 10 προϊόντα που δημιουργούν τα μεγαλύτερα ελλείματα, είναι ο Καφές και η Ζάχαρη. Ιδιαίτερα για τη Ζάχαρη επαναλαμβάνεται ότι καθώς είναι βασικό αγροτικό προϊόν παρουσιάζει ιδιαίτερα υψηλό πολλαπλασιαστικό συντελεστή σε πλειάδα προϊόντων του αγροδιατροφικού ισοζυγίου και ισοζυγίου ποτών π.χ. κονσέρβες, χυμοί, ποτά, σοκολάτες, παγωτά, μαρμελάδες, αρτοποιήματα κ.α.. Όπως και στο γιαούρτι και στα ζυμαρικά, για να αυξηθούν οι εξαγωγές των προαναφερομένων προϊόντων, είναι αναγκαίο είτε να αυξηθεί η εγχώρια παραγωγή είτε να αυξηθούν οι εισαγωγές στη ζάχαρη.

δ) σημειώνεται ότι μία από τις φωτεινές εξαιρέσεις στον "κανόνα" "μειωμένη εγχώρια παραγωγή, υψηλή ζήτηση άρα και αυξημένες εισαγωγές", αποτελεί η περίπτωση των φυτικών ελαίων. Αν και στην παραγωγή ελαιολάδου -του οποίου και η πλειοψηφία είναι και έξτρα παρθένο-, η Ελλάδα είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος παραγωγός παγκόσμια, το συνολικό έλλειμμα από εισαγωγές: φοινικέλαιου, ηλιέλαιου, βαμβακέλαιου, κοκοφοινικέλαιου, και ελαίων σιναπιού φθάνει στα 120 εκ.Ευρώ (2019), ενώ το πλεόνασμα στο ελαιόλαδο φθάνει στα 351 εκ.Ευρώ (2019).

ε) Ως προς το σκέλος της εγχώριας παραγωγής, υπογραμμίζεται παράλληλα η κοινή σχεδόν προς την εξαφάνιση πορεία (για πλείστους και διάφορους λόγους), βασικών αγροδιατροφικών προϊόντων της μεταπολεμικής Ελλάδας, όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται : **τα βουβάλια** που από 71.000 το 1952 έφθασαν στα 384 το 1984, ενώ σήμερα φαίνεται ότι επανακάμπτουν καθώς ο αριθμός τους έφθασε στα 4.500 το 2017, χάρις στην ενασχόληση αρχικά εκτροφέων από την περιοχή των Σερρών και **τα χαρούπια** που από βασικό διατροφικό προϊόν τόσο στο μεσοπόλεμο όσο και μεταπολεμικά, έφθασε σε κάποια στιγμή να συναντάται μόνο ως διακοσμητικό δένδρο, ενώ στη σημερινή εποχή η Ελλάδα καταλαμβάνει την 4^η θέση παγκόσμια με περίπου 14,6 χιλ. τόνους και ποσοστό 10% επί του συνόλου της παγκόσμιας παραγωγής, χάρις στις προσπάθειες καλλιεργητών και μεταποιητών αρχικά από την Κρήτη.

Σημειώνεται ότι παρόμοια και σχεδόν προς την εξαφάνιση πορεία ακολούθησε και το **μετάξι** (γνωστό από την αρχαιότητα ως σπηρ), εμβληματικό προϊόν παραγωγής στην Ελλάδα από το 1847 και κυρίως από τα τέλη του 19^{ου} Αιώνα έως τα μέσα του 20^{ου} (καταγράφεται ότι το 1897 λειτουργούσαν στην Ελλάδα 12 Μεταξουργεία εκ των οποίων τα 5 βρισκόταν στην Καλαμάτα), ενώ πέραν όλων των άλλων, η λέξη “μετάξι” εμφανίζεται : στα μεταξωτά καλαμών, στο καλαματιανό μαντήλι -και το γνωστό δημοτικό τραγούδι-, στην περιοχή Μεταξουργείο στην Αθήνα, στο οικισμό Μεταξάδα (Σαπρίκι) στην Καλαμάτα και στο χωριό Μεταξάδες στη Θράκη. Μόλις κατά τα τελευταία χρόνια γίνονται κάποιες περισσότερο συντονισμένες προσπάθειες για την ουσιαστική επανεκκίνηση μίας γενικότερης παραγωγής.

- Αναφορικά με τη συμβολή του εμπορικού ισοζυγίου των αγροδιατροφικών-ποτών, στο γενικό εμπορικό ισοζύγιο με την κάθε χώρα και ειδικά όσον αφορά στις παρακάτω 4 από τις 10 κυριότερες χώρες εξαγωγών, καταγράφονται τα εξής :
με την **Ιταλία**, καταγράφεται έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου στα 1.146,0 εκ.Ευρώ, και πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 175,8 εκ.Ευρώ
με την **Γερμανία**, καταγράφεται έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 3.882,0 εκ.Ευρώ και έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών στα **32,5 εκ.Ευρώ**
με την **Ρουμανία**, καταγράφεται πλεόνασμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 194,3 εκ.Ευρώ, και πλεόνασμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 78,4 εκ.Ευρώ
με τις Κάτω Χώρες, καταγράφεται έλλειμμα συνολικού εμπορικού ισοζυγίου 2.105,5 εκ.Ευρώ και έλλειμμα εμπορικού ισοζυγίου αγροδιατροφικών-ποτών 696 εκ.Ευρώ.
- Στις εξαγωγές αγροδιατροφικών και ποτών, όπως αυτό καταγράφεται από τις κυριότερες χώρες προορισμού, **σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ελληνική ή η ελληνικής καταγωγής κοινότητα που διαβιεί στο εξωτερικό**, ενώ όσον αφορά στις εισαγωγές αγροδιατροφικών και ποτών, **σημαντικό ρόλο φαίνεται να διαδραματίζει το τουριστικό ρεύμα των άνω των κατά μ.ο. περίπου 30 εκ.ατόμων ετησίως**.

*Περαιτέρω και όσον αφορά στην ιδιαίτερη δυναμική που αναπτύσσεται στον τομέα των αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, σημειώνονται δειγματοληπτικά και τα εξής :

- Η Ελλάδα είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος παραγωγός ελαιολάδου παγκόσμια και ο 1^{ος} εξαγωγέας έξτρα παρθένου ελαιολάδου παγκόσμια.
- Η Ελλάδα έχει κατοχυρώσει ήδη 273 προϊόντα ως ΠΟΠ, ΠΓΕ και ΓΕ εκ των οποίων 138 είναι κρασιά, 10 αλκοολούχα ποτά και τα υπόλοιπα τρόφιμα.
- Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 1^η θέση πανευρωπαϊκά⁹⁷ (2017) όσον αφορά στην εκτροφή αιγοειδών με ποσοστό 31% της συνολικής εκτροφής στα κ-μ ΕΕ (στην 2^η θέση βρίσκεται η Ισπανία με 20%, ενώ όσον αφορά στην εκτροφή προβατοειδών στην 1^η θέση βρίσκεται το Ην.Βασίλειο)
- Η Ελλάδα καταλαμβάνει επίσης την 1^η θέση πανευρωπαϊκά (2015) όσον αφορά στην παραγωγή γάλακτος από αιγοειδή και προβατοειδή⁹⁸ με 24% του συνόλου (στην 2^η θέση βρίσκεται η Ισπανία με 23% και ακολουθούν, η Γαλλία με 19%, η Ρουμανία με 14% και η Ιταλία με 12%).
- Η Ελλάδα κατάλαμβάνει την 7^η θέση πανευρωπαϊκά όσον αφορά στην παραγωγή τυριού⁹⁹ (στην 1^η θέση η Γερμανία, και ακολουθούν η Γαλλία, η Ιταλία και οι Κάτω χώρες).
- Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 8^η θέση πανευρωπαϊκά όσον αφορά στην παραγωγή μελιού (στην 1^η θέση βρίσκεται η Ρουμανία και ακολουθούν η Ισπανία και η Γερμανία).
- Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 4^η θέση παγκόσμια όσον αφορά στην παραγωγή χαρουπιών¹⁰⁰ (στην 1^η θέση βρίσκεται η Πορτογαλία και ακολουθούν η Ιταλία και το Μαρόκο).

⁹⁷ Στοιχεία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/608663/EPRS_BRI\(2017\)608663_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/608663/EPRS_BRI(2017)608663_EN.pdf)

⁹⁸ Στοιχεία Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/608663/EPRS_BRI\(2017\)608663_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/608663/EPRS_BRI(2017)608663_EN.pdf)

⁹⁹ Eurostat, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/>

¹⁰⁰ FAO, <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC/visualize> ,

- Η Ελληνική κουζίνα περιλαμβάνεται στις καλύτερες 10 στον κόσμο (ιστότοποι CNN Travel¹⁰¹, UPROXX¹⁰², “Fine Dining Lovers”¹⁰³, “GOATSontheroad”¹⁰⁴, “Ranker”¹⁰⁵, “AWorldToTravel”¹⁰⁶).

Επίσης υπογραμίζεται ότι πέραν όλων των προαναφερομένων κυριότερων προϊόντων που αποτελούν και τα θεμέλια του οικοδομήματος των ελληνικών εξαγωγών, όπως προαναφέρθηκε περιλαμβάνονται και άλλα delicatessen προϊόντα π.χ. κρόκος Κοζάνης, αυγοτάραχο Μεσολογγίου, Μαστίχα Χίου και επίσης έχει αρχίσει η ανάπτυξη και διάφορων προϊόντων όπως δειγματοληπτικά αυτά έχουν αναφερθεί, τα προϊόντα από βουβαλίσιο κρέας, τα προϊόντα από στρουθοκάμηλο ή και άλλα προϊόντα που εμφανίζονται στα τελευταία χρόνια στις εξαγωγές όπως π.χ. τα τριαντάφυλλα από τον κάμπο των Γιαννιτσών ή τα σαλιγκάρια (για τα σαλιγκάρια περισσότερες πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στον ιστότοπο του Πανελληνίου Συνεταιρισμού Σαλιγκαροτρόφων¹⁰⁷, Συνεταιρισμός που αποτελείται από 40 μέλη-εκτροφείς).

Παράλληλα γεγονός αποτελεί και η σημαντική ανάπτυξη και κατοχύρωση προϊόντων ΠΟΠ, ΠΓΕ και ΓΕ, από όλες τις Περιφέρειες και περιοχές της χώρας, όπως δειγματοληπτικά αναφέρονται τα προϊόντα από την Περιφέρεια Αττικής, Περιφέρεια Κρήτης, Περιφέρεια Πελοποννήσου, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, τις Περιφέρειες της Μακεδονίας, την Περιφέρεια Θεσσαλίας ή τα προϊόντα από τα Μεσόγεια, την Χαλκιδική, την Νεμέα, τις Πρέσπες, το Κάτω Νευροκόπι, την Κρήτη, την Κέρκυρα, την Λέσβο, την Λήμνο, την Χίο, την Σάμο, την Ρόδο, την Νάξο, τον Τύρναβο, την Ελασσόνα, τα Άγραφα, το Μέτσοβο, τον Δομοκό, την Ελασσόνα, την Αράχωβα κ.α.

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ανάγκη ενημέρωσης για τις ξένες αγορές, σημειώνουμε ότι το Υπουργείο Εξωτερικών <https://www.mfa.gr/index.html>, το οποίο είναι αρμόδιο και για τα θέματα της οικονομικής διπλωματίας (Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας), λειτουργεί με αρμοδιότητα της Β1 Δ/σης Στρατηγικού Σχεδιασμού//Β' Γενική Δ/ση Οικονομικών Σχέσεων, τον ιστότοπο <http://www.agora.mfa.gr/> ο οποίος παρέχει πληροφόρηση για τις ξένες αγορές και για ζήτηση συνεργασιών, στοιχεία τα οποία και αναρτώνται από τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων των Ελληνικών Πρεσβειών.

Παράλληλα η Β8 Δ/ση Επιχειρηματικής Ανάπτυξης/Β' Γενική Δ/ση Οικονομικών Σχέσεων, είναι η αρμόδια Δ/ση για την περαιτέρω διάχυση της επιχειρηματικής πληροφόρησης, τον συντονισμό και την διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών, την παρακολούθηση και συνδρομή συναρμόδιων φορέων για την προστασία των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ και των εμπορικών σημάτων των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό και παράλληλα για την οργάνωση ημερών πληροφόρησης επιχειρηματιών για τις ξένες αγορές από Προϊσταμένους Γραφείων ΟΕΥ σε συνεργασία με τα Επιμελητήρια.

Σημειώνεται επίσης ότι υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών, λειτουργεί ο Οργανισμός Enterprise Greece, εξέλιξη της «Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.» (Invest in Greece) -στην οποία ενσωματώνονται, μεταξύ άλλων, και οι αρμοδιότητες του «Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε.» (Ο.Π.Ε. Α.Ε.) - σε έναν νέο και καινοτόμο φορέα εξωστρέφειας. Ο Οργανισμός Enterprise Greece είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας, για την προσέλκυση επενδύσεων στην Ελλάδα και την προώθηση εξαγωγών, με στόχο να προβάλλει τη χώρα ως σημαντικό στρατηγικό εταίρο παγκοσμίως, ενώ στον ιστότοπο του οποίου <https://www.enterprisegreece.gov.gr/> μπορεί να αναζητηθεί πληροφόρηση για την προσέλκυση επενδύσεων στην Ελλάδα καθώς και προγράμματα δράσης για την στήριξη και προώθηση των εξαγωγών.

Όπως προκύπτει και από τα στοιχεία της μελέτης ότι οι ελληνικές εξαγωγές αγροδιατροφικών προϊόντων και ποτών, επέδειξαν σημαντικές αντοχές στη διάρκεια της κρίσης, και ανταπεξήλθαν με επιτυχία σημαντικές προκλήσεις παρουσιάζοντας και συνεχή αύξηση της αξίας τους.

Σαφώς τα διαρθρωτικά και δομικά προβλήματα του τομέα εξακολουθούν να υφίστανται, αλλά η στοχευμένη μείωση του διαχρονικού ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο σε πρώτη φάση, η μέσω των επενδύσεων

¹⁰¹ CNN Travel, <https://edition.cnn.com/travel/article/world-best-food-cultures/index.html>

¹⁰² UPROXX, <https://uproxx.com/life/countries-with-the-best-food-in-the-world-ranked-2020/>

¹⁰³ FINEDININGLOVERS, <https://www.finedininglovers.com/article/people-have-spoken-top-ten-countries-best-food>

¹⁰⁴ GOATSontheroad, <https://www.goatsontheroad.com/best-countries-for-food/>

¹⁰⁵ RANKER, <https://www.ranker.com/list/countries-with-the-best-food/ranker-travel>

¹⁰⁶ AWorldToTravel, <https://www.aworldtotravel.com/best-countries-for-food-around-the-world/>

¹⁰⁷ ΠΣΣ, <https://www.snailcoop.eu/index.php/ektrofeis>

αύξηση της εθνικής παραγωγής και η παράλληλη αύξηση του τομέα της μεταποίησης, θα οδηγήσουν σε περαιτέρω αύξηση των εξαγωγών και της εξωστρέφειας, αυξήσεις οι οποίες δύνανται στο μεσοπρόθεσμο μέλλον να μειώσουν και στο απώτερο μέλλον να εξισοροπήσουν το αγροδιατροφικό ισοζύγιο.

Δεδομένο αποτελεί ότι, η αναδιάρθρωση του παραγωγικού μοντέλου της χώρας, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, ο εξαγωγικός και εξωστρεφής προσανατολισμός της, αποτελούν τους καταλύτες για την περαιτέρω ανάπτυξη και μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας.

Ελπίζοντας ότι η παρούσα μελέτη θα μπορούσε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο και να συμβάλει έστω και ελάχιστα, στο γενικότερο διάλογο και προβληματισμό στην συλλογική στρατηγική και προσπάθεια στήριξης και ανάπτυξης των εξαγωγών.

Παντελής Γιαννούλης
Στοκχόλμη, 2/7/2020

Καθώς η παρούσα μελέτη και οι πίνακες αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του υπογράφοντος, θα παρακαλούσα σε περίπτωση μερικής αναδημοσίευσης τμημάτων αυτής, για την αναφορά στην Πηγή.